ናይ ኢትዮጵያውያን

ጥንታዊ ምሳሌ

(ብትግርኛ)

ግርማዊ ን. ነ. ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ
ብዝነገሡ አብ መበል ፴፭ ዓመት።

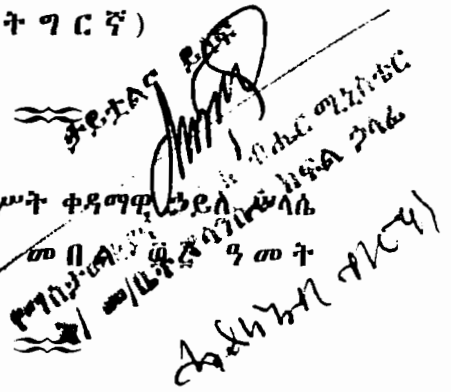

ብ፲፱፻፷፭ ዓመተ ምሕረት
ብሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበጊዮርጊስ
ተጻሕፈ።

ናይ ኢትዮጵያውያን

ጥንታዊ ምሳሌ

(ብትግርኛ)

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ
ብዝነገሡ አብ መበል ሻውዓተ ዓመት

ብ፲፱፻፸፮ ዓመተ ምሕረት

ብሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበጊዮርጊስ

ተጻሕፈ

አብ ናይ ማኅበረ ሐዋርያት ቤት ማኅተም ክህበ ጽባሕ
ተኀትመ አሥመራ ።

"....እኩሥት በምሳሌ አፉየ...."
አፈይ ብምሳሌ እኽፍት (መዝ. ፸፯-፪)

"....ወአነግር አምሰለ ዘአምኑካት..."
ካብ ጥንቲ ዝመጸ ተረትኡን አነግር

እዚ ሞገስ'ዩ ትብሉኒ፣ ግን አነ ምሳሌኡ እየ ምበር ሞገስ አይኮንኩን። ሞገስ ሐደ እዩ፣ አነ ግን ሐደን ብዙኀን'የ። ሞገስ አብ ሐደ ቦታን አብ ሐደ ገዛን ይርከብ። አነ ግን አብ ብዙኀ ቦታን አብ ብዙኀ ገዛን እርከብ።

ሞገስ፣ ሎሚ አሎ፣ ጽባሕ እንድኣ፣ ድኅሪ ጽባሕ ግን ብርግጽ የሎን። እነ ግን፣ ዓለም ክሳብ ዘሎ ምሳኻትኩም ምስ ህልዋን አሎኹ። ይኹን'ምበር፣ ንሱ ኪሐምም ዘይ ትሐምም፣ ንሱ እንተ ሞተ ዘይትመውት ሐንቲ ነገር ብኅድሪ ሂቡኒ'ሎ፣ ንሳ ድማ ብቕተ ቀለማት ዝቐመጠት "ዝሙ" እያ። ክሳብ ዘሎኹ ካባይ አይክፈልያን'የ።

ም ኽ ን ያ ት ።

ጥንታዊ ምሳሌ ክጽሕፍ ዘተሐሳሰበኒ ምኽንያት ናይ ሐዲ ሀገር ባህልን ሕግን ወግዕን ፣ ልምድን ቋንቋን ዚርክብ አብ ምሳሌኡን ተረቱን ስለዝኾነ ፣ ዝኾነ ወዲ ሀገር ናይ ሀገሩ ምሳሌን ተረትን ኬጽንዕን ኪፈልጥን ይግባእ ዚብል ርእይቶ እዩ ።

ካልእ ፣ ጊዜን ዘመንን ኪልውጦን ኪገላብጦን ይኽእል ። ምሳሌ ግን ካብ ጥንትን ጥንታውያንን ጀሚሩ ቃል ንቓል ተታኒጊዙ ስለ ዝመጸ ፣ ማንም ኪልውጦን ኪግልብጦን አይኽእልን ።

ናይ ምሳሌ ኾነ ናይ ተረት ቅውምነገሩ ዚፍለጥ ንዓኡ ዚመስል ነገርን ወግዕን ኬጋጥም ከሎ እዩ'ምበር ፣ አብዘይ ቦታኡን ጊዜኡን ምስ ዚምሰልስ ከም ኵሉ ታሪ ዘረባ ስለ ዝኾነ ጣዕሙን ፍልስፍናኡን ኪፍለጥ አይከአልን'ዩ ።

ምሳሌ ፣ ምኽርን ፣ ምዕዶን ፣ ሕግን ወግዕን ፣ ልማድን ፣ ባህልን ዘጣመረ ናይ ቀዳሞት ፍልስፍና ኪኸውን ከሎ ነፍስ ወከፉ ድማ ታሪኽ ዝተመርኰዘ እዩ ።

ምሳሌን ተረትን ጊዜያዊ ኵነታትን አጋጣምን ርኢኻ ክትምስልን ክትትርትን ከሎኻ ፣ ሎሚ ዚግበር ቀደም

ይግበር ከምዝነበረ ትፈልጥ ። ደግነት ከነ ክፍአት ፣ ጽድቂ ከነ ኃጢአት ካብ ቀደም ዝነበረ ድአ'ምበር ናይ ሎምን ደቂ ሎምን ጥራይ ከምዘይኮነ ትአምን ። ካብ ቀዳሞት ንሕና ንሐይሽ ካብ ዚብል ስሕተት ፣ ንሕና ንኽፍአ ካብ ዚብል ተስፋ ምቑራጽ እውን ትድኅን ።

ንዚምስሉን ንዚሰምዑን ድማ ምስ ቀዳሞት የፋልጦ ምን የላልዮምን ። ስለ'ዚ ናይ ሐደ ሀገር ጠባይ ከነ ልምዲ ሕጊ ኽነ ወግዲ ፣ በሀሊ ኽነ ታሪኽ ዚፍለዮ ብምሳሌኡ ን ብተረቱን ስለ ዝኽነ ፣ ዝኽአለ ናይ ነፍስ ወከፍ ክፍለ ሀገር ፣ ብዝተረፈ ነናይ ሀገርካ ምሳሌን ተረትን ምፍላጥ ይግባእ ። ሎሚ ድአ ካብ መላእ ዓለማት ዝተጣራቑሙ ሕግታት እናአተዉ ንሕግታትና አባዚኖምዎምበር ቀደምሲ አበታትና ኪምጉቱ ከለዉ ካብ ምሳሌታትና እናጠቐሱ እዮም ። እዚ ከኣ ሕግታትና አብ ምሳሌታትና ከም እተመሥረተ የረድእ ።

ሀገራዊ ምሳሌ ብአይ ዘይኮነ ቅድሚ ሎሚ'ውን ዝጸሓፉ አለዉ ፣ ካብአቶምኳ አብ ያዕቆብ ገብረኢየሱስ (ብዑዕ ጳጳስ) ፫ሺሕን ፫፪ ምስላታት ፣ ከምኡ'ውን አብ መጽሐፍ ሕጊ አድከመ ምልጋእ ኃያሎይ ምስላታት ተጻሒፎም ነቲ ሕግታት መሠረት ከምዝኽንዎ እዝክር ፣ እንተኽነ ናይ ሀገር ጠቕላላ ሕግን ወግዕን ታሪኽን ቋንቋ ከይተረፈ ኂሡ ዘርክብ መሠረተ ባህል ስለ ዝኽነ ሐንሳእ ተጻሒፉ ይአክል ኪብሃል አይግባእን ። ብሐደ-ክልተ ሰባት ተጻሒፉ ዚፍጸም'ውን አይኮነን ፣ በብጊዜኡ እናኣጣራቑምካ ምጽሓፉ የድሊ ። ንምሳሌ አብ ሐደ መጽሐፍ ዘሎ አብቲ ሐደ አይርከብን ፣ ሐደ ዘይሰምዖ ሐደ ዝሰምዖ ይኽውን ፣ ሐደ አቕልል አቢሉ ዝገደፍ እቲ ሐደ ይጽሕፍ ፣ ስለዚ ካልኦት ዘይጸሐፍዎም አነ ዝጸሐፍክዎም ፣ አነ ዘይጸሐፍክዎም ካልኦት ዝጸሐፍዎም ምስላታት አለዉ ።

ከጣራቕሞ ከሎ'ኹ ፣ ካብ ቀደመይ ዝተጻሕፉ መጻሕፍትን ከምኡ ከኣ ከምዚ ሎሚ አብያተ ማኅተም ከይተፈጥሩን ከይበዝኑን ከለዉ ክቡር አዝማች ገብረሚካኤል ግርሙ ዘበራቒት ቅድሚ ፵ ዓመት አቢሎም ብኢድ ዝጸሐፍዎም ብአማርኛን ብትግርኛን ዝተጻሕፉ መጻሕፍተ ምሳሌ ስለዚርክብዎም ፣ ካብኡ ይአኽለኒ ዝበልክዎ ጽሑፈ አሎ'ኹ ፣ ብርእሰይ ዘማሐየሽክዎ እንተሎ ድማ መሠረት ቀዳሞት ከይለቐቕኩ እየ ፣ ከምኡ ድማ በብጊዜኡ ካብ ዓበይቲ ሰባት እናሰማዕኩን እናጠየቕኹን ዝጸሐፍክዎ እዩ ።

አማርኛን ትግርኛን ሁሉ ኢትዮጵያዊ ስለ ዝኽነ ፣ ዝገጠመለይ ብግዮሚ ፣ ዘይገጠመለይ ብስዲ ንባብ ጽሑፈ አዋራሪሰዮ አሎ'ኹ ። አጻሕሕፋኡ አብ ፬ተ ዝተኽፍለ እዩ ፤ ፩ይ ብግዮሚ ንባብ ፣ ፪ይ ብስዲ ንባብ ፣ ፫ይ ወግዲ ቀዳሞት ፣ ፬ይ ሕንቅሕንቅሊተይ ይብል ።

እዚ ድማ ካብ ሀ- ክሳብ ፈ- ብዘለዉ ፊደላት ታራ ክ ጽሕፎ ከሎ'ኹ ፣ ሀ-ሐ-ኍ ፣ አ-ዐ ፣ ጸ-ፀ እዚአቶም ከምሐደ ፊደል ብምግባር ፣ ዝተረፉ ግን ከከምታራአም ገረ እየ ።

ነገር ግን ግዮሚ ንባብን ስዲ ንባብን ቅዱምን ድኑርን ብምግባር እየ ጽሑፈዮ ዘሎ'ኹ ።

አብ መፈጨረሻ ሕንቅሕንቅሊተይ ዝተባህለ ጠያቕን ተጠያቕን ብሞኺን ዚዝረብ ውስጡ ንመንእሰያት ዘበልሀን

ጥንታዊ ምሳሌ

ሀ – ሂ – ሃ – ህ

ሀህ ንዝበለ አንበሳ አይትቃለሶ ፡ ድርዳር ሥጋ አኽልሶ
ሀላይ ሰዓሚ ፡ መበላሸው ጭሕሚ
ሀላይ ሰላሊ ፡ ዓሻ ተታላሊ
ሀልኪ ዘረባ የትፍእ ፡ ሀልኪ ነዊት ይደፍእ
ሀበኒ ዝበለ አይጸላእ ፡ አለቅሓኒ ዝበለ አይከላእ
ሀበኒ ሀበይ ይገብር ፡ ከይብሉኒ ሰብነት የዕብር
ሀብታም ኪሀብ ፡ ዓይን ድኻ ደም ይሰርብ
ሀብታም እንተሃበ ፡ ዓይን ድኻ ደም ሰረበ
ሀብታም በዲሉ ይብል ፈንጠርጠር ፡
ድኻ ተበዲሉ ይብል ቀብጠርጠር
ሀብታም በዲሉ ዘረባ ይጠዊ ፡ ጭጉራፍ ወቒዓ ባዕላ ተእዊ
ሀብታም ንሃብታም ይጠቓቐሱ ፡ ድኻ ንድኻ ይላቓቐሱ
ሀብታም ብኽብቱ ፡ ድኻ ብጕልበቱ
ሀብታም ብገንዘቡ ፡ ድኻ ብጥበቡ ፡ ይቃራረቡ
ሀብታም ብምጽዋቱ ፡ ድኻ ብጸሎቱ
ሀብታም ዚኹርዕ ፡ ድኽነት ደልዩ ኪጠርዕ
ሀብታም ብዘይ ድኻ አይኹርዕን ፡
ድኻ ብዘይ ሃብታም አይበልዕን
ሀብታም'ዩ ምበል የኽብር ፡ ድኻ እዩ ምበል የዕብር
ሀዳናይ ከልቢ ጸጉርን አብ አፉ ፡ ዱላን ትርፉ

ዘብልሕን ጥልቂ ምሥጢር ዘለዎ ምኽኑ ካብ አንበብቲ ዝተሠወረ አይኮነን ። ንሱ ከዓ ጥያቄኡ ንበይኑ ፡ መልሱ ንበይኑ ጽሒፈ ንዚግደሱ ብሕልፊ ግን ንመምህራን መ ምሃሪ ፡ ናይ ሎሚ ዕምባባ ናይ ጽባሕ ፍሬ ንዚኽኑ ተመ ሃሮ መጽንዒ ይጠቅም ኢለ ከበርክት ፡ ከሎኹ ብትሕ ትና እየ ።

ከምኡ ከዓ ነዚ ዚመስልን ክንድኡ ዚኸውንን መጽ ሐፍ ምሳሌ ብአምሐርኛ ንምሕታም አዳልየ ድሕሪ ነዊኅ ዘይኮነ ጊዜ ተኃቲሙ ከም ዚዝርጋሕ ከበሥር ከሎኹ ምስ ትሕትና እየ ።

ትሑት ኃውኹም

ሊቀ መዘምራን ሞገስ ዕቁበ-ጊዮርጊስ ።

ሀገር አለዎ ኪብሉኒ ፣ አብ ደብሪ ቅበሩኒ
ሀገር ዝሰአነ ስሚን ፣ ጸብሒ ዝሰአነ ጐመን
ሀገር ብሻራ ፣ ለማኒ ብጭራ
ሀገር ናይ ኵሉ ፣ ሃይማኖት ነናይ ግሉ
ሂቡ ዚኸልእ ፣ ፈትዩ ዚጸልእ ፣ መሊኡ ዘይመልእ
ሂቡ ብኢዱ ፣ ተመሊሱ ለመነ ካብ ወዱ
ሂብካ አይትኽላእ ፣ ፈቲኻ አይትጽላእ
ሃላይ ሰበይትን ፣ ቀዳድ መኾባዕትን (የጥፍእ)
ሃብቲ ካብ ዕድል ፣ ሥራሕ ካብ ግድል
ሃብቲ ብዕድል ፣ ሥራሕ ብግድል
ሃይማኖት ዘይብሉ ሰብን ፣ ልጓም ዘይብሉ ፈረስን ሐደ
ሃይማኖት ብዘይ ግብሪ ፣ ጸሎት ብዘይ ፍቕሪ ፣ አይፈቱን ፈጣሪ
ሃዳናይ ንኽርሡ ፣ መናኒ ንነፍሱ
ሀሩፍ ካብ መአድኻ ፣ ዕሩቕ ካብ መጋርደኻ አይሰአን
ሀሩፍ ንአመሉ ፣ ሠግዲ ዕዳጋ ይጸቦ ይብሉ
ሀበይ አይዕስክር ፣ ሐደ አይምስክር
ሀዊኽ ዝብኢ ቀርኒ ይነክስ ፣
ሀዊኽ አንጭዋ ዝደቀሰ ድሙ ይቕስቅስ
ሀዊኽ እናጐየየ የፍስሶ ፣ ተቕሚጡ ድማ የሐፍሶ
ሀውከት ፣ ይሰድድ በረኽት
ሀጡር አንጭዋ አፍንጫ ድሙ ይልሕስ ፣
ሀጡር ወጠጦ አብ እንዳ ነብሪ ይድቅስ

ስዳ ምሳሌ ።

ሀሊሉ ንዝመጸካ አድጊ አኽቢድክ ጸዓኖ
ሀመማ እንተበዝኑ መኽደን አልባ ነይኽፍቱ

ሃላይ ሰበይቲ ጸብሓ ይጥዕማ
ሀርፋን ጸባ ዘለዎ ፣ ጓጕድ ማይ ወድኤ
ሀበይ ! ሀበይ ፣ ክይንብለካ ሀበይ ኮነ ሽምካ (በለ ዝሐረቐ)
ሀዊኽ አዳጕራ አብ ውሽጢ ቀሩዕ ክሎ ይነፍሕ

ሐ — ሓ — ሕ

ሐለቓ ዘይብሉ ሕዝቢ ፣ ሹም ዘይብሉ ንህቢ
ሐሉ ዝበልዎ አየጥፍእ ፣ አጸብቕ ዝበልዎ አየኽፍእ
ሐሙ አይግፋዕ ፣ ጸባ አይድፋእ
ሐሙስ ጽግቦ ፣ አሽንኳይ ሰብስ ዐፍኻ ትጸግቦ
ሐሙኻ ፣ ሰዊት ሐጋይ አይአዘገኻ
ሐሙኻ ተቕራቢ ፣ ገዛኻ ነጣቢ (አይኹንካ)
ሐሙ በላዕ ጥዑም ፈዳይ ሕሙም ፣ ሃሳ ሂቡ ያቲ ዝጐስም
ሐሚሙ ዝተንሥኤ ፣ ፈጣሪኡ ረስዔ
ሐማትን መርዓትን ፣ ክይተሰማምዓ ብትንትን[illegible]
ሐማዪ ተሐማዪ ፣ ዕቡይ ተገማዪ
ሐምለ ብቕጓጣረ ፣ ንሓሰ ብጥርጣረ ፣ ወጻእናያ'ምበረ
ሐምሊ ምስ አጅቡ ፣ ባርያ ምስ መውስቡ ፣ አይነበረን ብሓንቲቡ
ሐምሊ ብዘውጽኡ ነፍሲ ፣ አይትኩራዕ ገብሲ
ሐምቢሱ ዘይኽእል ቀላይ አይእቶ ፣
ተቃሊሱ ዘይኽእል ቃልሲ አይፍቶ
ሐምሳ ለሚን ንሐምሳ ሰብ ጣዕሚ ፣ ንሐደ ሰብ ሽኽሚ
ሐምሳ ገምቦ ሚስ ብዘይ አምቡላ ፣
ሐምሳ ገምቦ ስዋ ብዘይ ሐተላ
ሐምሳ ጎብስቲ ብዘይ ቅራፎ ፣ ሐምሳ ገምቦ ብዘይ ግፋፎ

ሐመሐመ ምስ እምኒ ተላጊው ፡ ድኻ ምስ ሃብታም ተራቲው
ሐምሳ ሕምባሻ ካብ ምልሐስ ፡ ሐደ ምጉራስ
ሐረስታይ ካቦ'ዝመራኡ ፡ ንህቢ ካብ አውራኡ
ሐረስታይ አቋጻጽረኒ ፡ ወተሃደር አዋራውረኒ
ሐረሶ ፡ አብ ክብዱ መለሶ
ሐረግ ሰሐብ ፡ ገረብ ኪሰሐብ
ሐረግ እንተ መዘዙ ፡ አግራብ ይዋዛወዙ
ሐሬስካ ምብላዕ እንከሎ ፡ ክንድዚ ኵርንዒት'ዶ'ሉ
ሐሬጽ ስእን ውስኽ ፡ ነገር ሰእን ስኽ
ሐሬጽ ሰይጣን ዚልቃሕ ፡ ከይበልዔን ይብል ጋሕ
ሐሰኻ ደምበ አብ ዝለምለሙ ፡ ሕማቕ አብ ዝፈርሃሉ
ሐሱ እንተ በሉኒ ክሕሱ ፡ እዝን'ርአየኒ ቁማል ክፈሱ
ሐሲኻ አይቕያሕ ፡ አብ እምኒ ደይብካ አይንዋኅ
ሐሳዊ ምስክር ፡ ብርኪ ይሰብር
ሐሳብ የጋናኒ ፡ ፍርሃት የሳናኒ
ሐሳዊ አብ መልሐሱ ፡ ክናብ አብ ማሕረሱ (ይፍለጥ)
ሐስዩ ዝፈርድ ፡ ዕውር ይወልድ
ሐስዩ ዝመስከረ ፡ አብራኹ ዝተሰብረ
ሐሶት ንሐደ ዕለት አሶት (ዋጋ) ፡ ንዘለዓለም ፍዙሰት
ሐሶት ፡ ድራር ሐደ ምሽት
ሐቀኛታት ምስክር ሐደ መልሐሶም ፡
ጽሩያት አብዑር ሐደ ማሕረሶም
ሐቂ ይጸንሕ ንደቂ ፡ ጽቡቕ ግብሪ ይኸውን ንጽድቂ
ሐቂ ንደቂ ፡ ፀሐይ ንደርቂ ። ሐቂ ናይ ዘለዓለም ስንቂ
ሐቂ ንሐንቲ መዓልቲ ጭንቂ ፡ ንዘለዓለም ጽድቂ

ሐቂ እናኃደረ ይኹላዕ ክም ወርቂ
ሐቂ ጨሪስካ አይንገርን ፡ አም ክሳብ ጫፉ አይትገርን
ሐቅን ይመስል ፡ ልብኻን የቕሰል
ሐቢ ጸሊም ንሰታይኡ መረሮ ፡ ንሰማኺኡ አስተንከሮ
ሐባል ፡ መጠመቲኡ ትኰሐል
ሐንካስ ብዕራይ ፡ ወዳእ ሕዛእቲ
ሐንካስ አድጊ ፡ ወዳእ ምህርቲ
ሐንካስ ወኻርያ ፡ ወዳእ ዕያውቲ
ሐኸለ ፡ ሀቦ ንዝእኸለ
ሐዊ ምስሐን ይፈቱ ፡ ጉንዲ ክም ዜእቱ
ሐዊ ሐደው አንዲድካ ሙማቹ ፡ ሐደው አጥፊእካ ምርሐቹ
ሐዊ እንተ ቐረብካዮ የሳሕየካ ፡
ሹመኛ እንተቐረብካዮ ይእዝዘካ
ሐደ ዓመት ብወዝ ፡ ሐደ ዓመት ብደመወዝ
ሐደ ቁማል ሥረ የፍትሕ ፡ ሐደ ወረኛ ሃገር ይፈትሕ
ሐደ ዕንጨይቲ አይነድድ ፡ ሐደ ሰብ አይፈርድ
ሐደ ብዝወርወሮ ፡ ሽሕ ብዝመኸሮ
ሐደ ዓመት ከይመሃሩ ፡ ፯ ዓመት ይጎፍሩ
ሐደ ምስክር አየደንግጽ ፡ ሐደ ዓይኒ አየረጋግጽ
ሐደ ምስክር የርትዕ ፡ ሕማቕ ዳኛ የውቅዕ
ሐደ ከምዘይተወልደ ፡ ክልተ ክንዲ ሐደ
ሐደ መዓልቲ ምስ ዚስሕቱ ፡ ዕድመ ምሉእ ይጽጸቱ
ሐደ ከይጽምብሩ ፡ ጸሞም የጎድሩ
ሐደ ጊዜ ካብ ምዝራብ ፡ ፫ተ ጊዜ ምሕሳብ
ሐደ ዝወሰዲኡ ፡ ብዙኃ ተሐማይኡ

ሐደን ዳሱ ፣ ነን ብሕቱ ሚሱ
ሐደው ተዋጋእ ተዓጢቕካ ፣ ሐደው ሀደም አርጒቕካ
ሐደው ውላድ ምስ ዓፀባ ፣ ሐደው ላም ምስ ጸባ
ሐደው ዝበሉኻ ግበረሉም ፣ ሐደው ዓዶም ሕደገሉም
ሐደው ተፋቲኻ ተሳሐሐቕ ፣ ሐደው ተጻሊእካ ተራጎጎቕ
ሐዲሽ ፍቕሪ መወድእ እኽሊ ፣
ሐዲሽ እኽሊ መዓደግ ኵሕሊ
ሐዲሽ ኼንካ ምጻእ ፣ ከይተመኖኻ ውጻእ
ሐጸይ እንድጎሪ ሞቱ ፣ አብ መን ይማጐቱ
ሐጺን ንሐጺን ይባላላሕ ፣ ጐራሕ ንጐራሕ ይጓራራሕ
ሐጺን ኪረስን ከሎ ቀጥቅጦ ፣ ንፋግ ኪህብ ከሎ መጥምጦ
ሑፃን ማይን መታርፍቲ ፣ ኃው ንኃው መናብርቲ
ሕልሚ ከም ዝፈታሕካዮ ፣ ከብዲ ከምዘልመድካዮ
ሕመቕ ይደቀስ ፣ ጥሚት የደቅስ
ሕመት ንህሪ የብዝኅ ፣ ኩራ ባእሲ የብዝኅ
ሕሙም መንጸርጸሪ ፣ አምላኽ ዝወሰኖ ንዘይቕሪ
ሕማም ዓይኒ ኵሉ ይርእዮ ፣ ሕማም ከብዲ እዝጊ ይርእዮ
ሕማም ይሰይን ፣ ንጉሥ ይብይን
ሕማም የባላሹ ፣ ጥሚት የታዓሻሹ
ሕማም ዘይብሉ ፣ ሕሙም ሥጋ በሊዑ የሐምም
ሕማቕ ጐበዝ ተቓጻጸ ፣ ሕማቕ ስዋ መጸጸ
ሕማቕ ዓራቓይ ነገር የዳግም ፣
ሕማቕ መስዓቲ ድራር የዳግም
ሕማቕ ነገር ፣ አብ ከብድኻ ቅበር
ሕማቕ ናትካ ፣ ወይ ይብለካ

ሕማቕ እንታይ የምጽእ ፣ ማይ እንታይ የጕሥዕ
ሕማቕ ንፋዕ እንተ ወለደ ተቐልተ ፣
ንፋዕ ሕማቕ እንተ ወለደ ተዘምተ
ሕማቕ ሰአን ዓቕሙ ፣ ወድሐላል ስሙ
ሕማቕ ምስ ዚጸልእ ፣ ከመዓልካ ይኸልእ
ሕማቕ ነዓቒ ፣ ጸማም ሰሐቒ
ሕርማ ሎሚ ጸሚቒ ፣ ወዲአቶ ጠጠሊቕ
ሕሱም ዳኛ ብኽንፈር ፣ ሕሱም ቁማል ብዘፈር
ሕነ ቀራናት ንጓዕማማት ፣ ሕነ ሃብታማት ንዘኽታማት
ሕነ ጻዕዳ ክስታን ንጻዕዳ'ምባ ፣ ሕነ ተዓንደር ንኽንደባ
ሕዛእ ማርያ ፣ ሰዓር ሐርያ ፣ ናይ ቀደም ዝጸንሔት'ያ
ሕዛኣቲ ንዘይሐውዩ ፣ ስዋ ንዘይጐዩ
ሕያዋይ አይትበሎ ፣ ሕያዋየይ በሎ ፣ ሐሲኻ ዝብል አሎ
ሕያዋይ ሸምጋላይ ፣ የእቱ ናብ ቀላይ
ሕያዋይ ወላዲ ርስቲ'ኃድግ ፣ ሕሱም ወላዲ ውሕስነት
ሕጊ ይነብር ተተኺሉ ፣ ሥርዓት ይነብር ተዛዊሩ
ሕጊ ዝበዝኖ ዓዲ ይነዲ ፣ ምሳር ዝበዝኖ ገረብ ይበዲ
ሕፁይ ባዕሉ'ምርያ ፣ ምሉእ ባዕሉ'ክያ

ስዲ ምሳሌ ።

ሐላዊ ዘለዋ በጊዕ ኩልኩላ ደገ ይኃድር
ሐላዊት ውፍ እንተገበርዋስ ፣ አራይ እምኒ ቆጸረት
ሐላብ-ጤል ፣ ቀባእ-ጤል ቆጸረ ። ሐላው ሰብ ጸሊም ፣
ሐላው ጽድቅን ሐላው ጓል ብረኻን ንሐደ መዓልቲ
ሐሙ ዝበልያ ፣ ሐዊ ከም ዝበልያ

ሐሙን ዋልታን ከይሰጐድካዮ አይመልእን
ሐሜትን መላልስን ድኅሪት ምዓሎም
ሐምሐም አብ ሃገሩ እምኒ ይሰብር ይብሉ
ሐምለን መርዓትን ፡ ጳጳስን ታቦትን ፡ አይቀልው
ሐሪጭ ሰይጣንስ ያኢ ናብ ሐሰር ንፋይ ይልወጥ
ሐራምዝ እንተ ተቓለሳ ፡ ሣዕሪ ይዳሃስ
ሐራስ ርባዕ እንተ ጸንሔ በዓል ርስቲ ይኸውን
ሐርማዝ ዝወዓለቶ ትመስል
ሐርማዝ እንሆ እንተበልዎስ ፡ አሠሩ ናበይ?
ሐርማዝ መዓኰሩ አሚኑ ጉንዲ ይውሕጥ
ሐሳብ ሰብን ጭራ ከልብን ኵሉሳዕ ላዕለ-ላዕሊ
ሐሳዊ ወረጃን ጐናይ አርሐን የጥፍእ
ሐሳዊ ከምአፉ ፡ ሰራዊ ከምኢዱ
ሐሳውን ስንቅን እናኃደረ ይፈኵስ (ይቐልል)
ሐሶት ተዛሪብካ ሐቂ ርኽብ
ሐቂ ግበር'ሞ አብ መገዲ ደቅስ
ሐቂ ብርእሳ እንተ ቐበርካያ ብእግራ ትወጽእ
ሐቂ እንተደለኻ ፡ አብ ዕቡድን ሰካርን ድለያ
ሐቂ አብ ሎቐታ አይአቱን
ሐቅን ወጋሕታን እናጸንሔ ይግለጽ
ሐባእ ቀኍሉ ሐባእ ፈውሱ
ሐንካስ ዘውረዮ ፈረሰኛ ነይመልሶ
ሐንካስ ዝሐለቓአም ኵሎም የንደልፍጹ
ሐኸለ ዓበረ ቢልካ አይትኅደግ ፡
ወዲ ጭዋ ሐመቐ ቢልካ አይትንዓቕ

ሐዊ ሐሚሙ እንተ ደቀሰስ ሐሠር በጽሑ ፡ (ጠየቐ)
ሐዊ አተወካ እንተበልዎስ ደኃን ሣዕሪ ተኽዲነ'ሎኹ
ሐውን ነገርን ፡ ከምዝአጐድካዮ ይኸውን
ሐደ ከይበልካ ክልተ ኣይበሃልን
ሐደ ከምዘየሎ ፡ ክልተ ክንድ ሐደ
ሐደ ኪርእየካ አይትብላዕ ፡ ብዙኃት ኪርእዩኻ ብላዕ
ሐደ መዓልቲ ከይበጽሑ ፡ ዓመት ይሕብኡ
ሐዳስ ግዝእቲ ድሙ ተልዕል
ሐጋዚታ ዝረአየት ባርያስ መዲዳ ትሐብእ
ሐጻር አድግስ ወትሩ ሚሉ
ሐፋር ጓል ካብ ሐዋ ትጠንስ
ሐፍ በሉለይ አይትበል ፡
ሐፍ አብ ዝበሉልካ ተቐመጥ
ሕሙም ዓይኒ አብ ጥቓ ትኪ አይተቕርብ
ሕማቕ ማሕረስ መነደር ተሐግ (ሮማዲ)
ሕማቕ እንተዘይገበረ የማርር
ሕማቕ ዘመን በዓል ጋዕሳ አለዋ
ሕማቕ እንተንግሄ መንቀጽ ምሳሑ
ሕሞር ካብ መዓር ኪበልጽ ኪብል መጺዱ ተረፈ
ሕሱም ሰጓጓይ አብ ግልጽ የብጽሕ
ሕሱም ሐሙ ሰዊት ሐጋይ ይእዝዝ
ሕሱም ቀኍሪ ምስ ዘይትፈትዎ የታሐቂቀኍ
ሕነኡ ዘይፈዲ ወዲ አድጊ
ሕኑቕ እንታይ የውጽእ? ዓፍራ

ጎ – ኃ – ጎ

ጎላፊ ዘለዎ የምልጥ ፣ ጎላፊ ዘይብሉ ይቐልጥ
ጎወ'በ አይኸውን ክንድ'በ ፣ ጎውትኖ አይትኸውን ክንድ'ኖ
ጎወይ ቢልካ አይትህበን ዘይናቱ ፣
ጓና ቢልካ አይትኸልአን ናቱ
ጎወይ ቢልካ ሰብ አይትእመን ፣
ድሙኻ'ኳ ተምጽአልካ ተመን
ጎው ዘለዎ ነዳሪ ፣ ጎው ዘይብሉ ቄራሪ
ጎው ብዙጎት አይትቐተል ፣ ገንዘብ ብዙኃት ተቐብል
ጎው ብዙኃት አይትውቃዕ ፣ ገንዘብ ብዙጎት ብላዕ
ጎው ንጎው አይበልጸ ፣ ዓረብ ንዓረብ አይቔርጸ
ጎው ንጎው አይባላለጽ ፣ ዓረብ ንዓረብ አይቋራረጽ
ጎው ፈውሲ ሀው ፣ ዘመድ ፈውሲ ጕመድ
ጎው እንተ ደለኻ አደ ትለድ ፣ ሥጋ እንተ ደለኻ መኻን ሕረድ
ጎው ዘይብሉ በዓል ልቢ ፣ ጨው ከም ዘይብሉ ምግቢ
ጎው ዋሕስ አይዕገት ፣ ብጫይ ክናብ አይጕተት
ጎው ሐደ ፣ ከምዘይተወልደ ። ጎውካ ፣ አሕሊፉ ነይበካ
ጎው ሐመቐ ቢልካ አይጽላእ ፣
ሥጋ አድጊ ሰብሔ ቢልካ አይብላዕ
ጎውካ እየ ዚብል አይውቃዕካ ፣
ጕይታኻ እየ ዚብል አይጠምትካ
ጎውት'ኖ ትቐሉ ፣ ግን ንወዳ ተዳሉ
ኃቢሮም ዝተጸምዱ ፣ ጎቢሮም ይፍትሑ
ኃቢሮም ዝጸሙ ፣ ኃቢሮም ይምስሑ

ኃቢሮም ዝተጸምዱ ፣ ኃቢሮም የዳርቱ
ኃቢሮም ዝበልዑ ፣ ጎቢሮም ይሞቱ
ኃቢርካ ምዕባይ የናዓዕቕ ፣ በበይንኻ ምዕባይ የራኃጎቕ
ኃያል ደፋኢ ፣ ውሒጅ ገፋዒ
ኃያል ብስሕለቱ ፣ ሐርማዝ ብንጉቱ
ኃያል ካብ ምሀራሙ ፣ ድኻ ካብ ምርጋሙ (የድጎነና)
ኃያል ወቒዑ ዘይደገመ ይማጣላዕ ፣ ሕማቕ ኪድግም ይጥላዕ
ኃይሊ ዘይብሉ ተቓላሲ ፣ ስንቂ ዘይብሉ ኩላሲ
ኃዲሮም ንዚፋላለዩ ፣ አአመሎም ይርአአዩ
ኃፍረት መርዓት መብራህቲ ክሳብ ዚጠፍእ ፣
ኃፍረት ጥንሲ ክሳብ ዚደፍእ
ጎልፍ ኪብላ ፣ ቅዝል (ሕውስ) ይብላ
ጎደር ኪብልዎ ዝተበእሰ ፣ አብ አጎድሩኒ ተመልሰ
ጎዳር መማረሪ ፣ ሰነ መቋጸሪ ። ጎዳር መናገሪ ፣ ጥሪ መሳኸሪ
ጎድርኺ ዝበልዋ ጎረቤት ፣ ትኸውን በዓልቲ ቤት

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ጎው ዝበልዖን ሐዊ ዝበልዖን ሐደ
ኃቢረን ዝወጠጣ አጻብዕ ፣ አርቃይ የጸምብዓ
ኃያል ሐምሐም ፣ ንእምኒ ኃደጋ ይወድቆ
ኃያል አንበጣ ፣ ግራትካ በሊዑስ አብ ደጎልካ ይሰፍር
ኃያል ውሒጅ ክንዲ ዘንቄልቑል የንቃዕርር
ኃጢአት እንተ ተደጋገመ ጽድቂ ይመስል
ኃፈሮም ዝኃደግዎስ ፈሪሆም ዝኃደግዎ ይመስሎ
ጎልፈት ንዘይፈልጥ ፣ ጽላሎት ንግሆ አርእዮ

ለ — ላ — ሌ — ል — ሎ

ለሚኑ እዚ ለማኒ ፣ ቆብዬይ ቀሚውኒ
ለሚን እንተ ዘይበላዕካዮ ዕንጦለ ፣
ቋንቋ እንተዘይፈለጥካዮ ጽላለ
ለሚንን ትርንጉን መሊኡ አብ ሀገር ፣
ዕንጦለ የሸትት ወይ ናይ ድኻ ነገር
ለምን ገበሎ ለቐታኡ ፣ ጽዓን ገበለ ኩረሻኡ
ለባም ሰበይትን ፣ ሚዕሪ ጸናዕትን
ለባም ተወከስ ፣ በላ ተመርኰስ
ለባም የሐስብ ናይ ዓመት ፣ ዓሻ የሐስብ ናይ ዕለት
ለባም ኪመውት ልቡ ፣ ንጉሥ ኪመውት ግምቡ
ለባም ምስ ፈቶ ፣ ኃውካ ምስአቶ (የጓንፍካ)
ለባም ይሕረድካ ፣ ዋዕላ ይፍረድካ
ለቐታ ተባላሽያ ፣ አብ ምንታያ ፣ አብ ምንፍሓ ፣
አይ አብ ምንፍሐን ፣ አብ ምጥብሐ
ለይቲ ምድሪ ይግስግሱ ፣ ሰይጣን ሐዚሎም ይምለሱ
ላም እንበለ ጓሳኣ ፣ አይትፈልጥን ዋናኣ
ላም ካብ ዝበልዓቶ ዝጎደረቶ
ላም ካብ ዘይወዓለቶ ኩቦ ምእራይ ፣ ምስአን ውራይ
ላምካ ሒሕ ትበለልካ ፣ እምበር ስልየ አይትተሐለበልካ
ላዕለዋይ ከንፈር ንኽርክር ፣ ታሕተዋይ ከንፈር ንምስክር
ላዕላዋይ መሮ ምስ ታሕተዋይ መሮ ፣ መን ጸምበሮ
ሌባ ፣ ተጸጊው አብ ጋባ
ሌባ ንአመሉ ፣ ሕምባሻ ይልሕስ ይብሉ

ልመና እኖ ገጽ አየምልስ ፣ አንገት አየቐልስ
ልማዕ ብሥሉስ ፣ ጥፋእ ብሥሉስ
ልበይ ሰገዳ ፣ አፈይ ዱዳ ። ልባብ መስሐቢ ፣ ልጓም መናዓቢ
ልቢ አገው ፱ት ፣ ሐደ ሂቡ የሐብኣ ፷ት
ልቢ ጐበዝ አብ ደረቱ ፣ ኃይሊ ሐርማዝ አብ ንኑቱ
ልቢ ወላዲ ይብል ቀጥቀጥ ፣ ልቢ ውሉድ ይብል ቀጥ
ልቢ ሃላይ ክንድ መርፍእ ፣ ተአኳ እንተሰዓምካያ ትጠፍእ
ልኡኽ ከምዝለኣኽዎ ይነግር ፣ በቐሊ ከም ሕዛባ ትስግር
ልኡኽ ልኡኹ አይረስዕ ፣ ክብዲ ጐበዝ እምብዛ አይኽስዕ
ልቐቕ ዘይምድርኻ ፣ ውረድ ዘይበቕልኻ
ሎሚ ሰማዕቲ ፣ ጽባሕ መስከርቲ
ሎቱ ደረፈት ፣ አብኡ ተረፈት

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ለባም ሰበይቲ ብምስዓም ትስንገል
ለባም ሰበይትን ቀራን አድግን የልቦን (ቀደም)
ለባም ምስ ዚዕሹ ፣ መራግእቲ ነይተርፎ
ለባም እንተፈከረ ፣ ዓሻ ይወግእ
ለውጠኒ በሃሊ ፣ ዝሕሾ ፈሊጡ
ለጋስ እንተ ለገሰ ፣ አለቅሔ'ምበር አይሃበን
ለጋዕ ዘላቶ ፣ ሐራስ ይልቃሕ
ለጓሚ አብ ሠራሪ የብጽሕ
ላም ሐደ ጐንና አይሰብሕ ፣ ሐደ ጐንና አይዓብር
ላም አዳ ንዚቐርባ ፣ ብእግራ ትሐክኽ
ላምና እትወልዶን ንጉሥና ዚፈርዶን አይፍለጥን

ላዕላዩ ዝተዘርገ ፡ ታሕታዩ ነይጸሪ
ሌባ ፡ ሌባ እንተበልዎ ፡ ሉባ ሉባ ዝበልዎ ይመስሎ
ልሙጽ መልሐስ ፡ እናኃደረ ይሕርፍፍ
ልሳን ዓጽሚ የብሉን ፡ ግን ዓጽሚ ይሰብር
ልቢ ማዕዳ ናብ ዋናኡ ይምለስ
ልቢ ወዲ ዓዲ ብዕሲ ስፉር
ልቢ ሰብ ክትፈልጥ ብናትካ ጀምር
ልብን ሣዕርን እናኃደረ ይበቕል
ልግሲ አመል ፡ መልክዕ ሠረት

መ — ሙ — ሚ — ማ — ሚ — ም — ሞ

መለበሚ አይግበርካ ፡ መለበሚ አይኽላእካ
መሊስካ እትሐፍሶ ፡ ታሀዊኽካ አይተፍስሶ
መላጥ አይስንትር ፡ ድውይ አይኾስትር
መልክዕን መንደልን ፡ ምሳርን ሐኽልን ፡ ስምዕን ልክዕን
መልክዕን ስስዕትን ፡ ልብን ሰበይትን
መልክዔኛ አበረኛ ፡ መልሐሰኛ ጠንቀኛ
መልሐስ ሐቀኛ ደረቀኛ ፡ መልሐስ ነገረኛ ሎኽመኛ
መምህር ንኻልእ የምህር ፡ ንርእሱ ይቕሕር
መረብ እትደልዮ ልዕሊ ቕርቅርቲ ፡
ነጋዳይ ዚደልዮ ትሕት ብርኪ
መሬት ንዳጎራይ ፡ ግራት ንበዓል ብዕራይ
መሬት ንዝቐረበ ፡ ማይ ንዝሰረበ
መሬት ብጎዳሩ ፡ አም ብገራሩ
መሬት ንሐራሲ ፡ ነፍጢ ንተኳሲ

መሬት መሬት ደሳ ፡ ዱር ዱር አንበሳ
መርዓ ዓለን ፡ ጸይቕናኡ ባዕለን
መርዓት ከምሐጻኒታ ፡ አንጭት ከም እናታ
መርዓት እንተ ደለኻ ፡ አደ ርኤ
መርዓዊ እንተ ደለኻ ፡ ዓርኪ ርኤ
መርገም ዘይጸገበ ድኻብድል ፡ ጽልኢ ዘይጸገበ ሚስ ይዕድል
መርገም ወላዲ ፡ እንተ ዘይቀተለ የዳዲ
መርገም አይበጽሕን በሬሩ ፡ እንትርፎ ነይሩ ነይሩ
መርፍኡ ዝኃለፎ ፡ ፈትሊ ይስለፎ
መርገም ይቑትል ዘረባ ኪመስል ፡
ማይ ጸሎት ይምሕር ማይ ኪመስል
መሲለ ዝነግሮ ፡ ኪመስሎ ኢለዮ
መስለስ ጥሒነን ምሰእነላ ፡ በኃለ ማርያም ይብላ
መስሐግ አይኸውን አድጊ ፡ ሕማቕ አይኸውን ሐድጊ
መስቀል ምስ በረቐ ፡ ሓጭቃ ምስ ደረቐ
መስተ መስኡ ልቢ ፡ ምሳር መጻረቢ
መስተውዓለ ቀሳሚ ፡ ህውኽ ገላሚ
መስክረለይ ክምስክረልካ ፡ ሕለኽለይ ክሐልከልካ
መስዓቲ ዘይብሉ ጸዋማይ ፡ መደርበዪ ዘይብሉ አላማይ
መሸላ ህንጮ ፡ አብ ኢድካ ከሎ ምስንጮ
መኃልፎ ቆፎ ፡ ንጣፍ ተትርፎ ፡ ንበልደንጓ ተኃልፎ
መኃልፎ ጸድፊ ንብዕራይ ተኃልፎ ፡ ንደርሆ ተጽድፎ
መናበሪ ገዲፍካ መናገሪ ፡ ሞት ንዘይቕሪ
መናፍቕ ንትርጓሚ ፡ ትምባኾ ንልምላሜ
መን አሎ ዘይደሊ ናይ ዓለም ፡ መንኮሎ ዘይገብር ቃል ዓለም

መዝሙር ብሃሌ ፣ ነገር ብምሳሌ
መዳለዊ ዳኛን ፣ ገጻብ መጽዓኛን (የጥፍእ)
መድኅን ዘለዎ ይድኅን ፣ እኽሊ ዘለዎ ይጥሕን
መድኅን ዘለዎ የምልጥ ፣ መድኅን ዘይብሉ ይቐልጥ
መጀመርታ መዝሙር ሃሌታ ፣ መጀመርታ ዘፈን እስክስታ
መጀመርያ ስሕታን ፣ ዳኅራይከ ዕብዳን
መገዲ የሳናኒ ፣ ዕዳጋ የጋናኒ ። መገዲ ፣ የእቱ ናብ ዓዲ
መገዲ ዝተጋገየ ንብዳ ፣ ዘረባ ዝተጋገየ ንዕዳ
መጸውዕ ሽማ ፣ ቀሪሔት ሰፍያ ከም ዓቕማ
መጽሐፍ አብ ቅድሚ ቀሺ ይንበብ (ይነበብ) ፣
ወርቂ አብ ቅድሚ ዳኛ ይጽብጸብ (ይጸብጸብ)
ሙዙ ከይርኤኻ ፣ መዘዙ
ሙያ ብግብሪ ፣ ዕድል ብፈጣሪ
ሚዛን እንተዳሎ ናብ እሳት ፣ ዳኛ እንተ ዳሎ ናብ ሰንሰለት
ማሕላ ዘይደፍር አይነግድ ፣ ድራር ዘይብሉ አይሕንግድ
ማኅበርካ በኽሪ ፣ ሽራኻ ተሣዕረ (አይበሉኻ)
ማንቲለ ፣ ካብ ኃውታ'ዶ ትፍለ
ማንቲለ ዘሊላ ዘሊላ ናብ መሬት ፣ ሰብ ነይሩ ነይሩ ናብ ሞት
ማየ-ማይ ይኽይድ ዓሣ ፣ ጐልጐለ ጐልጐል ትኽይድ ቃርሳ
ማይ እንታይ የጕስዕ ፣ ሕማቕ እንታይ የምጽእ
ማይ አይጓዳእ ፣ ዘረባ አይውዳእ
ማይ ናብ ሩባኡ ፣ ዕንዳይ ናብ'ኖኡ
ማይ ክትቀድሕ ግበር ገመድ ፣ ዘረባ ክትለምድ እህን ልመድ
ማይ ዘይወቕዖ ህበ ፣ አሓ ዘይወግላአ ኩበ
ማይ ዝሰተየ ጨና'ብሉ ፣ ከውሒ ዝረገጸ አሠር የብሉ

መን አሎ መርማሪ ፣ ብዘይካ ፈጣሪ
መን ዘይኽውን ጋሻ ፣ መን ዘይኽውን ሬሳ (ዓሻ)
መን ዘይነበረ ፣ መን ዘይተቐብረ
መን አላፋለፋ ፣ ዘይትጠቅብ አፋ
መን የርድእ ዝቐበረ ፣ መን ይንገር ዝነበረ
መን የሃብ ወላዲ ፣ መን ይኽላእ ፈራዲ
መን ይጽላእ ዝተሾመ ፣ መንከ ይፍቶ ዝደኽመ
መንቀኛ ሰብ ጸላኢኡ ይተክል ፣ ፈታዊኡ ይነቅል
መንኩሰ አይጸደቕኩ ፣ ወሊደ አይለአኽኩ
መአዝ መጻእኪ መርዓት ፣ አሻቦኺ ወጻእኪ 'ብ ቅርዓት
መእሰሪ ዘይብሉ ማእዶ ፣ ተዘርዚሩ ይስንዶ
መከራኻ ንዘይለቀኒ ፣ ተድላ ደስታኻ አይርኅቐኒ
መኻሪ ዘይብሉ ንጉሥ ፣ ዘይሐደ ዓመት ነይነግሥ
መኻን ስብሕቲ ፣ ወላድ ብዝኅቲ
መዊጽካ አይስንን ፣ ምዒድካ አይልብን
መዋዕል ንፍሥሓ ፣ ዕድመ ንንስሓ
መውስበ ሥጋ ንዘልዕለት ፣ መውስበ መሬት ንሐደ ዓመት
መዓልቲ የኅልፍ ፣ ግን ክሳብ ዚኃልፍ የኅልፍ
መዓልቲ ክሳብ ዝወጸልካ ፣ ጊልያ'ቦኻ ይግዛእካ
መዓልቲ ክሳብ ዝወጸልኪ ፣ ግልያ'ቦኺ የእትውኪ
መዓልቲ ዘይአረዮ ፣ ለይቲ ነይስሰዮ
መዓር ኪሰፍሩ ፣ መዓር ይናገሩ
መዓር እንተ በዝኔ የትፍእ ፣ ዘረባ እንተበዝኔ የጥፍእ
መዓደኒ ኢሉካ እትምዕዶ ቆልዓ የዕቢ ፣
መዓደኒ ከይበለካ እትምዕዶ ቅለት ልቢ

ማይ ንዝቐደመ ፣ ግዳይ ንዝፈለመ
ማይ ንዝጸምእ ፣ ምኽሪ ንዝሰምዕ
ማይ ነሓሰ ጽሩይ'ሞ አይስተይን ፣
ምኽሪ ድኻ ጽቡቕ'ሞ አይስማዕን
ማይን ሑፃን መታርፍቲ ፣ አበን ውሉድን መጋንሕቲ
ማዕጸ አብ ልዳቱ ፣ ሃካይ አብ ዓራቱ (ይጋላበጥ)
ሚስ ንወድጭዋ መጻወቲኡ ፣ ንወዲ ድኻ መዋቕዒኡ
ሚስ ንዘይፈልጦ ፣ የጥርጦ ። ሚስ ብጸዶ ፣ ጨፈራ ብሰዶ
ሚስ ብብርሌ ፣ ነገር ብምሳሌ
ሚስ ይዕደል ብብረለ ፣ ቆርበት ይምለጥ ብዕንጉለ
ሚስ ይሐይሽ ብመጠኑ ፣ ወዲ ፍጭዋ ይበልጽ ብቕጢኑ
ምህሮ ምስ አእምሮ ፣ ጠስሚ ምስ ሽሮ
ምሉእ ዘይጉዱል ፣ ሕሉብ ዘይምዱል
ምሉእ ባዕሉ'ክዖ ፣ ሕፁይ ባዕሉ'ምርዖ
ምሒልካ አይትጥለም ፣ ተመኪሕካ አይትህደም
ምምካር'ሞ በዓለገ ይመክር ፣ ሰአን ዝሰምዖ ይበኩር
ምሥጢር ካብ ቤት ፣ ምኽሪ ካብ ጐረቤት
ምሥጢር ክልተ ዓያሹ ፣ ይወጽእ ምስ ዚበአሱ
ምራኽ ጠበወ ፣ አብ ከብዲ አተወ
ምራኽ እንተ ገገየ ናብ'ኖኡ ፣
ነገር እንተ ተሰሐሐተ ናብ ዋንኡ
ምርአይ ካብ መልእኽ ፣ ምቕባል ካብ አምላኽ
ምርቓ ንዘይፈልጥ ላም አርእዮ ፣
መርገም ንዘይፈልጥ ደርሆ አርእዮ
ምርኩስ አደይ ኢታይ ፣ ላዕላያ ባላ ፣ ታሕታያ ጢላ

ምሳኽዶ እላለ ፣ ዓቕበይ እሳለ
ምስ ተሸመ ዚኽሪዕ ፣ ሰዐሩኒ ቢሉ ኪጠርዕ
ምስ አረግካ መግድን ፣ ምስ መንኰስካ ምላድን አይግድን
ምስ ተወቓዕካ ምንጽርጻር ፣ ዝብኢ ምስ ከደ ሐፀር ምሕጻር
ምስ ተተኰሰት ሐንከሰት ፣ ምስ መንኰሰት በአሰት
ምስ ቅንኢ ፍቕሪ ፣ ምስ ሰዓል ፍግሪ
ምስ ዘይመዋስብት'ካ መውስበ ፣ ዓሣ ምስ አጅቦ
ምስ ሰበይቲ ዘዓረቕዎ ፣ ፈትፈቶም ክም ዘብልዕዎ
ምስ ቀጢን አውያተይ ፣ ምስ ዘፋር ንብዓተይ
ምስ ጤልን ሰዓልን ፣ ክትሕበእ አይክአልን
ምስ ክብዱ ዝማኽር ፣ እንዳቡኡ ነይቕበር
ምስ መሠረት አይትጻላእ ንዋንቲ ዝኾነካ ፣
አብ ኳና አይትጸጋዕ ፈሪሱ ክይጸቕጠካ
ምስ ደገዝማቲ ፣ መን ተማጓቲ
ምስ ጐይታ'ካ አይትፋ'ካኽር ፣ ምስ ክብድ'ካ አይትካራኽር
ምስ አረጉ ፣ አምበር ይዕድጉ ፣ ሕማቕ ሽም ኢሐድጉ
ምስ አረጊት ምኽር ፣ ምስ ኃያል ውረር
ምስ መን ነበርካ ግለት ፣ ምስ ቀዳሞት ምስ ዳጎሮት
ምስ ሕዝብ'ካ መዓት ፣ ዳርጋ ገዓት
ምስ ሕዝብ'ካ ጸበባ ፣ አሳትያ ጸባ
ምስ ሰበይቲ ምምካር ፣ ዘይሐሰብካዮ ምስካር
ምስ በዓል ቅነ ፣ አይትቃነ
ምስ ሹመኛ አይበአስዎን ፣ ምስ መንደቕ አይዳፍእዎን
ምስ በዓል ቀሚስ አይትመድር ፣
ምስ በዓል ግዳይ አይትጨድር

ምስ ሰሐትካ ምኽሪ'ርክብ ፣ ምስ .... እግሪ'እክብ
ምስ ኃያል አይትጻፋዕ ፣ ምስ ውሒድ አይትዳፋእ
ምስ ጸውዑኻ ምጻእ ፣ ከይመነዉኻ ውጻእ
ምስ ጸላኢኡ ዚዓር'ኽ ፣ እናሐደረ ኪሐንኽ
ምስ ሰበይቱ ዝቐረበ ፣ ናብ እግዚአብሔር ዝቐረበ
ምስ ወዲ ዓድኻ አይትሰደድ ፣
አብዘይ ዓቕምኻ አይትተሃንደድ
ምስ እንዳ ጋዕጃር ዚዋሰብ ኪጽረፍ ፣ አብ ወሰን መገዲ
ዚዘርእ ኪዝረፍ ፣ አብ ደገ ንጉሥ ዚሕሱ ኪግረፍ
ምስላን ዝምስላ ፣ እንጌራን ዘየብስላ
ምስክር ምስ ተጸውዔ ፣ መሥዋዕቲ ምስ ተሠርዔ
ምስክር ንነፍስኻ ፣ ዕላል ንሻራኻ
ምስክር እንተ ኃደረ ይልወጥ ፣
ሽንፍላ እንተ ኃደረ ይምለጥ
ምስዕሳዕ ሳዕስዕ ፣ ግን ኃዳርካ አይትረስዕ
ምቅል ንሐደ መዓልቲ ፣ አሳሐሐብ ንጥንቲ
ምናዳ ምናዳ ፣ እንዳበ ዅዳዳ
ምንም እንተ ተፋቕርካ ፣ ሐደ ነይኽውን መቓብርካ
ምንም እንተ ለገሱ ፣ ዋሕሶም ነየውሕሱ
ምንም እንተ ሐረሱ ፣ ከም ሐምሊ ነይጐርሱ
ምንም እንተ ለፍለፉ ፣ ሐሳብ'ዩ ትርፉ (ድኻም'ዩ ትርፉ)
ምንም እንተ ፈለጥካ ፣ አይትበአስ ምስ ጐይቶትካ
ምንም ዓመታት እንተ'ጎለፉ ፣ ካብ ሞት ነይተርፉ
ምንም እንተ ቐጠንኩ ሚስ'የ ፣
ምንም እንተ ደኸ'ኩ ጭዋ እየ

ምኩሕ ደራሲ ፣ ዕቡይ ኰላሲ
ምኽርስ አብ ድኻ ኔርኪ ፣ መን'ሞ እንተ ተቐበለኪ
ምኽንያት ከምሰበይቲ ፣ ግርማ ከም ለይቲ (የሀብካ)
ምኺንሲ ምኽነ ፣ እንታይ'ሞ ዓድኻ'ምበር ርኑቕ ኮነ
ምውዳኡ ፣ ናብ እንዳኡ
ምእንቲ አማኒ ፣ ይበተኽ ጥላም ሣእኒ
ምእንቲ ከይጠፍእ ፣ ድራር መርፍእ ፣ ፈትሊ አይተጥፍእ
ምዕዶ ወደ'በ ቀዳማይ ገዲፍካ ፣ ዳጎረዋይ ሰዓበ
ምዕሮን ጭኺሮን ዚህቡኻ ፣
ዝተረፈ ክትሐርሰሎም ኢሎሙኻ
ምድሪ ኪመሲ ፣ አብ አበ ነፍሲ
ምድሪ እናጸብሔ ፤ ንሽረ ዚብል በዝኔ
ምድሪ እንተ ዚግምጠል ኩዕንቲ ምጸገብና ፣
አበይ'ሞ ኰንና (በለ ህበይ)
ምግቢ ዝጎዘ ተፈርዛዚ ፣ ወርቂ ዝጎዘ ተቐበዝባዚ
ምጽላይ መጽሐፍ አቕሪብካ ፣ ምምካት ዋልታ አንጊብካ
ምጽላእስ ንጻላእ ፣ ፍትሒ ግን አይንካላእ
ምፍታውስ ንዓ'ፈቱ ፣ እንዳ መን'ሞ ክአቱ
ምፍራሰይ ዘይተርፈኒ ፣ ንምንታይ ፈጠረኒ
ምጭቋ ፣ መን አቋጺሩኳ
ሞተ በለኒ ገንዘበይ ፣ አሎ በለኒ ቀለበይ
ሞት ከዳኒ ፣ ድኽነት መማሰኒ
ሞት በያኒ ፣ ሕማም ዓያኒ
ሞት ሸሕ መርዓ ፣ ሞት ሐደ ወጽዓ
ሞት ንዘይተርፍ ፍርሃት ፣ አመል ንዘይተርፍ ቅጽዓት

ሞትካ ከም ሕይወትካ ፣ ሕይወትካ ከም ሞትካ
ሞት ናይ ዝኺ ፣ ሕይወት ናይ ዝኺ ፣
ስንቂ ተማላእ ወልደ አብ ዝኺ
ሞት አሎኩም አብ መንጮኡ ፣
ጽቡቕ ግብሪ ስንቅኹም ተማልኡ
ሞት አቡኡ ዚፈቱ የልቦን ፣
ገንዘብ አቡኡ ዚጸልእ የልቦን

ስዲ ምሳሌ ፡፡

መላእ ላም ዘላቶ ጎጎ ነይሐንቆ
መላኺ ዘይብሉ ፣ ሰይጣን ይመልከ
መላጸ ዝወሐጠ ፣ ምውጽኣ ትኽፍእ
መርገም ከውድቕ'ምበር ፣ ኪወግእ አይርኤን
መርፍእሲ ትረፍእ ድአ'ምበር ፣ ዝረፍኡላ አይትርእን
መርፍእ ናይ ርእሳ ቀዳድ ዘይጠቀበት ፣
ናይ ሰብ ቀዳድ ትጥቅብ
ምሳር ዝረአየ ጓሳ ፣ በትሩ ይጽይቕ
መስለስ ጥሒነን ፣ በዓለ ማርያም ይብላ
መስተ ፣ ቅድም አንበሳ ፣ ደኃር ከልቢ ይገብረካ
መሸላ እናሰሐቑ ይሐርር ፣ (እናሐረረ ይስሕቕ)
መሸላን ዘረባን ከከብ ክሳዱ
መን መርዓት ምስ በለኪ ትኸሐሊ
መኽርመዪ ዝረኽበ መሳፍሒ ነይስእን
መኽርመዪ ዝረኽበ መሳፍሒ ደለየ
መዓር ርኽብ'ምበር ግድን ቅርቅረ እንታይ ሸገረ

መዓልቱ ዝኃለፎ ሥጋ ፣ ምጭናዉ ነይተርፎ
መዓልትን ከልብን ከይጸዋዕካዮም ይመጹ
መዓኩሩ ዝተወግኤ ከልቢ ፣ ከም ልቡ አይንቁን
መድጎን ዘለዎ በቕሊ ሐፀይ ይሠርር
መጀመርታ ርካብካ ንኽልቢ ሽጦ (ከልቢ ዓድገሉ)
መገዲ ምስ ወድ ዓዲ ፣ ዘመተ ምስ ወዲ ንጉሥ
መገዲ ጥዕናኻ ፣ ዓመት ኪዳ
መገዲ እንተ ጠፍአካ ፣ ጓል መገዲ ድለ
መገድን ትውልድን ፣ ዘይፈልጥ ዓዋን
መጎጎ ድኻ አብ ምርሳኡ ይቕህም
መፍለስ ሐንቲ ጸጦሪ አላቶ'ሞ ንዓአ ኬጥፍእ ይሳሐሳሕ
መፍትሕ ኽራራ ዘለዎ ዓሰባ አይተዕስብ
ሙት'ሞ በዕል'ኻ ሕወ ፣ ሕመም'ሞ በዕል'ኻ ተፈወስ
ግንቲለ ዘሊላ ዘሊላ ናብ መሬት
ማዕያአ ሂባ ፣ ዝብኢ ትብላዕ
ማይ አብ ዓይኒ አይብቁል
ማይ ኪነጽፍ እንተደለ ይጽይእ
ማይ ንዅሉ ይወቕ'ሞ ፣ ንዳዕሮስ የጣቕዓሉ
ማይ ከም ዘይነጽፍ ፣ ዓሣ ከምዘይመውት
ማይ ከይመጸ ፣ መገዲ ማይ ጽረግ
ማይ ዓዲ ፣ ሐዊ ድራር
ማይን ዓሻን ፣ አብ ዝመራሕካዮ ይኽይድ
ማጭ ቢልካ አይበቕሊ ፣ አብልዕኒ ቢልካ አይሰበይ!
ምራኽ ማእምን ክልተ እዝኡ ሰቋር
ምራኽ እንድጎሪ ጠብዩዋስ ፣ ማሕለ'ኻ ክሕነቕሉዶ ?

ምሳሌ ዘበለ ሁሉ ሐንካስ'ዩ
ምስ መዳጎንቲ ዝወጸ አመል ፣ ምስ መግነዝ ይቕበር
ምስ ወዲ ፀ አይትጉየ ፣ ምስ ወዲ ፫ አይትምከር
ምስ ቁልዓ አይትምከር ፣ ምስ ከልቢ አይትተሐባእ
ምስ ዘይትከእሉ ቃልሲ መፋሕፍሕ ዝባን
ምስ አድጊ ዝወዓለ ጥራጥ አድጊ ለመደ
ምስ ዝወዓሉ ዝመስል ፣ ከም ነፋሒቶ
ምስ መተዓብይትኻ ፣ አይሰደድዎን
ምቕዳም,ምበር መልክዕ ጉያ'ዶ'ሉ
ምቕማጥ ጸይቕም ምስ ዓዳሊ ይበአሱ
ምብላዕካ ዝለመደስ ፣ እናኪርእየካ የምበሁቕ
ምናልባሽ መፍለስ አብ ገረብ ፣ እንተደየበ ምሳር ተማላእ
ምእንቲ መጎጎ ትጎለፍ አንጭዋ
ምእንቲ ሃብታም ይእከቡ'ሞ ምእንቲ ድኻ ይፈርዱ
ምኽኒት ፣ አደ ሐሰት'ያ
ምዕዶ ወደ'በ ፣ ቀዳማይ ገዲፍካ ዳጎራዩ ጎዝ
ምጽዓን'ሞ ጸዓነኒ ፣ ግን ስገም ግበረለይ በለት አድጊ
ሞት እኖን አብ እምኒ ምቕማጥን ፣ እናኃደረ ይቑርቑር
ሞት ቀዳመ-ሰንበት ዘይተተምነዮ ይረኽቦ
ሞትን ክራማትን ምንም አይተርፍን

ሠ — ሡ — ሣ — ሥ

ሡር ሰብ ዘመድ ፣ ሡር እምኒ ሐመድ
ሣእኒ ምንም እንተ'ለዎ ክብሪ ፣ ሁሉ ኻብ ትሕት እግሪ
ሣእንኻ ፣ ማሰረ እግርኻ

ሣዕሪ ንኽፍከፋ ፣ ዕንጨይቲ ንደገፋ
ሣዕሪ ጸናዕቲ ፣ ይኽውን ንሕሱም መዓልቲ
ሥራሕ መንግሥቲ ብትዕግሥቲ ፣ ሥራሕ ከዋኻ ምስ ዕላኻ
ሥራሕ ንሠራሒኡ ፣ እዮኻ ንሐጻሪኡ ፣ (ንቆስቋሲኡ)
ሥርናይ ብጭንቂ ፣ በዓለገ ብጥብቂ
ሥርናይ ፣ ለባም ሰበይቲ እንተሰአነ ግናይ
ሥርዓት የናብር (የናግር) ዕርቂ ፣ የካብር
ሥርዓት ብዘይ ኃይሊ ፣ ምሳር ብዘይ ሐኽሊ
ሥነ ሥርዓት ዘይብሉ ሕዝቢ ፣ ጨው ከም ዘይብሉ ምግቢ
ሥጋ ብቕንጣብ ፣ ወርቂ ብጸብጻብ
ሥጋ ወዲእካ ዓጽሚ ፣ ነገር ወዲእካ ፈጽሚ
ሥጋ ሰብ እንተጠበስዎ ይሐርር ፣ እንተ በልዕዎ ይመርር
ሥጋ ዕባራ ታፍላ አይኽልእ ፣ ተወለድኩ ጋር አይኽልእ
ሥጋ ዓጽምን ገንዘብ ልቓሕን ፣ ከይተገየጽካ አይወጽእን
ሥጋ ጐይታናይ ይብላ ፣ ደቂ ጐይታ ኪመስላ

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ሠለስተ ጊዜ ለክዕ ፣ ሐደ ጊዜ ቅደድ
ሠራሕ ገንኢ ፣ ምሥራሕ መጎጎ የአብዮ
ሣዕሪ ዘይሀብካያ ላም ፤ ጸባ አይትሀብን
ሣዕሪ አጕዶ ብማይ ዓብያ ፣ ማይ ከይአቱ ትኽልክል
ሥጋ ቀጸር እንተ በልዎ ፣ ጣፍያ ሐደ በለለይ በለ
ሥጋ እንተ ወደቐት ሐመድ ጎዛ ትላዓል
ሥጋ አድጊ አብ ዓራት እንተቐመጥካዮ አብ መሬት

ረ — ሩ — ራ — ሬ — ር

ረመጽ ወድ ጓህሪ ፣ ቀጡዕ ወዲ ነብሪ
ረቢ ፣ አይ ጐይታ አፍን ጐይታ ልቢ
ረአዱ ተዓዛቢ ፣ ስቡረ ሽንጩር መዛረቢ
ረጉድ በትሪ ፣ እንተ ዘይወቕዑሉ ፣ የፋራርሁሉ
ሩባ ዘለዎ ፈሳሲ ፣ ጎቦ ዘለዎ መላሲ
ሩባ ሩባ ከም ዓባሩ ፣ ሚዳ ሚዳ ከም ዘጋሩ
ሩባን ዘረባን ፣ አይውዳእን ። ራዛ ናየ'ቡኡ ታዛ
ራዛ አበይ ደሊ'ኻ? ምሳኻ ፣ እንታይ ስንቅ'ኻ? ንስ'ኻ
ርስቲ ንወራሲ ፣ ግራት ንሐራሲ
ርስቲ ንደከማ ፣ ሹመት ንሐምሐማ
ርጉቕካ አይቕረብካ ፣ ቀረባ'ኻ አይርኃቕካ
ርጉቕ ዓዲ መሐሰዊ ፣ ሕማቕ ሰብ መናሸዊ
ርእሰይ ወቒው እግረይ እንተ ሐኽ'ኽኒ ፣ ምንም ዘይአትወኒ
ርእሲ ማል ፣ አግማል ። ርእሲ ሃብቲ ትምህርቲ
ርእሲ ከይጸንዔ ጐተና ፣ ልቢ ከይደልደለ ፈተና
ርእሲ ዘይብሉ ጐተና ፣ ዝናም ዘይብሉ ደመና
ርእሲ ተላጺ'ኻ ወለባ ፣ ልበልባ ተዓጢቕካ ናብ ሚባ
ርእሲ ንርእሲ ይዋሃሃቡ ፣ ልቢ ንልቢ ይካዓዓቡ
ርእሲ ኪበርሕ ፣ ነገር ኪሠርሕ (አይፍለጥን)
ርእየ ዝበለ ጣጣ የምጽእ ፣
አይርኤኹን ዝበለ ካብ ጣጣ ይወጽእ
ርካብን ስእነትን ዕዝኒ ንዕዝኒ ፣ ሃብትን ግምባርን ዓይኒ ንዓይኒ

ርግምቲ ሰበይቲ ፣ ቀንቀነ ዕንጸይቲ
ርግምቲ ከብዲ ፣ ንግሆ መሊእካያ ምሽት ተውዲ ፣ (ተናዲ)
ርግቢት አብ ቤተ ክርስቲያን ምስፈራ ፣ ክፉእ ምግባራ

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ሬሳ ብምንታይ ከበደ? ሐሳቡ አብ ልዕል ሰብ አውዲቑ
ርስቲ ንወዲ ፣ ንጓል ገዝሚ
ርጉቕ ከይዱ ዚምርዖ ፣ ሐደው ኪታለል ሐደው ኬታልል
ርእሲ አብ ዘለዎ ፣ እግሪ ይእከብ
ርእሲ'ምበር ፣ ልቢ አይሽይብን'ዩ
ርጉም ከይረገምካዮ ርጉም ፣ ምሩቕ ከይመረቕካዮ ምሩቕ

ሰ — ሲ — ሳ — ስ

ሰማይ ብዘይ ማይ ብረት ፣ ነገር ብዘይ ዳኛ ተረት
ሰማይ አይግመት ፣ ምድሪ አይእመት
ሰማይ አይሕረስ ፣ ወላዲ አይኽሰስ
ሰማይ ብመብረቕ ይሕረስ ፣ ወላዲ ብሕጊ ይኽሰስ
ሰማይ አይምለጥ ፣ ፍርዲ ቮ'ተ አይግልበጥ
ሰማይ አይለሐጽ ፣ እምኒ አይገሃጽ
ሰማይ ብዘይ ደመና ብረት ፣ ገዛ ብዘይ ሰበይቲ ሠረት
ሰማይ ክንድ ዓውዲ ፣ መሬት ክንድ ንእዲ
ሰማይ ብነዊኑ ፣ መሬት ብገፊሑ
ሰማይ አይግሠሥ ፣ ንሂኑ አይ'ኾልሰስ
ሰማይ ኪስቀል ፣ ምድሪ ኪደላደል ፣ መሬት ኪዕደል
ሰሪቕካ ካብ ምሕሳብ ፣ ኢድካ ምስብሳብ

ሰራቒ እንተ ረአዩኒ አስሕቕ ፣ እንተዘይረአዩኒ አሰርቕ
ሰራቒ ንአመሉ ፣ ዳቦ ይልሕስ ይብሉ
ሰራቕ ግራት ደረት ይመልሶ ፣ ሰራቕ ሥጋ ሐዊ ይኽሶ
ሰራቒ ንሰራቒ እንተ ሰረቕ ፣ ክንደይ ኮን ይደንቆ
ሰራቒ መደቀሲኡ መሬት ፣ መእሰሪኡ ሰንሰለት
ሰበይቲ ዝአመነን ፣ ማይ ዝሐቕነን ሐደ
ሰበይቲ እንተ ተናገረት ተምስል ፣ እንተ ጋገረት ተብስል
ሰበይቲ ሐሙትካ ትጸብቕካ ፣ እምበር አይትበለጸልካ
ሰበይቲ ካብ ዝገበረላ ፣ ዝሓሰወላ
ሰበይቲ እንታይ መልክዓ ፣ ኢዳ ተሐጺባስ እንካ'ዚአ
ሰበይቲ አእትዮም ሰበይቲ እንተ ወለዱ ፣ እንታይ ነገዱ
ሰበይቲ ንጽብሐት ፣ ሣዕኒ ንብጉሐት
ሰበይቲ ምስ ጸልኤት ፣ በቕሊ ምስ በልዔት (አየድርስ)
ሰበይቲ ዘይብልኩም አይትሕረሱ ፣
ውራይ ዘይብልኩም አይትግሹ ፣
ሰበይቲ ጸማም ብከፉ ይጽውዕዋ ፣
ሰበይቲ ዕውር ብኽፉ ይስዕምዋ ፣
ሰበይቲ ጕሒላ እንተምጽኡ ንበልዕ ፣
እንተሞቱ ንሰምዕ ፣ (በለት)
ሰበይትኻ እንተ'ሉካ ከልብኻ ፣ እንተሰአነትልካ ነብርኻ
ሰብ ጊዜኡ ፣ አቕሐ ቦታኡ ፣ አይስእንን
ሰብ ይነብር ከመ ነቢሩ ፣ ገለን ባርዩ ገለን ጫኹሩ
ሰብ ዝገበሮ ፣ ምድሪ ነገሮ
ሰብ ዝፈልጦ ድቓላ ፣ ሐኒቕክን አይትቕተላ
ሰብ ብዘይፈለጦ ይውጽዕ ፣ እዝጊ ብዝፈለጦ ይቐጽዕ

ሰብ ምእማን ቀተለኒ ፣ ናተይ እናመሰለኒ
ሰብ ዝአመነን ጠበቕ ዝሃደነን ፣ ማይ ዝሐቕነን (ሐደ)
ሰብ ብያታ ፣ እኽሊ ብገበታ (እኽሊ ብለቕታ)
ሰብ ኃላፊ ፣ ግብሩ ተራፊ ። ሰብ አማሚ ፣ እዝጊ ፈጻሚ
ሰብ ብቕያ ፣ ፈረስ ብጉያ ። ሰብ ብዜና ፣ እኽሊ ብዶመና
ሰብ ብተዘምዶ ፣ ሥጋ ብገሊዶ
ሰብ ብዘመድ ፣ አድጊ ብገመድ
ሰብ ከም ዓቕሙ ፣ እኽሊ ከም ቀሪሙ
ሰብ ከም ነፍሱ ፣ ዓውዲ ከም ንፋሱ
ሰብ አብ ዓዱ ፣ እኽሊ አብ ዓውዱ
ሰብ ናብ ሰቡ ፣ ዝብኣ ናብ ገረቡ
ሰብ ከይሞተ ፣ እኽሊ ከይሰወተ (አይትእመን)
ሰብ ይነብር ከም ቤቱ ፣ አይከውንን ከም ጐረቤቱ
ሰብ ንሰብ የሐምዮ ፣ ናይ ባዕሉ ስለ ዘይርእዮ
ሰብ ይሕመ ፣ ዕባራ ይግመ ። ሰብ ብአፉ ፣ አሞራ ብኽንፉ
ሰብ ጸሊም ርእሶ ፣ ሞት'ኳ ኪንእሶ (በለት ወኻርያ)
ሰብ ልማዱ ፣ አንበሳ ግማዱ (አይስአን)
ሰብ መሲሉኒ እምኒ ቆንጥየ ፣ በለ ብሰብ ዝሰልከየ
ሰብ ምስ አመሉ ፣ ድርዕቶ ምስ ቁማሉ ፣ ንዮው በሉ
ሰብ መጸ ፣ ነገር መጸ ፣ ፍቕሪ ነፈጸ
ሰብ ብሰብ ፣ እንጀራ ብመሰብ (ይቐርብ)
ሰብ ብጥበብ ፣ እኽሊ ብመሸበብ
ሰብ ንአማኒኡ ፣ እዝጊ ንለማኒኡ
ሰብ ንጎድሪ ፣ አንጭዋ ንዓይን-ምድሪ
ሰብ አይፈቱን በደል ፣ ከብቲ አይአቱን ገደል

ሰብ ብዝወዓሎ ፣ ማይ ብዘንቄልቄሎ
ሰብ ናብ ዘመዱ ፣ ወ'ካርያ ናብ ጉድጓዱ
ሰብ ሎሚ መልሐሱ ፪ተ ፣ ሐደ ንፍቕሪ ፣ ሐደ ንወቕሪ
ሰብ አይትእመኑ ፣ ዕቡድ'ዩ ዘመኑ
ሰብ ከይኑ ዘይእብስ ፣ ዕንጸይቲ ኽይኑ ዘይጠይስ (የልቦን)
ሰብ ብገርሁ ፣ እምኒ ብጨርሑ
ሰብን ትውልድን ንዘለዎ ፣ ከመ'ዓልካ ይብልዎ
ሰብሔ ንሕረዶ ፣ ዓበረ ንስደዶ
ሰብአይ ከይኃዛ ፣ ዓርኪ ይጎዛ
ሰብአይ ክልተ ፣ ይበልዕ አሎ እናበልዎ ሞተ
ሰብአይ ክልተ ፣ ንዮው ነጀው ኪብል ሞተ
ሰብአይ ብዝበሎ ብዕለት ፣ ሰበይቲ ብዝበለቶ ብዓመት
ሰብአይ እንተ ረኽብካዮ ሶል ማይ ፣
እንተ ሰአንካዮ ኮኽብ ሰማይ (በላ አንስቲ)
ሰብአይ እንተ ጠመየ ይድቅስ ፣
ሰበይቲ እንተ ጠመየት ተልቅስ
ሰነ ደመነ ፣ አረጊት ተሐበነ (ቢልካ አይእመን)
ሰነ ከይዘርኡ ጥቅምቲ ከይዓፀዱ ፣
አበይ ይርከብ እኽሊ አብ ዝኸዱ'ንተኸዱ
ሰንካቲ የብስል ፣ ተዛራቢ የምስል
ሰአን ሕራይ ፣ አጥፋእክዋ ናብራይ (በለት ፍትሕቲ)
ሰአን እልይ ነገር ገፍሔ ፣ ሰአን ስግር ውሒጅ በዝኔ
ሰአን ሐደ ደቒቕ ደው ምበል ፣ ስሳ መዓልቲ ሆስፒታል
(የድሊ ምስትውዓላ ፣ መኪና ክትኃልፍ ከላ)
ሰአንን እርጋንን ተቓጺጸን ፣ ቀተላኒ አብራኸይ አምጺጸን

ሰው ከብል ፣ ቆብ ዘየብል (ዓብዲ)
ሰዓል ፣ ብትምባኾ ትለዓል
ሰዓል ተታ'ኒዝክ ስርቆት ፣ ቂም ጎዝክ ጸሎት
ሰይጣን ንአመሉ ፤ መጽሐፍ ቅዱስ ይጠቅስ ይብሉ
ሰይጣን ከምስል የእዊ ፣ ጠንቋሊ ከምስል ይጸዊ
ሰፍኢ የብለይ መበቈጸ ፣ ቆልዓ የብለይ መደንገጺ ፣
ሩባ ሩበይ ድአ'ፋጸ
ሲሲቶም ከም ስኒቶም ፣ ጎብስቶም ከም ገነቶም
ሳላ ጊደበሉ ፣ ብርኪ ተተ'ኺሉ ፣ ወለኸ ናባ'ካ እየ
ሳላ ሎቱ ኃውተይ ፣ ኵሎም ዘማታተይ
ሳላ ሐምሊ ዝኃለፈ ጸገም ፣ እንታይ የ'ዅርዓካ ስገም
ሳግላ ብላዕ ፣ እሞ አይትቕላዕ
ስለ ትዕግሥቱ ይጸሙ ፣ ስለ ሥርዓቱ ይቆሙ
ስረ'ካ ፣ አውጽኦዮ ብርእስ'ካ
ስመ ማርያም ዝቕረስካያ ፣ ተመሊስካ አይትብልዓያ
ስም ይመርሕ ፣ ጥዋፍ የብርሀ
ስም መጸውዒ ፣ ሰፍኢ መቐውዒ
ስም ተራፊ ፣ ብልዒ ኃላፊ
ስም ይወጽእ ካብ ቤት ፣ ይቕበል ጐረቤት
ስምና ክንዲ ላዕላይ ሰማይ ፣ ንሕናን ወረድ ማይ
ስምዕታ ፣ አብታ ውሽጣ ውርርድ አላታ
ስሱዕ ኪበልዕ ይሕነቕ ፣ ሐሳዊ ኪዛረብ ይስርነቕ
ስቕ ምበል ዳርጋ ወርቂ ፣ ጽቡቕ ምዝራብ ዳርጋ ጽድቂ
ስቕ ዝበለን ፣ ይርሐስ ዝበለን ፣ ሐደ
ስቕ ዝበለ ፣ ካብ መዓት ገለለ

ስቕ ዚብል ጕራሕ ይመስል ፣ ንብላዕ ዚብል ሀሩፍ ይመስል
ስቡሐት ዋግኤን ርቡሐት ፣ ዓባሩ ዋግኤን ንገሩ
ስብሐት ፣ ዝመጸካ አይትስሐት
ስኒት ዘለዎም አናህብ መዓር ይጕርሱ ፣
ስኒት ዘይብሎም ጸናጹ ገምቢ ይልሕሱ
ስንቂ ዘለዎ ጾም አይኃድር ፣ ዋሕስ ዘለዎ ተአሲሩ አይኃድር
ስንቅኹም ኩፋሎ ፣ ነገርኩም አድጊ ዘይተልዕሎ
ስንቅኻ አብ ክሳድካ ፣ ምሥጢርካ አብ ከብድኻ
ስንኩል ንስንኩል ፣ ይዋቕው ብድንኩል
ስኻር ሰበይትን ፣ ናይ ሐጺር ዙርዓትን (አይፍለጥን)
ስዋ አሎኒ ኢልካ ፣ አይትጎለፍ ማይ ረጊጽካ
ስዋ ብዘይ ሐተላ ፣ ሚስ ብዘይ አምቡላ ፣ (ነጀው በላ)
ስዋ ሰቲኻ ጸባ ፣ ጥዕና እንካ ሀባ ፣
ጸባ ሰቲኻ ስዋ ፣ ጥዕና አኺልዋ
ስዋን ጋዕስን ፣ ብሐደ መዓልቲ አይደርስን

ስ ዳ ም ሳ ሉ ።

ሰማይ-ሰማይሲ ይትረፍክን ፣ ምድረ-ምድሪ ይባርኽልክን
ሰራቒ ከም ኢዱ ፣ ሐሳዊ ከም አፉ
ሰራቕ መበእ ባዕሉ ይላፋለፍ
ሰበረ እንተዘይሰበረ'ኳ የደንጉ
ሰበይቲ ቀሺ ለባም ለባም ፣ እንተበልዋ ዳዊት ትሐፅብ
ሰበይቲ ዝለአኽቶ ፣ ካብ ዝብኢ ነይፈርሀ
ሰበይትኻ ክትጥብር ሐደው ካዕቦ ሐሶት ፣ ሐደው ካዕቦ ቅርሺ
ሰብ አሓን የሃድሙ ፣ ሰብ ቆራብትን ይዋግኡ

ሰብ ዘለዎ አራፊዱ ሞተ
ሰብ ዝነብር ከም ቤቱ'ምበር ፣ አይከም ጕረቤቱን
ሰብ ንሰብ ዚበልጸ ፣ ንእተወሰነ ጊዜ ጥራይ እዩ
ሰብአያ ዝመለኽት ሰበይቲ ፣ ዓዲ ዝመለኽት ይመስላ
ሰብአይ ዝሞተላ ፣ ሰብአይ አይሳገራን
ሰነ ዘይዘርኤ ቀውሚ አይዓጽድን
ሰናይን ጽላሎትን ፣ ክሳብ ቤት አይአቱን
ሰያብ አይትጸውዕ ፣ ለባም ጸውዕ
ስቕ ዝበለ አፍ ዝምቢ አይአትዎን
ስሱዕ እንተ ፈትፈተ ፣ ዝበልዔ ይመስሎ
ስኒ ይጸዕዱ ፣ አይጸዕዱ'ውን ይደልድል
ስኒ ገያጽ ቑሪ ወድአ ። ስንቂ ዕቡድ ዘካሪ ይጸሮ
ስንን ከንፈርን ኃቢሩ ይደሚ
ስኹር ናይ ልቡ ይዛረብ
ስዋ ልማኖ መመላእታኡ ማይ
ስደት ምስ ወድ ሹም ፣ መግዲ ምስ ወድ ዓዲ

ሸ — ሹ — ሺ — ሻ — ሽ

ሸሃይ ንገረቡ ፣ ውሒጅ ንመረቡ
ሸራፍ ስኒ መንፈስ ጽዋ ፣ ሸራፍ ሳርማ መንፈስ ስዋ
ሹመት ንዚፈልጦ የኽብዶ ፣ ንዘይፈልጦ የዕበድብዶ
ሹመት ንሐምሐማ ፣ ርስቲ ንጸለማ
ሹመት ብጸጉሪ ፣ እንጀራ ብጻዕሪ
ሹመት ብታራ ፣ ሥጋ ብገበራ
ሹመት አይርከብን ብመንፍዓት ፣ እንበለ ብቕብአት

ሹመት ቅድም ንዓና ፣ ድኃር ንወድ'ሐወቦና
ሹመትን ቁመትን ፣ ተተምኒኻ አይተረከብትን
ሹም እንተ ሞተ ፯ሳ ፣ ወዲ ሹም እንተ ሞተ ፱፱ሳ
ሹም ይእዝዝ ፣ ቀሺ ይናዝዝ
ሹም ውዙፍ ይበልዕ ፣ ዝጐደለ ይምልእ
ሹም ንሹም ይኳለሱ ፣ ድኻ ንድኻ ይላቐሱ
ሺሕ ፈልጺ ፣ መጥመሪኤን ልሕጺ
ሺሕ መኻሪ ፣ ሐደ ወርዋሪ
ሻሕራምን ዓባቕን ፣ ንምስክር አይበቅዕን
ሻረ ከም ባይቶኻ ፣ ታሪኽ ከም ዓድኻ
ሻራኻ ተሳዕረ ፣ ማኅበርካ በኽረ (አይበሉኻ)
ሻሽ ይደምቕ ፣ ወጮ ይመውቕ ፣ ጥቕሙ ንዋና ጠይቕ
ሽማግለ ከም ዚኽነሉ ፣ ዳኛ ሥርዓቱ ይሕሉ
ሽማግለ የግልል ፣ አድጊ የንከባልል
ሽሮ ንልቢ የደንቕሮ ፣ ንዓይኒ የውሮ
ሽብጢ ብገርሃ ፣ ውሒጅ ወሰዳ ንበረኻ
ሽጋር ቀተለኒ ደደርቂሙ ፣ አቦይ ወዲኡለይ ጠጥዑሙ
ሾብዓተ ዓመት ከይመሃሩ ፣ ፍዓ ዓመት ይድንቕሩ

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ሹመት ንዝደለያ ትሃድሞ ፣ ንዝጸልኣ ትሃድኖ
ሹመኛን ጡጥን ፣ እናኃደረ የንዘልሕጥ
ሺሕ ይሙቱ ፣ መኅደር ሺሕ አይሙት
ሽማግለ መላጸ ውሐጥ አይበሉኻ
ሽበት ክነብር ኢለ መጺኤ በለ

ቀለም ኪብጽበጽ ፣ ብርሂ ኪቕረጽ ። ቀስ ብመቕስ
ቀረባ ልብን ቀረባ ፍርድን ፣ አይእብድን
ቀረባኻ አይርሐቕካ ፣ መቕረባኻ አይጸረርካ
ቀሺ እንታይ ይደሊ መግደፍ ፣ ነባር እንታይ ይደሊ ሽንደፍ
ቀሺ አይኹን ኃውካ ፣ አድጊ አይኹን ማልካ
ቀሺ ዝበለካ ግበር ፣ ቀሺ ዝገበሮ አይትግበር
ቀሺ አይስረቕ ነዊኅ አይዕረቕ ፣
ሰበይቲ አይትድረቕ ምድሪ ከይንቕነቕ
ቀባሪ ብፈጣሪ ፣ ድድቂ ብግብሪ
ቀባሮን አብ ዓዲ ፣ ሬሳን አብ ዓውዲ ፣ ዋይ ጉዳም ዓዲ !!
ቀታሊ ሰብአይኪ ፣ ተቐታሊ ኃውኺ ፣
ዘይሩ ዘይሩ ጎዘኑስ ናትካ
ቀናፍዝዶ መፋልስ ይሕሸ ? ኩለን ወዳእቲ እኽሊ ይለሐሳ
ቀንዲል ምስ ጥዋፉ ፣ ቤት ምስ ቀጕልፉ
ቀውዒ ስሒታ ፣ ክረምቲ ናብ ሸመታ
ቀውዒ ከይከተተ ፣ ሰብ ከይሞተ ፣ አይትእመን
ቀይሕ ተመን እንድጎሪ ነኪሱ ፣ ደላሊኻ አይርከብን ፈውሱ
ቀደም ነበረ'ምበር ቀልጢፍካ ምስላፍ ፣
ሎሚ እንታይ የዓብስ ተአሲርካ ምልፍላፍ
ቀዲሙ ዝሰወተ ውፍ ይበልዖ ፣
ቀዲሙ ዝተዛረበ ሰብ ይጸልኦ
ቀዳማይ ስሕታን ፣ ዳጎራይ ዕብዳን
ቀዳሞት ዝበልዕዎ ስኢኖም የዕበድብዱ ፣
ዳጎረዎት ምስ ኰራርምቶም ይውለዱ

ቀጢነ'ምበር ሚስ'የ ፣ ደኽየ'ምበር ጭዋ እየ
ቀጢነ እንተረአየኒ ፣ ጅማት እንካ ለመነኒ
ቀጥቀጥ ዝበሉ ይምጕትዎ ፣ ቀጥ ዝበሉ ይፈርድዎ
ቁም ከምዕላማ ፣ ጥበኞ ከምጫማ
ቂም ጎዝካ ጸሎት ፣ ቁም ነገር ጎዝካ ተረት
ቃል ዓለም ክትገብሪ ፣ ጸምኪ አይትጎደሪ
ቃል ሕዝቢ ፣ ቃል አምላኽ'ዩ ቃል ረቢ
ቃል ሺሕ ንቑፍ ፣ ቃል መላኺ ሕቑፍ ፣
ቃል ዋና ውኩፍ ፣ ቃል ሺሕ ንቑፍ
ቃርማ ንኽብዱ ፣ ሐርማዝ ንኽብዱ ፣ ጎቢሮም ሩባ ይወርዱ
ቅሩብ ቆሎ ፣ የብጽሕ ናብ ሕንሻሮ
ቅሩብ ዝእምነቱ ፣ ቅሩብ ክሕደቱ
ቅንኢ ምስ ፍቕሪ ፣ ሰዓል ምስ ፍግሪ ፣ ዘይሰልጥ ግብሪ
ቅድም አፍ የሞጥምጡም ፣ ደኃር ይፋጽይዎ
ቅድም ካብ ዝወጽእ ስኒ ፣ ደኃር ዝበቀኑል ቀርኒ (ይነውኅ)
ቆብዕ ንፈላሲ ፣ ክሶ ንኽሳሲ
ቆይምካ ተኻራኽር ፣ ዜርካ ተማሳኽር
ቆር'ዶ መገጸ የውጽእ ፣ አልይዎ ድአ ዘምጽእ (ወጮ)
ቈላን ደጋን ፣ ወይዘሮን አልጋን
ቈልዓ አይወልድ ፣ ሐቂ አይፈርድ
ቈልዓ ብንኡሱ ፣ ቆርበት ብርሑሱ
ቈልዓ ዝበለ ፣ ቈልዓ አኽለ
ቈልዓ ብዘይ ወላዲት ፣ ገዛ ብዘይ ጉልላት (አይነውኅን)
ቈልዓ እንተ ጠመየ ናብ ሐሙኽሽቲ ፣
በዓለገ እንተ ጸገበ ናበ'ንስቲ

ቈሪሶም ዘብልዕዎ ፣ አሚቶም ዝኽደንዎ ፣
ንምስክር አይጽውዕዎ
ቈራይ አይሰድር ፣ ፍጹም አይመድር (አይስድር ፣ አይምድር)
ቈራይ አይእምት ፣ ሐባል አይጥምት
ቈርበት ብዕንጕለ ይምለጥ ፣ ጕራሕ በዛርባኡ ይፍለጥ
ቈንጪ ሐሚሙ ፣ ቁማል ተሐጉሙ
ቈጺሩ ዘይሀብ ሌባ ፣ ቈጺሩ ዘይቕበል ሌባ

ስዲ ምሳሌ።

ቀላይ ንጥሚቕ ተንቀላውጣ
ቀልቀል እትጸልአስ አብ ጕሎኡ ኽሎ ይጮኑ
ቀሰይ ብቑሰይ እንቋቑሑ ብእግሩ ይኽይድ
ቀሺን ንህብን እናፈለጡ አብ ሐዊ የአትዉ
ቀቢሩ ዚምለስ ያኢ ፣ ዚመውት አይመስሎን
ቀታሊ እንተ'ርፈደ ፣ ተቐታሊ ይግስግስ
ቀትሪ ዘይተሐልመ ለይቲ አይሕለምን
ቀደም ፌት ፌት ነበረ ፣ ሎምስ ጠምጠም ኮነ
ቃል መላኺ ጉርዲ የብሉን
ቃል ንጉሥ ነውኄ ኢልካ አይተሕፅሮ ፣
ሐጸረ ቢልካ አይተንውኖ
ቅዱሳን አብ ዘይተቋጸሩሉ ይራኽቡ ፣
ኃጥአን አብ እተቋጸሩሉ ይሰአኡ
ቅድሚ ሰብአይ ወዲ ይሀብኪ
ቆርኡ አይያሮ በላሚኡ አይነአዶ
ቈልዓስ ይጮዩ'ምበር አይቕድምን

ቄልዓን ሰበይትን ወቓዒአም ይፈትዉ
ቄራይ አተዓዳድላ ይኽእሎ
ቄርበት ተኽዲንካ ፣ ዝብኢ ውጋእ
ቀኰሪ ስሜን ምስ ዘይትፈትዎ የታሐቛኵፍ
ቀኵርዖ ክንዲ ብዕራይ ክትአክል ክትብል ተነፈሐ ሞተት

በ — ባ ቤ — ብ

በሃም አይምዓድ ፣ ምዉት አይጽዓድ
በሃር ፣ የጸቢ ንደኃር
በለለይ አይክም አፍካ ፣ ግበረለይ አይክም ኢድካ
በሊዕክ ከም አንበሳ ፣ ደቂስካ ከም ሬሳ
በሊዓ ትጠሚ ፣ ንዓይ ከተሕሚ
በሊዓ በሊዓ ጨው የብሉ ፣ ከይዳ ከይዳ ዓዲ-ብሉ
በሊው ዘይምርቕን ፣ ዕዳጋ ውዒሉ ዘይጥይቕን (ሐደ)
በሊዕካ ተናገር ፣ ሐምቢስካ ተሳገር
በርበረ አይኸውን ዕጣን ፣ ዘረባ አይኸውን ሥልጣን
በርበረ ፣ ባዕልኻ ገዚእካዮ መረረ
በሰለ ንብላዕ ፣ በጽሔ ንዝራእ
በቕሊ ከም ዘሰገርዎ ፣ ልኡኽ ከምዝነገርዎ
በቕሊ ቀይዳ በተኽት ፣ ንርእሳ አሕጸረት
በብ ሀገሩ ብዙኅ ነገሩ ፣ በብ ነፍሱ ብዙኅ በሀሩ
በብወንዙ ፣ ብዙኅ መዘዙ
በትረይ ሀብኒ ፣ ዘሕምቕ አሎኒ
በትሪ አብ ኢድካ ፣ ተመን አብ እግርኻ ፣ (በለት ወኻሪያ)
በዓለገ አይትበል ዕጥንጥን ፣ ወዲጭዋ ቀጢኑ ነይቕጥን

በዓል ስሚሩ ዝኽበረ ፣ ጾም ስሚሩ ዝሀጠረ (የልቦን)
በዓል ያ ገምቦ ማይ ለመነ ፣ ዘይኃልፎ ዶ'ሎ ሐደ ቕነ
በዓል እኽሊ ተፈርዛዚ ፣ በዓል ወርቂ ተቕበዝባዚ
በዓል ሐደ ዓይኒ አይገስግስ ፣ በዓል ሐደ ብዕራይ አይለግስ
በዓል ነገር ፣ እናኽደ (ንበይኑ) ይናገር
በዓል ነገር ካብ ዚአትወካ ፣ በዓል ዕምሪ ይእተውካ
በዓል እኖና ልበን ቀሊል ፣ ወዲ እናኽወልዳ ይብላ ዕልል ፣
ጓል እናኽትውለድ ይብላ ዝሀልል ፣ ሐደው ዓሻ ኪኽ
ውን ሐደው ዘሊል (ከይፈለጣ)
በዓል አቦይ ብሽኡ ፣
ካብ ቄንጪ ሐኽለን መልሐጫን የውጽኡ
በዚአ እንተ ኽድኩም መርዓዊ ይሞተኩም ፣
በዚአ እንተ ኽድኩም ሕጊ ይፈርሰኩም ፣
(በለ ባሕታዊ መሲሉ ዓርከ-መሐዛ)
በየናይ አአጋር ፣ በየናይ አሰጋጋር በለ ድውይ
በይኑ ዚጐዱ ዝቕድሞ'ብሉ ፣ በይኑ ዚምጕት ዝረትዖ'ብሉ
ባህ ኪብላ ልባ ፣ ጽብሐላ ዱባ
ባርያ እንተ ቄሔ ፣ ዘረባ እንተ በዝኔ ፣ እቲ የጋጊ ፣ እቲ የዳዲ
ባርያ እንተ ዘይሰረቐ ፣ ሰማይ እንተ ዘይፈለቐ
ባርያ በዛርባኡ ፣ ከልቢ ብጭራኡ
ባርያ ብመልሐሱ ፣ ከልቢ ብመላልሱ
ባርያ ብሸኹናኡ ፣ ከልቢ ብጭራኡ (ይልለ)
ባርያ ተሸይጠ ኢሉ ይኃዝን ፣
ሸያጥ ባርያ ገንዘብ ውሒዱኒ ቢሉ ይቓዝን
ባዕላ ወሊዳቶ አይመሰለን ፣ ባዕላ ሰንኪታቶ አይበሰለን

ባዕላ መምጽኢት ደርፈ ፣ ባዕላ መጥፍኢት ደርፈ
ባዕላ መቲራቶ ተሐንቀት ፣ ባዕላ ሰትያቶ ተሰርነቐት
ባዕላ ሰቒላቶ ረጎቐ ፣ ባዕላ ሰንኪታቶ በሐቔ ፣
ቀደም ከይትሕዘ ብጥንቃቐ
ባዕሉ ዝአመነ ፣ ብሡሩ ዝማህመነ
ባዕሉ ዝአመነ ምስክር አየድሊ ፣
ብሡሩ ዝመንመነ ምሳር አየድሊ
ባዕልኻ ናእዳ ፣ ማይ ዘንገዳ
ባዕሎም ይትርጉሙ ፣ ባዕሎም ይድርግሙ
ባዕዲ ካብ ዚስዕመካ ፣ ዘመድካ እንተ ጨልገመካ (ይሐይሽ)
ቤተ ክርስቲያን ተኳሲ ፣ ዕርቂ አፍራሲ
ቤተ ክርስቲያን ንሰጋዲ ፣ ዕዳጋ ንመርፈዲ
ቤተ ክርስቲያን ንዝማለደ ፣ ዕዳጋ ንዘርፈደ
ቤተ ክርስቲያን ትብል ጽግዕ ጽግዕ ፣
ክትጸድቕዶ ደልያ ደይ ከተዘንግዕ
ቤት ምስ ጕልላቱ ፣ ሐፁር ምስ መአዝንቱ
ቤት ብዘይ ሰበይቲ ፣ ደምበ ብዘይ ከብቲ (አይመውቕን)
ብሆይ ማርያም ዘምጻእናያ እንጀራ ፣
ይበልዓኣለዋ ፣ አብኡ ዘይነበራ
ብለምለም መልሐሰይ ፣ ዳንዴር በላዕኩሉ ከርሠይ
ብላዕ ዝበሰለ ፣ ተናገር ዝመሰለ
ብላዕ ዝበሎ ተጋጊሩ ፣ ተሰከም ዝበሎ ተጠሚሩ (ይጸንሐ)
ብላዕ ንከርሥኻ ፣ ፍረድ ንነፍስኻ
ብላዕ እንተ ዚብለኒ ፣ ከመበይ ምቕማመጠኒ (በለ ወድድዉይ)
ብላዕ ብላዕ ነየብልዓካ ፣ እንትርፎ ጸብሒ ጥዒሙካ

ብልሒ ከም መላጸ ፣ ኃይሊ ከም ጸጸ (ይሀብካ)
ብልቢ አሚንካ ፣ ብአፍ ክሒድካ (ከም ጴጥሮስ)
ብአፍ አሚንካ ፣ ብልቢ ክሒድካ (ከም ይሁዳ)
ብልዒ ሕማቕ ይዝሐለለይ ፣ ምስክር ሕማቕ ይምሐለለይ
ብልዒ ኃላፊ ፣ ሽም ተራፊ
ብማይ ጸባ ዝሰኽረ ፣ ብኻሕሳ ዝኽበረ (የልቦን)
ብርስን ሰባሪ ፣ ሰበረ ተመራሪ
ብርቱዕ ክረምትን ብርቱዕ ወላድን ፣ ብዘይ ኃድጊ አይኃልፍን
ብርንሃዮ ፣ መማልእቲ ዋህዮ
ብርኩታ ከምታ ኃውታ ፣ አብ ውሽጣ እምኒላታ
ብርኪ የባርኽ ፣ ዓቐብ የዳርኽ
ብሐለቓኻ ተአዘዝ ፣ ብቀሽኻ ተናዘዝ
ብሐራማት ፣ ኵልና ሕሙማት
ብሐቂ ምጻእ ፣ ብአፍ ደገ (ብበሪ) ውጻእ
ብሐቢ ጸሊም ዝተጠብሰ ሥጋ ፣
ንበላዒኡ መረር ፣ ንሰማዒኡ አስተንከር
ብሐፀይ ይሙቱ ዝተኽተረ ፣ ብስሕለት ዝተመትረ
ብሐደ ሰነ ዝተተኽለ ፣ ብሾብዓተ ሰነ ነይተነቕለ
ብሐደ ወገን ተዛረቦ ፣ ብሐደ ወገን ተላዘቦ
ብሐደ ካብ ጠሐንካ የልቦን እመቤት ፣
ብሐደ ካብ በላዕካ የልቦን ሐረጎት
ብሕማቕ ጓሳ ላም ትውቃዕ ፣ ብሕማቕ ዳኛ ቅኑዕ ይርታዕ
ብስምዒ ዝተጣበቑ ስኒ ሒኽካሉ አየድቀቕ ፣
ስሒቕካሉ አየድምቕ
ብሸብሾቦኡ ዝወጠዎ ፣ ናብ ዝደለዩ ይወስድዎ

ብሻግኻ ተቐበር ፣ ብናየ'ቦኻ ተናበር
ብሽግግለ ዝተዓርቀ ፣ ብሲሚንቶ ዝተነድቀ
ብቕድሚት አጻውቶ ፣ ብድጎሬት ዝመቶ
ብቄልዓ አማኻኒኻ ፣ ግጥም ንርእስኻ
ብበቕሉ ዝገስገሰ ፣ ብአፉ ዝለገሰ
ብበትሩ አይውቃዕ ፣ ብዘመዱ አይርታዕ
ብቤተ ሰብኻ ተገነዝ ፣ ብቑሽኻ ተናዘዝ
ብተይ ይዕንድር ፣ አንበሳ ይጭድር ፣ ነብሪ ይንድር
ብትሕትና ሑሉ ጐይታ ፣ ብትዕቢት ሑሉ አንታ
ብንጉሥ ዝወጸ ናፃ ፣ ብአፍ ዝወጸ ፋጻ
ብንእሽቶኻ ዝወለድካዮን አንጊህካ ዝኸድካዮን ፣
(እናጎደረ የሐጕስ) ። ብአይ በአኻ ፣ በቦይ በቦኻ
ብአፍካ ስሕተት ብእግርኻ ሸተት
ብአፍካ እተምጽአ ዕዳ ፣ ብእግርኻ እትኸዶ ሚዳ (የድክመካ)
ብአፎም ግቡኣም ከይመልሱ ፣ ምስ ዳኛ ይባእሱ
ብኢድ አይከሐሱ ፣ ብኽሱዓዳ አይሐርሱ
ብእዋኑ ከይሕሉ ፣ ዋይ አነ ሸእ ይብል ይህሉ
ብኻራኻ ተመተር ፣ ብዝመኽርካዮ ተኸተር
ብኻሕሳ ዝኸበረ ፣ ብብራሕ ዝሰኸረ (የልቦን)
ብኽልተ ኻራ አይመትሩ ፣ ብኽልተ መልሐስ አይምስክሩ
ብኽልተ ዳኛ አይማኰቱ ፣ ብኽልተ በትሪ አይምክቱ
ብኽልተ ዳኛ አይራትዑ ፣ ብኽልተ በትሪ አይዋቕዑ
ብኽረምቲ ዚገይሽ ፣ ካብ ከልቢ ነይሐይሽ
ብኽሳዳ ደጊፎም እንተላህይዋ ፣ ዘላ መሲልዋ

ብወረ አይትጽልአኒ ፣ ብሽም እኽሊ አይትብልዓኒ
ብወርቁ ዝተሸለመ ፣ ብግዳዩ ዝተዓለመ
ብዒተል አይደቀስኩ ፣ ብቑታል ዒተል አይደቀስኩ
በለ (ነቡኡ የጕሀዮ ነይሩስ ብሰብ ሞይቱ)
ብዓይነይ አልቅሲ ፣ ብኢደይ ሐብሲ
ብዓቢኡ ኽሎ ጽድያ ፣ ብሒዶት ማይ'ዶ ትጥልቅያ
ብዓንተቦ ዝአቶ ጋሻ ፣ ድራጉ ሕምባሻ
ብዕላል አይንገሥ ፣ ብኰሱዓዳ አይሕረስ
ብዕራይ ሚዕሪ'በልዕ ፣ ገዛ ዕዳ'መልእ
ብዘመነይ ፣ ይጥዓሞ ወገነይ
ብዘመን ውርውራ ፣ ነፍስኻ አይተዕብራ
ብዘውጻእካዮ ዳኛ ፣ ትኸውን ውርደተኛ
ብዘውጽእዎ ዳኛ እንተ ተረትዑ ፣ ብዝቆረጽዎ ጨንገር
እንተ ተወቕዑ ፣ ናይ እግዚኣብሔር ፍትሑ ርትዑ
ብዘይ ፈጣሪ ፣ መን አሎ ሰታሪ (መርማሪ)
ብዘይ ደየብካዮ ውረድ ፣ ብዘይ መጐትካዮ ተፈረድ
ብዘይ መባእ ፣ ቤተ ክርስቲያን አይትባእ
ብዘይ ብርኪ ሸኹና ፣ ብዘይ ርእሲ ጐተና
ብዘይ ማይ ነጐዳ ፣ ብዘይ በላዕካዮ ዕዳ
ብዘይ ግራት ዋሬዳ ፣ ብዘይ ማይ ነጐዳ
ብዘይ ወርቂ ንግዲ ፣ ብዘይ ስንቂ መገዲ
ብዘይ ንጉሥ ዘውዲ ፣ ብዘይ ማሕጸ ጕንዲ
ብዘይ ክዳንካ ወለል ፣ ብዘይ ጠስምኻ ጸረር
ብዘይ አቡን ክህነት ፣ ብዘይ ንጉሥ ሹመት
ብዘይ ንጉሥ ሰላም ፣ ብዘይ ደመና ዝናም (አይርክብን)

ብዘይ ዳኛ አይክሐሱ ፣ ብዘይ ስኒ አይነኽሱ
ብዘይ ንእሽቶ ፣ እንዳ ንጉሥ ነይእቶ (አይትእቶ)
ብዘይ ይግባእ ፣ ምድሪ ይጉባእ
ብዘይ ዘውዲ አይነግሡ ፣ ብዘይ አቡን አይቕስሱ
ብዘይ አፍካ ሐቢ ፣ ብዘይ ኢድካ ሐዊ ፣
እቲ አይመርር ፣ እቲ አየሕርር
ብዙኃት የሃቡኻ ፣ ብዙኃት አይጽልኡኻ ፣ (አይኽልኡኻ)
ብዙኅ ዝሰቡ ፣ ብዙኅ ሰበቡ ። ብዙኅ ዘረባ ፣ ዓጸባ
ብዙኅ ፍትው ፍትው አይተብለኒ ፣ ቶሎ ቶሎ ከይትጸልአኒ
ብዙኅ ካብ ምዝራብ ፣ ብዙኅ ምሕሳብ ፣
ብዙኅ ካብ ምሕሳብ ቅሩብ ምዝራብ ፣ ይሐይሽ
ብዝሰሐልካዮ ካራ ተሐረድ ፣ ብዘውጻእካዮ ዳኛ ተፈረድ
ብዝኃዘ በትሪ አይውቓዕ ፣ በኩኡን ብኃውቱን አይርታዕ
ብዝኃለፈ አይጠዓስዎን ፣ ብዚመጽእ አይዝንግዕዎን
ብዝተለምዎ ይሐርሱ ፣ ብዝጀመርዎ ይጭርሱ
ብዝጊ ዝወረደ ፣ ንምድሪ ነይከበደ
ብዝበላዕካዮ ገብር ፣ ብዝሰማዕካዮ መስክር
ብየማን ቆይመ ከም ክርስቶስ ፣
ብጸጋም ቁምካ ከም ዲያብሎስ
ብደዎም ዝዘተይዎ ፣ ብኽፎም ይብትንዎ
ብዳኛ ዝተፈርደ ፣ ብስሕለት ዝተቐደ
ብዳኛኻ ተሠራዕ ፣ ብወልተምካ ብላዕ
ብድጊ ይዳጋደጉ ፣ ብሕጊ ይታሐጋሐጉ
ብድኅሪኡ ዘይሕመ አይሰብአይን ፣
ብቕድሚኡ ዘይነአድ አይሰብአይን

ብድኅሪኡ ዘይሐምይዎ አይሰብአይን ፣
ኪመጽእ ንበር ዘይብልዎ አይሰብአይን
ብገንዘቡ ዝለገሰ ፣ ብወደሉ ዝገስገሰ (ካብ ሑሉ ዝሐሸ)
ብጋሻ ዘንጸርጸረ ፣ ሐሙኡ ጸም አኅደረ ፣ ዘይግቡር ገበረ
ብጐራሕ አይትገራህ ፣ ብዓሻ አይትመራሕ
ብጨው ደንደስ ፣ በርበረ ይውደስ (ተወደስ)

ስዲ ምሳሌ ።

በላዒ ከሎ ዘራኢ ይሕጐስ
በርበረ በዕልኻ ገዚእካዮ ፣ ይልብልበካ
በቕሊ ፣ መን አቦኻ ? እንተበልዎ ፣ (ፈረስ አኸይ)
በቕሊ አብ ማእከል አፍራስ እንተኽነት ፣
ፈረስ ዝኽነት ይመስላ
በቕልን አኸይ አኸይ ይብል ፣ ፈረስን ዘይግዳዱ
በትሪ አይትርኤ ፣ ትሕቲ በትሪ ርኤ
በዅሪ ወዱ ዘይሞቶን ንጉሥ ዘይገበቶን ብበሊሑ ይነብር
በዓለገ ቱፍ እንተበለ ፣ ናብ ከብዱ
በዓለገ ካብ ዝመኽሮ ፣ ወድጭዋ ዝሐሰበ ይበልጽ
በዓል እንታ መስቆርቆሪ ። በዓል አመል ማይ ሰትዩ ይ...
በዓል ገዛ እንተሐፈረ ፣ ጋሻ ይጋብዝ
በዓል ቤት ከየእወየ ፣ ጐረቤት አይረድእን
በዓል'ዚአ ዘይብል ፣ ዋንጫኻ አይዕተራ
በዚ ጊዜ'ዚ ካብ ብእግሩ ዚኽይድ ፣
ብኢዱ ዝኽይድ ይቕልጥፍ
በዝን አዋጅ ይእወጅ ፣ በትን ዕዳጋ ይብዝበዝ

በይኑ ዝበልዕ በይኑ ይመውት
በደል ዋና ስኢና ትነብር ፣ (በደለኛ እየ ዚብል የልቦን)
በዲኡ ዝቑንኤን አብ እምኒ ዝተቑመጠን ፣
እናጸንሔ ይቑርቜር
በጊዕ እንተ ዘይ በላዕኩኺ ትበልዕኒ ፣ (በለ ዝብኢ)
ባልደንጓ ከይተሰብረ ፣ ሰብ ከይተቑብረ አይትእመን
ባርያስ ሐጋዚአ እንተረአየት መዲዳ ትሐብአ
ባሮት ሐገዙ ነእዱግ ፣ ቄላው ሐገዙ ንባሮት
ባዕሉ ከይዱ ሳምቡአ ዝኸልእም ፣
ሰብ ልኢኹ እግሪ ስደዱለይ በለ
ባዕላ ዝሰበረቶ ጻሕሊ ፣ ሐጺባ ከምዘቑመጠቶ
ባዶን ጸልማትን ሐደ እዮም
ቤት ንዘይብሉ ቤት የሃቦ ፣ (ብቑረባ ኪዕዘቦ)
ብማይ ተመርዖኻያ ሰበይቲ ፣ ብስዋ ተመርዖኻያ ሰበይቲ
ብማዕዶ ዚንቁ ከልቢ አይነክስን'ዩ
ብርቱዕ ፍቕሪ ብርቱዕ ጽልኢ ፣
ብርቱዕ ጽልኢ ብርቱዕ ፍቕሪ ይወልድ
ብሰንኪ ንቑጽ ይነድድ ርሑስ
ብሽንት'ንጫዋ ዝተነድቀ መንደቕ ፣ ድሙ ኪንቁ ይፈርስ
ብንጉሥ ዝተቆርጸት ኢድስ ዳርጋ ዘላ
ብአፍካ ዝወጸ አይወጽዕካ ። ብኽብሪ አብያ ብሕምቢጣዋ
ብእዋኑ ዝአተወ ጋሻ ፣ ስብሕቲ ድራኑ
ብዕራይ ብመዓንጥኡ'ምበር ብኽሳዱ አይኮነን ዚስሕብ
ብዕራይ አብ ዘበለ እንተበለ ፣ ዕርፊ አጽንዕ
ብዘይ አፍካ ኮሶ ስተ ፣ ብዘይ መ... ተጋላገል
ብገዛ ድኻ ዝአተወ ዝብኢ አድጊ ባዕራይ በልዔ

ተ — ታ — ት

ተሀዊኽም የፍስስዎ ፣ ኮፍ ኢሎም ይሐፍስዎ
ተለቂሑ ዘይመልስ ጐሐሊ ፣ ከለዎ ዘየለቅሕ ቀታሊ
ተመሀርን ደርሆን ብሕይወቶም ይሐስሩ ፣
አብ ጊዜ ሞቶም ይኽብሩ
ተመለስ ዘይብልዎ አጎዋቱ ፣ ጽናሕ ዘይብልዎ መሐዙቱ
ተመርኰስ ዘንግኻ ፣ ተገለብ ዋልታኻ (ተአንገብ)
ተመቕለል ሚሉ ፣ ንፀሐይ ዕርበት እንታይ ክምቕለለሉ
ተመነ ከም ምልማጽካ ፣ ቅናት ዮሐንስ ምኽንካ
ተመን ቅተል ፣ ምስናይ በትሩ ገደል
ተመን ብሕንዙ ፣ መሬት ብወንዙ
ተመን ቀጠነ ቢልካ አይርገጽ ፣
ወዲ ጭዋ ሐመቑ ቢልካ አይላገጽ
ተማሂሩ ዘይመሃረ ፣ ዘሪኡ ዘይሐጸረ ፣ ቅሩብ ተደረ
ተማሂሩ ዘይጽሕፍ ፣ አኽፈሉ ዘይገድፍ
ተማሀሊልካ እተዝንሞ ዝናም ይጐድእ ፣
እንተዝሞተለይ እትብሎ አረጊት ይረድእ
ተማጎፀን አብ ነጋሢ ፣ ተሐፀብ አብ ፈሳሲ
ተሐቢኤን ይጠንሳአ ፣ ሰብ አኪበን ይሐርሳአ
ተሐቢአ ትጠንሶ ፣ ሰብ አኪባ ትሐርሶ
ተረታዕና ከይብሉ ፣ ይግባይ ይብሉ
ተረት ፣ ንነገር ይኾኖ መሠረት
ተረፍ ሐዊ ብላዕ ፣ ተረፍ ንጉሥ ግዛእ
ተረፍ ጽጋብካ ፣ አብ መቓብር (ከብዲ) ኃውካ
ተሰቢሩ ዚጽገን ፤ ከም ቀደሙ ነይኹውን

ተስታይ ፣ ተቐሪኑ ምሰብታይ
ተቐመጥ አብ መንበረይ ፣ ተናገር ብኽንፈረይ
ተቐሚጥካ ዝሰቐልካዮ ፣ ብደውካ ምውራድ ስኢንካዮ
ተቐያቐኡ ጐረቤት አይሃብካ ፣ ገበታ ዓድዩ እንተላም ይብለካ
ተበዕ አይሞተ ፣ ፈራህ አይሞተ ፣ ላንግላጋ (አንጕለኛ) ሞተ
ተነኽናቒ ጕንድን ሰሐቒት ሰበይትን ፣ ብአጋ አይተረክብትን
ተናገር ዝመሰለ ፣ ብላዕ ዝበሰለ
ተናኻሲ ከልብኻ ፣ ተዋጋኢ ብዕራይካ
ተናዚዝካ ይሞትዎ ፣ አትኒዝካ ይምጕትዎ
ተናጊሩ አናገረኒ ዝፈትወኒ ይመስል ፣
ከይዱ ተናገረ ዝለአኽክዎ ይመስል
ተካሊኻ መርዓ'ሎ ፣ ቀዳዊኻ ቀብር'ሎ
ተካል መዓር ሹመኛ ይልቅሑ ፣
ተካል እኽሊ ወድ ሰበይትኻ ይበልዖ
ተወለድኩ ጋር አይኸልእ ፣ ዕባራ ታፍላ አይኸልእ
ተዋሐሰኒ አያ ወልደ ፈልቆስ ፣ ተታኒዝና ክንምንቆስ
ተዋሐሰኒ ፣ ግዝት ይኹነኒ ፣ አለቅሐኒ አይምሐረኒ ፣
እንታይ ጽልኢ'ደን ጽልእ'ቦን አልዩኒ
ተውሳኽ ሞት አቦአም ፣ ያሒት መባአም
ተው ወደል ፣ ከይትአቱ አብ ገደል
ተዓዚቦም ካብ ዚጸልኡኻ ፣ ተዓዚቦም ይፍተዉኻ
ተዛረበለይ አይ ከም አፍካ ፣ ግበረለይ አይ ከም ኢድካ
ተዛሬቦም የዛርቡኻ ፣ ሐስዮም የሐስዉኻ
ተዝካር ዝረአየ ተመሃሪ ፣ ሸቐጥ ዝረአየ ዓጣሪ
ተግደርዳሪ ጸም ኃዳሪ ፣ በዓል እንታ መስቆርቆሪ

ተግደርዳሪ ጸም ኃዳሪ ፣ ቆልማጽ መቃበጠሪ
ተጠንቀቕ ዝብለካ ፈታዊኻ ፣ አጆኻ ዝብለካ ጸላኢኻ
ተፈርደለይ ቢልካ አይተንጋሕጥጥ ፣
ሀደሙለይ ቢልካ አይተፋጥጥ
ተፋትዮም ጓልን ወድን ይዋሃቡ ፣
አሸበሸብ ቢሎም ዋሕሳት የቕርቡ
ተፍርሃኒ ከብደይ ፣ ተውድቐኒ ሕቔይ
ታኅሣሥ አይትቐውዕ ፣ ጸማም አይትጸውዕ
ትለምጸኒ እንተልኪ ነትዕኺ ፣ ትገፍሐኒ እንተልኪ ማእስኺ
ትሉም ዝራእ ፣ ቅዱም ብላዕ
ትልዋ ማይ በርቂ ፣ ትልዋ ሰበይቲ ሳሕቂ
ትማሊ ትማሊ ፣ ከይወረደ ጻሕሊ
ትምህርቲ ዘይብሉ ሕዝቢ ፣ ጨው ዘይብሉ ምግቢ
ትሕትና በትሪ የውቅዕ ፣ ትሕትና ምጕት የርትዕ
ትሕትና ብልዒ ያጎጥእ ፣ ትሕትና ምጕት የርትዕ
ትቕበጽ ሕረደላ ፣ ትጥበ ፈንወላ
ትበልዖ ስኢና ዝቐጠነት ፣ አነ ቀጣን ጓል ቢላ አዝመረት
ትጉዝ ብእልፊ ፣ እሱር ብቕልፊ
ትጎደር ንለይቲ ፣ ትዓል ንመዓልቲ (ለጋዕ ይህቡላ)
ትንዕ ዝበለካ ፣ ዳርጋ ዝወቕዓካ
ትንቢት ይመርሕ ፣ ልጓም ይገርሕ
ትክን ጨካንን ፣ መውጽኢ አይስእንን
ትኽደኖ ዘይብላ ፣ ትጕልበበ ቃሕ ይብላ
ትውሕጠ እንተበልኩስ ትጕስመሉ ፣
ትጎድጎ እንተበልኩስ ትውስኽሉ

ትዕቢት መቅድም ውድቀት ፣ ትሕትና መቅድም ክብረት
ትዕግሥቲ ርእስ ሃብቲ ፣ ትምህርቲ ናይ ዘለዓለም ርስቲ

ስዲ ምሳሌ ፱

ተሐሳሚ ጓሳ ፣ ምስሑ ዝነበረ ድራጉ ይኸውን
ተሐጓሚ ከሎ ተኃዚ ይ...
ተመሊስክ እትረድኦ ፣ ገዲፍክዮ አይትእቶ
ተመን ዝረአየ ብልሕጺ ተዳህለ
ተመን ስፍራኡ ምስዝገጊ ይመውት
ተማጣልዓይ አርሐ አብ መቐመጫኡ ይውጋእ
ተማጻራያይ ዝብኢ መዓኰር ምራኽ ይልሕስ
ተማቲ መስሐቲ ፣ ኰርኳዒ መስሐቒ
ተሸይሙ ኸሎ ዘይበልዔ ምስ ተሳዕረ ይጥዓስ
ተቐሚጥካ ዝሰቐልካዮ ፣ ደው ቢልካ ንምውራዱ የሸግር
ተራኽቦም ከለዉ ፣ መአዚንራኽብ ይብሉ
ተባዕታይ ውፍን ልብ ሰብን ፣ አይፍለጥን
ተንሥኡለይ አይትበል ፣ አብ ዝተንሥኡልካ ተቐመጥ
ተዓዚብካ ካብ እትጸልአ ተዓዚብካ እትፈትዎ ይበልጽ
ተካሊት ውፍ ክርም ከሪማ ጥቅምቲ ትዓውር
ተከዘ ብሸንጭሮኡ ፣ ጐንደር ብሐደ አጕዶኡ
ተኸዲኑ ዚመጽእ ተቐሊው ይብላዕ
ተካል ተስታይ ምስ ዝራብዓት ይቕረን
ተ'ቑላ ከመ'ንበሳ ክትንቁ ተሰንጢቕ ሞተት
ተጐልቢቡ ንዚበልዕ ተጐምቢሕካ እተዎ
ታሪኽ ምስ ቀዳሞትን ዳጎሮትን የራኽብ (የላሊ)

ትምባኽ ፣ እንታይ ይጠቅም ? የፋልጥ
ትም ዝበለ አፍ ጸናጹ አይአትውዎን
ትክን ጽልእን ንኹሉ ይልክም
ትክን ቄልዓን መውጽኢኡ አይፍለጥን
ትኸክል ይግበርኩም ከም ስኒ አድጊ ፣ ይብል ሕሱም ረጋሚ

ነ — ና — ን

ነምበላይ ዝተፈርዶ ፣ ንሐመር ነይሰዶ
ነቐናቒ ከሎ ተማቲ ፣ መን ጽሩይ ኪሰቲ
ነቢያት ዝመድመድዎ ፣ ሐዋርያት ገድገድዎ
ነባጉምባሕ እንተደለዩ ኢበልዕዎ ፣ ዛግራ ይብልዎ
ነንበሳ ደወል መምሐረሉ ፣ መን'ሞ እንተ አሠረሉ
ነዊኅ ኩናት እንተዘይወጋእክሉ ፣ ተፋራርሃሉ
ነዊኅ እንተ ዘይፈርሔ ፣ ሐጺር እንተ ዘይጐርሔ
ነዊኅ አም እንዳማቱ የጽልል ፣ ዓሻ ሰብ ሰቡ የቕልል
ነዊኅ እንተ ዘየጕረረ ፣ ሐጺር እንተ ዘይፈክረ ፣
እቲ ምተደፍረ ፣ እቲ አይምተኃፍረ
ነገረይ ውዱእ ፣ ሐበይ ጕዱእ
ነገር ከይፈለጥካ ምጉት ፣ ገለ ዘይብልካ ትዕቢት
ነገር ብዋና ፣ ዘፈን ብበገና
ነገር አብ ዋና ፣ ጽሕፈት አብ ብራና
ነገር ዝወዓሎ ዳኛ'ፈልጥ ፣ አሐ ዝወዓላአ ጓሳ'ፈልጥ
ነገር ከም መልዓሊኡ ፣ ሥጋ ከም ጠባሲኡ
ነገር ወዲእካ ፈጽሚ ፣ ሥጋ ወዲእካ ዓጽሚ
ነገር አማድር ፣ አይትውዕል አይተጎድር ፣ ተመሊሱ ከይቓድር

ናብራ ጽቡቕ'ዩ ምስ ጽድቂ ፣ ነፃነት ጥዑም'ዩ ምስ ሐቂ
ናተይ በለኒ ፣ ባህ ኪብለኒ
ናተይ ዘይብል ምውት ፣ ናቱ ዘይገድፍ ምውት
ናቱ ዚበልዕ ዕዳ'ብሉ ፣ ዝመሰሎ ዚዛረብ ነውር'ብሉ
ናየቡኡ ዝረኽበ ሕይወቱ ፣ ናየቡኡ ዝሰአነ ሞቱ
ናየበ ንመን ንሃበ ። ናይ ወደበ ፣ ይጽናሕ ብጎበ
ናየ'በኻ የናብረካ ፣ ናይ ጓና የናግረካ
ናየ'በ ዕዳ ንውሉድ ፣ ናየ'ፍንጫ ርስሐት ንኢድ (ይተርፍ)
ናየ'ንጭዋ ጻዕረ ሞታ ፣ ናይ ድሙ ጸወታ
ናይ ህበይ ንጉሥ ፣ ባዕሉ ይኹምር በዕሉ የፍርስ
ናይ ሎም ዘመን ዘረባ ፣ አብ ቀቀረባ
ናይ ሎም ሰብ መልሐሱ ማንታ ፣ ሐደ ንፍቕሪ ሐደ ንሕሚታ
ናይ ልቡ ዝነገርካዮ ፣ ይስሕቕ መጠን ዝኹርኳዕካዮ
ናይ ልቡ ዝነገርካዮ ፣ ዳርጋ ዝሐጐምካዮ
ናይ ልብ'ካ እንተ ዚዛርቡ'ካ ፣ ዕዳ ዘይብልካ እንተ ዚሰዱ'ካ
ናይ ሐዊ እንተ'ኸነ ይምለጥ ፣ ናይ ጉርሒ እንተ'ኸነ ይፍለጥ
ናይ ልቡ ዚገብር ፣ አይንድር ፣ ናይ ልቡ ገበረ ፣ አይ'ሱሪ
ናይ ልቡ ዚገብር ፣ ነዲኡ ነይነግር
ናይ ሥጋ መወዳእታ ዓፅሚ ፣ ናይ ነገር መወዳእታ ፈጽሚ
ናይ መሬት ብአፍ ፣ ናይ ሰማይ ብመጽሐፍ
ናይ ቃል በራሲ ፣ ናይ መጽሐፍ ተወራሲ
ናይ ቆልዓ ነገር ክልተ ፍረ ፣ ሐደ ብሱል ሐደ ጥረ
ናይ ቀታል ነፍሲ ምልክቱ ፣ ደም አበ'ጻብዕቱ
ናይ ቃል ይርሳዕ ፣ ናይ መጽሐፍ ይውሳእ
ናይ ንጉሥ ሞት ፣ ናይ ፀሐይ ዕርበት

ነገር ከይተጸየቐ አፈለ ፣ ጸብሒ ከይተጸየቐ ወሐለ
ነገር ብዕርቂ ፣ መገዲ ብደርቂ ። ነገር ብወግዒ ፣ ሐዊ ብገልዒ
ነገር ብማእከላይ ፣ መዓር ብሰንካላይ
ነገር ንመሃዚኡ ፣ ተመን ንተኃዚኡ ፣ እኾኽ ንሐጻሪኡ
ነገር አብ ምጅማሩ ፣ እኽሊ አብ ምኹማሩ
ነገር መንግሥቲ ብትዕሥቲ
ነገር ብተመከር ፣ ሐዲን ብተነከር
ነገር ባሕሪ ፣ ይገፍሕ ካብ ባሕሪ
ነገር ነገር የምጽእ ፣ ድጕሪ ሐመድ የውጽእ
ነገር አጓዲአ ትልክም ፣ ታ'ኼላ አታዊአ ተስጥም
ነገር ብዘይ ዋና ፣ ጽዕነት ብዘይ መጽዓይና
ነገር ብፍታው ፣ እኽሊ ብእታው
ነገር ብወቐሳ ፣ በደል ብኻሕሳ ፣ እየን ዝዳቐሳ
ነገር ናብ ዝወሰድካዮ ፣ ምክት ናብ ዝሰሐብካዮ
ነገር ካብ ድልይልይ ፣ ጽንሕ ይሐይሽ እልይ
ነገር ካብ መጅመርያ ፣ አሠር ካብ መሸጋገርያ
ነገር ቁልዓ ሰበይቲ ፣ ዳጎራያ ሕስምቲ
ነገር ፣ አበይ ደሊ'ካ? አብ ሀገር
ነገር ሐደ ሰሚዕካ አይትፍረድ ፣
ውራይ ዘይብልካ ዕዳጋ አይትረድ
ነገርካ ዝደለየካ ፣ ርእስ'ካ ይተናኽየካ
ነጋዳይ እንታይ ይደሊ ደጎን ፣
ዕውር እንታይ ይደሊ ብርሃን
ነፃነት የኹርዕ ፣ ሥራሕ የብልዕ
ናቡተ ፣ ርስተይ እናለ ሞተ

ናይ ሰብ ሀገሩ ፣ ካብ ምግባሩ
ናይ አፍ አማኒ ፣ ይገብረካ ለማኒ
ናይ ኢድ ብልሃት ባርነት ፣ ናይ አፍ ብልሃት ጐይትነት
ናይ አናጹ ዝላ ፣ ንደማሙ ጓይላ
ናይ ዋሕስ ተማጓቲ ፣ ናይ ድወይ ፈትፋቲ
ናይ እምኒ ልቢ ፣ ናይ ኩበ ግምቢ (የልበን)
ናይ ጨው ገደል ኪፈርስ ፣ ለባም የልቅስ ዓሻ ይልሕስ
ናይ ዕዳጋ ዕግርግር ፣ ንሐድሕድካ የፋግር
ናይ ጋሻ ምስጋና ፣ ናይ ግንበት ደመና ፣ (አይእመንን)
ናይ ንጉሥ ዕዳ ፣ አይኃድርን ምድረ-በዳ
ናይ ትሕትና በትሪ የውቅዕ ፣ ናይ ትሕትና ብልሂ የጎጥእ
ናይ ሰብአይ ደግነቱ ፣ እንተ ዘይተናገረት ሰበይቱ
ናይ ስዋ ክፍኣቱ ዘይምርካቡ ፣
ናይ ውላድ ክፍኣቱ ዘይምእካቡ
ናይ ቅጫ እንተኾይኑ ይጠፍእ ፣
ናይ ጥንሲ እንተኾይኑ ይደፍእ
ንሀላይ እንታይ ጸባሕካ ? አይትበሉ ፣ አብ ክዳኑ ዙለሉ
ንሀገርካ ልግሲ ፣ ወርቅ ልብሲ
ንሀደም ዝበለ ፈራሀ ይመስል ፣ ንብላዕ ዝበለ ሀሩፍ ይመስል
ንለባም አምተሉ አበይ ከይስሕቶ ፣
ንዓሻ ደርጕሐሉ አበይ ከይፈልጦ
ንላም ቀርና አይኽብዳን ፣ ንበኾሊ አድጊ አይትወልዳን
ንሌባ እንተ በልካዮ ሌባ ሌባ ፣ ይመስሉ ዝበልካዮ ሉባ ሉባ
ንልዕሌኻ አኽብሮ ፣ ንትሕቴኻ ዘክሮ
ንሐማትካ ሕነካ ሕነካ ፣ እንተ አበየትካ ሕነቃ

ንሐድሕዶም ዚቃረቡ እንዳራእሲ ፣ ብአፈይዶ ክስእን መገሺ
ንሐርማዝ አይትምከል ንዘይጸግበልካ ፣
ዓሻ አይትምዓድ ንዘይሰምዓካ
ንሕምነት ፣ ክልአላ ውርዝነት
ንሕማም ርእሲ ዓው በለሉ ፣ ንቕሩጸት ከብዲ ብልዓሉ
ንመን አለዎ እዝጊ'ለዎ ፣ ንሚስ ዘይብሉ ማይ አለዎ
ንመኽታ ዋልታ ፣ ንዘረባ ናዕታ
ንመዓልቲ ቆጸሮ ፣ ንሰበይቲ ወይዘሮ (በላ)
ንመድኃኒት ተጸዊግካ ፣ ንሽልማት ተዋጊእካ
ንማሸላ ቋላ ፣ ንዓደ'ቦ ዋዕላ
ንማይ እምኒ የናግሮ ፣ ንዓሻ ትምህርቲ ይመኽሮ
ንምድሪ አይሀቡላን ስድሪ ፣ ንርስቲ ይዋግአላ አንስቲ
ንምራኽ እንታይ የዕብዮ ዓርጋ ፣
ንጸባ እንታይ የብዝኖ መዝረጋ
ንሞት ፈራሀካያ ፣ ንምህዳም ፈራሀካያ ፣
ብምንታይ ድአ ትጎልፍ ኢልካያ
ንርእሶም ኪቆርሱ ፣ አየንእሱ
ንሰበይቲ ጐሎ ሀባ ፣ ልቢ ኪሀባ
ንሰብ ካብ ምልማን ፣ ንዝ'ጊ ምእማን
ንሰብ ጸላእቱ ፣ ይወጹ ካብ ቤቱ
ንሰብ እንታይ የእርጎ ? ሐሳብ ፣
ንኽዳን እንታይ የእርጎ ስብባብ
ንሰብ እንተልካ ግብ ክትብል ፣
ንዝጊ እንተበልካ ክብ ክትብል
ንሰይጣን ፣ አይትሀቦ ሥልጣን

ንሱ ብንሱ ፣ ሥጋ ብኹቦ ጠበሱ
ንሱ ኪሀብ መን ይኸልእ ፣ ንሱ ኪፈቱ መን ይጸልእ
ንሳቶም ቆላው አንስቶም መራው ፣ ንአታተን እንተ ረአዩ
ይስሕቁ ፣ ኩናት እንተ ረአዩ ይነብው
ንስሙ ፣ ቤተ ክርስቲያን ይሳለሙ
ንስኻ እንተ ዘይትደፍአኒ ፣ መን መጽደፈኒ
ንስኻ ክትአምነኒ ፣ መን ኪኽሐደኒ ፣
ንስኻ ክትክሕደኒ መን ኪአምነኒ
ንስሱዕ ሐደው ይወድቆ ፣ ሐደው ይሐንቆ
ንስኻ ብቕድሚት አጻውዶ ፣ አነ ብድኅሪት ክዘምዶ
ንሸሀይ አለቅሐዮ ፣ እምበር አይተምስሐዮ
ንሸመት እንተ ዘይመኽሩሉ ፣
ንኹርምቲ እንተ ዘይፈትፈቱሉ
ንሽረ መን እንተሳገረ ፣ ነስገደ መን እንተሰደደ
ንሽሮ ጠስሚ ተሐወሰ መቀረ ፣
ንሰንበት በዓል ተሐወሰ ከበረ
ንቐሊል ምሥጢር ምንጋር ፣
አብ ቀዳድ ሎቆታ ጣፍ ምቕጻር
ንቕንአት ፣ የብሉን ጽንሳት
ንቕርበት ዕንጮለ ይመልጦ ፣ ንጮራሕ አሉላ ይፈልጦ
ንቁላው ኪብሉ ይበልዐ ፣ ንወገን ኪብሉ ይጽልኡ
ንቁልዓ ብዕንቁ ፣ ንዓቢ ብንፍቂ (ይጥብርዎ)
ንቁልዓ ኪብላ ይበልዓ ፣ ንአመለን ኪብላ ይጽልኣ
ንቁልዓ አይጠቅሞን ምስዓም ፣ እንበለ ምጥዓም
ንቁልዓ ስኒ'ይተርኢ ንጽንጽያ ቀ'ስሊ'ይተርኢ

ንቁልዓ ዝነገርክዮ ፣ አብ እምኒ ከም ዝጸሐፍክዮ
ንቁልዓ እንታይ የዕብዮ ብልዒ ፣
ንሐረስታይ እንታይ የፍጥኖ ዘርኢ
ንበዓል ጣፍ ፣ ይበልጸ በዓል አፍ
ንበዓል እንጆራኻ ምኽሮ ምኽሮ ፣
እንተ አበየ መከራ ይምከሮ
ንበይና'ዶ ተወሊዳ ፣ ገዝሚ ዝውሕዳ!! ሀብዋ ግዳ
ንባዕዲ ዘስተኻዮ ኮሶ ፣ ደም ሐዊሱ የምልሶ
ንቤት ገንዙ ፣ ንተመን ሕንዙ ፣ ንግራት ወንዙ (የፍልጦ)
ንቤተ ክርስቲያን ዚኽስስ ጽድቁ ፣ ንንጉሥ ዚኽስስ ወርቁ
ንብልዒ አይነግሩ ፣ ንአንበሳ አይመትሩ
ንብረት የናባብር ፣ ሕጊ የካባብር
ንብርቱዕ ነገር አይትተሀወኽሉ ፣
ንነዊኅ መገዲ አይትጕየየሉ
ንተመን እግር'ብሉ ፣ ንዓሻ ልቢ'ብሉ
ንተርባብ ፣ ትእኽሎ ግርባብ
ንተሐግ ሀገር ፣ የውጽአ ብዕራይ ሀገር
ንተሾመ ተኽተሉ ፣ ንተሳዕረ ተሰበሉ
ንተሾመ ይማጐቱሉ ፣ ንተሳዕረ ይሻኺሾኹሉ
ንተአምኖ ሕቈፎ ፣ ንትጸልአ ንቐፎ
ንተኽዳን ዳባ ፣ ነገርከ አይትሀባ
ንኃውካ ወይ ምቐሉ ወይ ቅተሉ ፣ አይትቕተሉ ምቐሉ
ንኃያል ጋር የብሉ ፣ ንሰይጣን ዴር የብሉ
ንኃጢአት ተነሲሕካ ፣ ንበደል ክሒስካ ፣ ንመዓት ተማህሊልካ
ንነገር ነገር የምጽአ ፣ ንሐመድ ድጕሪ የውጽአ

ንነገር ነገር የተንሥአ ፣ ንሞት ጽጋብ የረስዖ
ንነገርካ ዳኛ አይመጕቶ ፣ ንጸብሕኻ ጨው አይዝመቶ
ንንጉሥ ዝበሉ ገንዘብ ፣ አብ ውሻጠ ከሎ ይዛባዘብ
ንአንፊ ውራዮም ፣ ይሸጡ ብዕራዮም
ንአይ ከተሕሚ ፣ በሊዓ ትጠሚ
ንአድጊ አይጥዕሞን መዓር ፣ እንበለ እጉስታር
ንአድጊ ዘይከበዶ ንመጽዓን ከበዶ ፣ አብዝሎ'ኻ ጋዶ
ንእመት ስድር'ላታ ፣ ንብርኪ ዓይን'ላታ
ንእሽቶ ብቑለቤት ፣ ዓቢ ብሽበት ፣ ኩላ ተአከበት
ንእሽቶ መንጠቢት ፈላሒት ፣ አያ ዘይብላ ጓል ነባዒት
ንእሽቶይ ስምዕታ ፣ ትጸንሕ እንዳ ጐይታ
ንእግሩ ዝተጸየፈ ፣ ንመዓ ... አትረፈ
ንኽሳሲ ፣ የብሉ መላሲ ። ንኽብቲ ጓሳ ፣ ንማይ ጋሳ
ንኽብዶም ዘይረኽቡ መቄራጠምያ ፣
ዕዳጋ ወሪዶም ይዕድጉ መጠምጠሚያ
ንኽታሪ ኢድ የብሉ ፣ ንበቕሊ ውላድ የብሉ
ንኹሉ እንተ ሀብካዮ ነናቱ ፣ ሰብ ይሕጕስ እዝጊ ይፈቱ
ንኹሕሊ ዝበልክም ንቑልዒ ፣ ንፍቕሪ ዝበልክም ንጽልኢ
ንወረ የብሉ ፍረ ፣ ንዕምባባ የብሉ ገለባ
ንወደ'በ ግበረለይ ፣ ጸይቐለይ ሕለኽለይ
ንወድ'ኻ ሐደው አምህሮ ፣ ሐደው አኽትሎ
ንዋሕስ ካዕበቱ ፣ ንዝብኢ ቆርበቱ ። ንዓ ሆን ፣ አብዘይኽን
ንውቕ ይንዕቀካ ፣ ጓህማም ይስሕቀካ ፣ ከይትቕድሞ ኢሉካ
ንውቕ ይንዕቀካ መጠን ነፍሱ ፣ ጎፋር የኃፍረካ መጠን ርእሱ
ንዓሻ አብ በይኑ ጽረፎ ፣ ናብ አደባባይ ባዕሉ ከጎልፎ

ንዓሻ መዓልትን አንውጎሉ ፣ ዕዳን አብዝኃሉ
ንዓዲ ዋና'ለዎ ፣ ንማይ ዓይኒ'ለዎ
ንዕልቲ ፣ ሕማም ኩርምቲ
ንዕቀትያ መሐዛ ፣ መዓልቲ ዋዛ ፣ ለይቲ ቓንዛ
ንዕዉር ይጠቓቐሱሉ ፣ ንጸማም ይሻኺሾኹሉ
ንዘረባ አስተውዒልካ ፣ ንእኽሊ አኽምሲዕካ
ንዘረባ መላሊስካ ፣ ንዓውዲ ደጋጊምካ
ንዘይ ተምልጠኒ ፣ ንምንታይ ተጕይየኒ
ንዘይብሉ ፣ እንታይ ተልዕለሉ
ንዘይሀቡ'ኻ የዋናውኑ'ኻ ፣ ንዘየሳ'ኽሙ'ኻ የጣምሩ'ኻ
ንዘይከነካ ዘመድ ፣ ገንዘብካ አይትስደድ
ንዘይትገድፎ ፣ አቑዲምካ ደግፎ
ንዝረአዩሉ ይዛረቡሉ ፣ ንዘይብሉ ይቃናጠውሉ
ንዝቑተለ ጐፈሬ ፣ ንዘረጋገጸ ወሬ
ንዝኃለፈ ምህልላ ፣ ዳርጋ ጓይላ
ንዝኃለፈ ጸሎት ፣ ንዝሞተ ማጨሎት
ንዝደቀሰ'ንበሳ ፣ አተንስአቶ ላም ልሒሳ ልሒሳ
ንዝገበረልካ ግበረሉ ፣ ሐደው ንገረሉ
ንደርሆስ ብመጽዓን !! ወይ ውራይ ምስአን
ንዳኛ ነጊረ ፣ አብ ዝፋን አንገርጊረ
ንዳኛ ዳኛ' ለዎ ፣ ነንበሳ ተ'ኩላ'ለዎ
ንዴት አተወት ፣ ከይረፈደት በለት (ጋዕዋ)
ንገመል ሰሐባ ሰሐባ ፣ እንተአበየትካ ሰዓባ
ንገባር መጋብርቱ ፣ ንድጉሪ መፋግእቱ
ንገረለይ ሕለኽለይ ፣ አጸብቑለይ ጸይቑለይ

ንጉሥ ንብያኔ ፣ አቡን ንሱነኔ
ንጉሥ ነንጋሚኡ ፣ ቤተ ክርስቲያን ንቑዳሲኡ
ንጉሥ ሰማይ ክሳብ ዚረድእ ፣ ንጉሥ ምድሪ ይጐድእ
ንጉሥ ሐላው ዜጋ ፣ አሞራ ሐላው ሥጋ
ንጉሥ ኪቑጣዕ ፣ ቀስ ኢልካ ውጻእ
ንጉሥ አይአዝዝ ፣ ማይ አይሐንዝዝ
ንጉሥ ይብይን ፣ ሕማም ይዕይን
ንጉሥ የናብር ፣ ፍትሕ ይጎብር
ንጉሥ እንድጎሪ ሞቱ ፣ አብ መን ይማጐቱ
ንጉሥ እናርኤኻ ጥራዕ ጥራዕ ፣ ማይ እናርኤኻ ዝራእ-ዝራእ
ንጉሥ ብመንግሥቱ ፣ ጐበዝ ብሰበይቱ ፣ ገባራይ ብርስቱ
ንጉሥ ክትረክብ ተናገር ፣ ውሒጅ ኪዛሪ ተሻገር
ንጉሥ ዚፈርዶን ፣ ጥንስቲ እትወልዶን አይፍለጥን
ንጉሥ ዘይብልኩም አይትግሹ ፣
ሰበይቲ ዘይብልኩም አይትሕረሱ
ንጉሥ ዘለዎም አናህብ መዓር ይጐርሱ ፣
ንጉሥ ዘይብሉም ጸናጹ ገምቢ ይልሕሱ
ንጉሥ ዘለዎም አናህብ መዓር ይገብሩ ፣
ንጉሥ ዘይብሉም ጸናጹ አብ ጐዱፍ የንገርግሩ
ንጉሥ እንታይ ይደሊ ? ዓራት ፣
ሐረስታይ እንታይ ይደሊ ? ግራት
ንጉሥ ዘይኃዝካሉ አይ ገንዘብካ ፣
እዝጊ ዘይኃዝካሉ አይ ሕይወትካ
ንጉሥ ሐቒ እንተዚፈርድ ፣ አቦይ'ዝጊ ሰነ እንተ ዚነጉድ
ንጊልያ'ኻ ካብዘይትመልከ ፣ አብ ቅድሚ ሰብ አይትልአኩ

ንጐራሕ ጐራሕ ይፈልጦ ፣ ንቑርበት ዕንጐለ ይመልጦ
ንጓል ተሐጺኺ በላ ፣ ንማሸላ ተጻሂኺ በላ ፣
ንጥዕምቲ ጸወታ ፣ ሀበኒ ጸየቑታ
ንጥዕና አይገብርዎን ሃብቲ ፣ ንአድጊ አይብልዎን ከብቲ
ንጥሙይ ቅጫ ፣ ንጽሙእ ዋንጫ
ንጸብሒ ጎዘኩሉ ፣ ሐደሐደ ጊዜስ ካብ ደረቕ ኹልሱሉ
ንጽብሐት ተዋግአላ ፣ ንአየት ተፋተወላ
ንጽሕጻሕ እግሪ አልዒልካሉ ፣ ንኽልቢ ሃዲምካሉ ፣
እቲ አይዕገስ ፣ እቲ አይምለስ
ንጸመ'ርብዓ ፋስጋ ደረቱ ፣ ንግራት ዓርሞ ደረቱ
ንፈላሲ ዳዊት ፣ ንሐረስታይ ነዊት ፣ ንቄልዓ ሰዊት
ንፈላጥ አይትፍለጠሉ ፣ ንአማቲ አይትሰድረሉ
ንፉዕ ይሕመ ፣ ዕባራ ይግመ ፣ በዓል ሙያ ይስመ
ንፉዕ ካብ ምኽን ፣ ኃው ንፉዕ ምኽን (ይበልጽ)
ንፉዕ ንፉዕ ቢሉም የእትዊኻ ናብ ደም ፣
ሕመቕ ሕመቕ ቢሉም ይብሉኻ ሀደም ፣
ንፍቕሪ ትፈልጣ እግሪ ፣ ሰዓል ትገልጻ ንፍግሪ

ስዲ ምሳሌ ።

ነቓዕ ሐምሐም ምእንቲ ክትፈልጥ ማይ ምለስሉ
ነቕናቒ ኽሎ መን ጽሩይ ማይ ኪሰቲ
ነበረ'ምበር ይነብር ዚበሃል ፍጡር የልቦን
ነብሪ ዓይኑ ሐሚሙስ ፣ ማሕስእ ኪመርሑ ለመነ
ነንእሽቶኡ ብበቕሊ ዓዓቢኡ ብእግሪ ፣ ተካል ግብሪ
ነኺዕ ርእሲ እታ ዝርካባ የግዕሳ

ነዓይ ነንጭዋ'ዶ አብ ለቆታ ፣ በለት አንጭዋ
ነዳይ ናይ ልቡ የሐልም ፣ ለይቲ ዝረአዮ ቀትሪ ሀልም
ነገረኛ ወዲ ሀገር ፣ ባርያ ደቀ'ቡኡ ይኸውን
ነገር ዘይጸገበ ጓል ዋጣ የእቱ ። ነገር ጢፉ ፣ ኃጎሊፉ
ነገር ምእንቲ ኪጣፋእ ዳኛ ቐተል
ነገር ከብዲ ፣ ይቐርጽ ከብዲ (ከብዲ ይቐርጽ)
ነገር መላኺ ጉርዲ የብሉን
ነገር አበይ ደሊኻ ፣ ናብ ሀገር
ነገር እንተ በዝኔ ፣ ብአድጊ አይጽዓን
ነገር ዘዳገመን ዓውዲ ዘዳገመን ግደኡ አይስእንን
ነገርካ ዝደለየካ ሹም ፣ መንጉዳ ደርሆ ይእዝዘካ
ነጺኻያ ሞተት ፣ ሐሪድካያ ሞተት
ነፋስ ኪለዓል ሐዊ አይጽሕርዎን
ነፋይ ሐሙ'ኽሽቲ አብ ርእሱ ይምለሶ
ናየ'ቦኻ ዕምሳን'ኳ አይጕሴኻ ። ናየ'ቦኡ ዜጥፍእ ይጠፍእ
ናይ ሕሹኽሹኽ መርዓ ንፍትሕ የሽግር
ናይ ሞት ይጽናሕ ናይ ጎልፈት ይበኽ
ናይ በዓለገ ሃይማኖት ካብ ጅማት ይኽርር
ናይ ክፉእ ሰብ ተዝካሩ ክትበልዖ የቐሕር
ናይ ሐደ ገዛ ከይጠፍኤ ፣ ናይ ሐደ ገዛ አይለምዕን
ንህቢ ኪዋፈር ፣ ሐፁር ተመልከት
ንህሩፍ ሰብ ፍትፍት አርኢኻ ሂብ አኹልሶ
ንሐደ ኪረኽብ ንሾብዓተ ጨው የምርፉ
ንሐቂ ዓድጋ'ምበር አይትሽጣ ። ንሕሙም ምውት ይበጽሖ
ንሕና ልብ'ሉና ፣ አሐና ቀርን'ለወን

ንመርፍእ ማሕረሽ ይማበጽዑላ
ንመስከረም ዚቐስል እግሪ ሰነ ዝምቢ ይዓርፎ
ንምራኽ እኖኣ ጠይቐካ ተዋገያ
ንሞት ውሽማ ርእሲ አይንጸይዎን
ንሰበይቲ ብርሕማ ፣ ንሰብአይ ብአፉ ዝወጸ ይቐትሎም
ንሰብ ፍተዎ'ምበር አይትእመኖ
ንሴፍ በውላጋኣ ዝኃዛ ይመልካ
ንብዕራይ ፣ ካብኡ ዝተረኽበት ምራን ተአስሮ
ንንፉግ መግዲ ዕዳጋ ይጸበ ። ንኢድ ርኂቑ ፣ ንዓይኒ ጠሊቑ
ንእስነትን ተስፋ ምሃብን ዓቢ ዕዳ
ንእሽቶስ ይጐዲ'ምበር አይቐድምን
ንእሽቶይ ሥጋ ከም መርፍእ ትወግእ
ንእትጸልኦ እትፈትዎ ሂብካ ስደዶ
ንኽብዳም ሰብ ፍቕሪ አይግድሶን
ንኽፍእቲ መዓልቲ የሎኽልክን በላ
ንሉሉ ጸላእየይ አይትብሎ ጸላኢ ከይተብዝኅ
ንዒቆም ዝጎደግዋ ዓድስ ግብሪ የብለይን ትብል
ንዓወት ጽንብያ ትኽልክላ
ንወዲ ጎድርኻ ሐንግሮ ፣ ንወድኻ አታትዮ
ንዘይመውት ፈውሲ'ለዎ ። ንዝጠፍኤ ተረኽበ መድኃኒቱ
ንዜብሉ ዚጸርፍ ፣ አቡኡ ኬጽርፍ
ንዝኃለፈ ክረምቲ ቤት አይሠርሕዎን
ንዝጠፍኤ ወረ ካብ አንስቲ ድለዮ
ንድኃር እትደልዮ ግራትካ አድረ-ሽንፋእ አይትዝርአዮ
ንድጎሬት ምሕራስ ደርሆ ይኽእሎ ። ንድኻስ ደርሆ ትጸድፎ

ንጓል ወድዓዳ የተሐጻጽያ። ንፈራህ ሚዳ አይኽልእዎን
ንጥዕምቲ ብኽያት ቅብጥርጥር ትጽይቖ
ንጸብሒ መን ይፈልጦ? መንቀላወጢ
ንፉዕ ወይ ምሰ'ልገሰ፣ ወይ ምስ ሞተ ይዝከር

አ — ኢ — እ

አህባይ እንተ ተአከቡ፣ ጥቖ ከልሲ ነይቖርቡ
አለባቢሶም እንተ ሐረሱ፣ አብ ጻሕያይ ይምለሱ
አሉ ዝበለ ገደል፣ እወ ዝበለ ጐልጐል
አሉ ቢሉ ዝተረትዔ፣ በረኽዳኡ ዝተወቕዔ፣ መን አሉ ዝተንሥኤ። አሉ፣ ንኽስየይ የዳሉ።
አልቦ ነገር፣ አልቦ ጨንገር
አልዩኪ ድአ ብልሐት፣ እዚ'ዶ ኽይኑ መገዲ ቢሐት
አሓ ዝ ወዓላአ ጓሳ'ፈልጥ፣ ነገር ዝወዓሎ ዳኛ'ፈልጥ
አጎዋት ብምሥማር፣ ዕንጸይቲ ብምጥማር
አጎዋት ምስ ዚሰምሩ፣ እንታይ ዘይገብሩ
አጎዋት ምስ ዚሠምሩ፣ ጸላእቲ የባርሩ፣ ከውሒ ይሰብሩ
አጎዋት ምስ ዚሠምሩ፣ አናህብ ምስ ዜምዕሩ
አጎዋት ሣምር፣ ዕጭ ጣምር
አጎዋት ምስ ዚጻልኡ፣ እንታይ ዘየጥፍኡ
አጎዋት አብ መሞናአም፣ ንጉሥ አብ ሰቖላአም
አመልካ አብ ልብኻ፣ ስንቅኻ አብ አድግኻ
አመልካ፣ ከብ ማእከል የውጽአካ
አመል አይሕከኽ፣ ዕቡይ አይምብርከኽ። አመስጋኒ፣ አማሰኒ
አሚኖም ይምጕቱ፣ አረጋጊጸም ይሽምቱ

አማኻንየን ንቆልዓ፣ አአንጕተን ይበልዓ
አረጊት ፈከረ፤ ግንቦት አዝመረ፤ (ቢልካ አይትእመን)
አረጊትን አብ ጓይላ፣ በጽሕን አብ መጋርያ
አርሓ ነርሓ እንተ ተዳፍኡ፣ በዓል ጕፋፍ መፋፍ ይጕድኡ
አርሓ ከይሰወደ፣ ጻህያይ ሡር ከይሰደደ
አርእዮም አይኽልኡኻ፣ አስሚያም አይጥለሙኻ
አርክቦ፣ ክብል ረቢ'ርክቦ
አሰር ምስ በሰር፣ ሐዊ ምስ ከሰል
አስሚያም ካብ ዚጠልሙኻ፣ ብኵናት ይውግኡኻ
አሻቦኽን፣ ሐደ ጣሳ ከይሰተኽን፣ (በለታ ቀጕርያ ነንጭዋ)
አሽንኳይ ከብልዑኒ፤ ወቒያም ሰዲዶሙኒ
አሽንኳይ ንቤቱ፣ ይተርፍ ንጕረቤቱ
አሽንኳይ ነጸላ ወሲኻትሉ መዛወሪ፣ ብቖደማ'ኳ ዘወሪት እግሪ። አባልገይ፣ አይትቀመጥ አብ ደገይ
አቖምጥ ዝበልዎ አየጥፍአ፣ አጸብቖ ዝበልዎ አየ'ኽፍአ
አቖሐ ስኢንና፤ ኃቢርና በላዕና፣ እምበር መአዝ መዛኡ ኴንና። አብ መንጎ ክልተ ጕባይ፣ ዚኃድር አባይ
አቡዑር ምስላ ለመዱ፣ ሣዕሮም በሊያም ከይጽመዱ
አቡኡ ዚመስል እዝጊ ይመስል፤ አኩኡ ዚመስል ሰብ ይመስል። አባ ጋብር፣ መገዲ ጎብር
አባጉምባሕ ዘይግራቱ'ኹልል፣ ዓሻ ሰብአይ ምስ ዘይሰበ ይቱ' ገልል። አብ ዘይክእለቱ፣ ይስበር ምሕኩልቱ
አብ ልዕሊ ቄጸራ አይቋጸሩ፣ አብ ልዕሊ ጥሉል አየቃጽሉ
አብ ሐደ ዙፋን ክልተ ምንጋሥ፣ አብ ሐደ ርእሲ ክልተ መልሐስ። አብ ምሳሕ ዘይጸውዕዎ ደብተራ፤ የላዓዕል ሻራ

አብ ሕጸኣ ዘዋረረት ፣ አብ መርዓኣ አቃተለት
አብ መርዓ ጓላ ፣ ቀላቕል መዓላ
አብ ሰግይ ጣዕሳ የልቦ ፣ አብ ልዕሊ ወላዲ ቅጽዓት የልቦ
አብ መረብ ጽግኢ'ብለይ ፣ ምሰ'ንበሳ ጽልኢ'ብለይ
አብ ርእሲ ልብኻ እንተ ዚምዕዱኻ ፣ አብ ርእሲ ሃብትኻ እንተዚውስኹኻ ። አብ ዘይናታ ፣ አይትማወታ
አብ ሩባ ዘሎ ውሕጅ ይሰዶ ፣ አብ ጎቦ ዘሎ ነፋስ ይሰዶ
አብ ዘይናትካ አይትባእስ ፣ ደኃር ከይትጠዓስ
አብ ቅድሚ ሥራሕ አይትጽናሕ ፣ አብ ቅድሚ'ንበሳ አይ ትግናሕ ። አብ ከብዲ ዘሎ ፣ ጓል'ዶ ወዲ ንበሉ
አብ ቅድሚ ንጉሥ አይዝረብ ዋዛ ፣ አብ ቅድሚ ቄልዓ አይ ቑረስ ሀንዛ ።አብ ርእሲ'ላታ ፣ ተወሰኽታ
አብ ጎውነት የልቦን ቀረባ ፤ አብ እምኒ የልቦን ዕምባባ
አብ ልዕሊ ንጉሥ አይፈርዱ ፣ አብ ልዕሊ ማይ ሐዊ አየን ድዱ ። አብ ምስያብ ርእሱ ፣ ቆላው ዚጎድግ አባኢሱ
አብ ከብዲ ዘሎ እዝጊ ይርእዮ ፤ አብ ዓይኒ ዘሎ ሰብ ይርእዮ
አብ ከብዲ ዘሎ ትምህርቲ ፣ አብ ገንኢ ዘሎ መብራህቲ
አብ ርእሲ'ኖ ኃውትኖ ፣ አብ ርእሲ ነጸላ ዲኖ (ረጉዶ)
አብ ስኞ ዘሎ መሰቓስኞ ። አብ ዘረባ ፣ ዘሎ ዓጸባ
አብ ባሕሪ ሽሪዓ'ሉ ፣ አብ ጐንደር ሥርዓት አሉ ፣ አብ መንኳኡ ግን ድብርኽርኻ አሉ ።
አብ ቄልቋል አሚንካ አይተጽልል ፣ ጓና ፈተወኒ ቢልካ ሰብ ካ'ይተኞልል ። አብ ንጉሥ ዚኃድር ፣ አዲኡ ነይኞብር
አብ ንጉሥ ዝበለ አይከተር ፣ አብ'ዝጊ ዝበለ አይቀተል
አብ'ንዳቦኻ አይትከተር ፣ አብ'ንዳኖ'ካ ጾም አይትጎደር

አብ ቆፎ ዘሉ ኬውርዳ ፣ አብ ቱሽቱሽን ዘሉ ይሰዳ
አብ ቄልቊል ዘይወርድ አይባዕሊ ፣ ዓኞብ ዘየውጽእ አይበቕሊ ። አብ ዘይመንጠቢትክን ፣ አይተእትዋ ኢድክን
አብ ዘይነገርካ ሕልኞ ፣ አብዘይ ጸብሕ'ካ ጥልኞ
አብ ዘይዓድ'ካ ሹመትን ፣ አብ ውሽጢ ጸልማት ሳዕሳዒትን
አብ ዘይፈለጦ ጭብጢ ዚአቱ ፣ ንሸፋጢ ጥሪቱ ፣ ንዳኛ ንዋቱ
አብ ዘይበቱኡ ዝተሰብረ ፣ ንምጽጋኑ አሸገረ
አብ ስኞ ዘሉ ደስታ ፣ አብ ፍኞሪ ዘሉ ጸወታ
አብ ዝኽነ ጠሐንዮ ፣ እቲ ሐርጭ አምጽእዮ
አብ ዝተኽብካሉ ሀገር ፣ ተተ'ኹብካ አይትጎደር
አብ ዝኽራዕካሉ ሀገር ፤ ተቓባጢርካ አይትንበር
አብ ጥቓ ትኪ ፣ ዘላ ዓይኒ አይትተንኪ
አብ ገዝኡ ዚኹርዕ ከም ትኺን ፣ ወይ በዓለገ ምኺን ! !
አብ እንዳ ጋላ ዛር ፣ አብ እንዳ ጠበቓ ነገር (አይስእንን)
አብ ኢድካ ዝጎዝካዮ ወርቂ ፣ ዳርጋ ጨርቂ
አቦኡን እኖኡን ዝሞቱሉ ፣ ጽግእን ነግፍን ከም ዝኃደጉሉ
አቦኻ ነበረ ፣ ከምዝስ ነይገበረ
አቦ ዘይብሉ ቆልዓ ዘጋፍ ፣ አላዩ ዘይብሉ ብዕራይ ደርጋፍ
አቦይ ፈቓዱ ፣ ባዕሎም ዚነአዱ
አቦይ ፋሲል ፣ እዛ አዳኞሳኹምስ ናይ ጥሚት ትመስል
አቦ ካብ ዝሰአነ ፣ ጠባይ ዝሰአነ ፣ የደንግጽ
አነን ዕንጸይቲ'አሪ መድረሪና ፤ ንሳን ተመን ትጎዝ ቀታሊና
አነን ፈረንካ'አሪ ፣ ንሳን ጐበዝ ትኃሪ ፣ (በለ በዓል ትርቡሊ)
አነን ንስ'ካን አይ መባህልትን ፣ ጣሳን ብርለን አይ መሳብርትን
አነ ምስ ዝነግዶ ፣ ያሒት ኮነ መኞሎ ጕንዶ (በለ ድ'ካ)

አደኻ ዘምጽአትልካ አቦይ በል ፡ ዕድልካ ዝሃበካ ናተይ በል
አደ ሂባ ብኢዳ ፡ ተመሊሰ ትልምን ካብ ወዳ
አደልዲልካ ኵልስ ፡ ናብ ወገንካ ምልስ (በል)
አድላዊ ጃኖ ፡ ገጻብ መጽዓኛ (የጥፍእ)
አድጊ ሰብሔ ፡ እንተዘይተበልዔ'ሞ እንታይ ረብኔ
አድጊ ከም ትሕለብ ፡ ቀቅድም'ሓ ትቑለብ
አድጊ ካብ'ታ ሞታ ፡ ትገድድ እታ ምጉታታ
አድጊ ከመ'ቡኡ የፈርጥጥ ፡ ዝብኢ ከመ'ቡኡ ይዘርጥጥ
አድጊ ንአድጊ እንተ ተኽደሩ ፡ አስናኖም ነይሰበሩ
አድጊ ንአድጊ እንተ ተናድሑ ፡ አብ ሞት ነይበጽሑ
አድጊ አብ ምእራጋ ፡ መስከብ ትወልድ ዒሉ ኃዲጋ
አድጊ እንተጸገበ ናብ ሻኻ ፡ ባርያ እንተ ጸገበ ናብ ርእስኻ
አድጊ ሞይታ ፡ ኵሪፍ ኵሪፍ አብ ዓመታ
አድጊ እንተ ሐጸብካዮ ናብ ሐመዱ ፡ ዓሻ እንተ መዓድካዮ
ናብ ልማዱ ። ኢድ ጸናሒት ፡ በቕሊ ተናዳሒት
ኢደይ ብኢደይ ቆረጽኩ ፡ መልሐሰይ ብስነይ ነኽስኩ
ኢድ ሠራሒት ጸናሒት ፡ (ኢድ ሸናሒት ጸናሒት)
ኢድ ካብ ዚነድድ ፡ ልቢ ይንደድ
ኢድካ ኃሊፉ ከይትጸንሐካ ፡ አይትበድል ተቓዳዲምካ
ኢድካ ዘይጠዓመካ ፡ ነገርካ ነይሳማምዓካ
ኢድን ጭራን ፡ ሥጋን ካራን ፡ ከብድን ጨሙራን
አፅቦ ርእዮም ብራሕ ይደፍኡ ፡ ጓና ፈተወና ቢሎም ሰበ
ም ይጸልኡ ። አፉ ምሳና ፡ ልቡ ምስ ጸላእትና
አጋንእ እንተ ተሰብሩ ፡ ሳራሙ አጋንእ ገበሩ
አግባእና ግብሪ ይትከል ፡ አግባእና ግብሪ ይንቀል

አግራድ ጠሊመን ይብሉና ፡ ግን ምስ አቶና የአምኑና
አግፈሕካ ካብ ምሕራስ ፡ ካብ በላዕተኛ ምቕናስ
አጓጕል ፍቕሪ መጣናቕሪ ፡ ሕማቕ ማሕረስ ተሐግ መነደሪ
አጣል ጸማ ፡ ሰአን ዝላቑማ
አጥፊኤ ቢልካ አይትጨነቕ ፡ በዲለ ቢልካ አይትተሐነቕ
አጸቢቕና አይንበአስ ፡ ምስ ተዓረቕና ከይንጠዓስ
አፋ ምሳይ ፡ ልባ ምስ ደበሳይ
አፍ ዘለዎ ጣፍ ይቕሉ ፡ ሥራሕ ዝሰአነ ጓል በረኻ'ሕሉ
አፍ ደራፋይ ጸራፋይ ፡ አፍ ቀልጣፋይ ኰላፋይ
አፍካ'አይጻረፍ ፡ ኢድካ አይጋረፍ
አፍትልቲ ምስ ዚኃብራ ፡ አንበሳ የአስራ
አፎም ምስሑ ፡ ልቦም ሰስሑ
እሀሀታ ፡ የርክበልካ ብቀስታ
እልይ ከይብላ ፡ መጎንኤን ይሰብራ
እማን ዚብል አይመጕትካ ፡ ጠልጣላይ አይመክትካ
እምኒ ግራቱ ዘይአሪ ፡ ክልተ ብኡሳት ዘይዓሪ ፡ ፍጹም
አረ ደብሪ ። እምባ ንጽንዓት ፡ ማይ ንጽምአት
እምኒ እንተ ወደቕካያ ትሰብረካ ፡ እንተ ወደቑትካ ትጭፍ
ልቑካ ። እምባ መጽግኒ ፡ ምሰ መሰልኒ
እሾኽ ብእሾኽ ይንቀስ ፡ ነገር ብነገር ይውቀስ
እሾኽ ብእሾኽ ይወጽኡ ፡ ሰብ ብሰብ ይመጽኡ
እቑትል ዝበለ መንግኛ ፡ እበልዕ ዝበለ ዳኛ
እተኽለስካሉ ኢድካ አይትዋቓዓሉ ፡ እተሳዓምካሉ አፍካ
አይትጻረፈሉ ። እቲአ ከይወጸት ፡ እቲአ መጸት
እተጽግብ ቅጫ አብ መቕሉኡ ፡ እተጽግብ ላም አብ ጉለኡ

(ትፍለጥ)፡ እትው ውጽእ፤ ነገር የምጽእ
እቲ አድጊ ስቐልዮ፡ እቲ መጽዓን እሰርዮ
እቲ እምንን ጸብለል ኢሉ፤ እቲ ኩበን ጥሒሉ
እናስተውዓልካ ተናገር፡ እናሐምበስካ ተሳገር
እናፈርሁ አይኽሱ፡ ብኹሑዓዳ አይሐርሱ
እናተበልዔ እናተበሽዔ፡ እና ሞተ እናተተክኤ
እናፈለጡ እንተ ሰሐቱ፡ እንታይ እዩ መድጎኒቱ
እናኪውሒ ብማንካ፡ እናኪዝሕል ብኢድካ
እንቅዓን ቁልዓን መላውጥቲ፡ ፀን ፅን መዋግእቲ
እንተ ተመሰለላ፡ እስከ ገዓታላ
እንታ'ኻ ካብ እንዳ'ኻ፡ ጽድቂ ካብ ሐቅ'ኻ
እንተ'ምጽኡ ንበልዕ፡ እንተ ሞቱ ንሰምዕ (በለት ሰይቲ
ጉሒላ)። እንቅዓ፡ ነገር ይጽውዓ
እንተበልዔት ትተፍእ፡ እንተ ሰሐቑት ትኽፍእ
እንተ ተሐጽበት ቀላይ ተርስሕ፡ ዓ'ክ እንተ በለት ደርሆ
ተምስሕ። እንካ የፋቓቕር፡ ሀባ የቃሐር
እንተ ረኽብና አይንገድፍ፡ እንተ ሰአንና አይንጸድፍ
እንተ በልዔት ንኽብዳ፤ እንተ ሀበት ንወዳ
እንተ ብሐቂ ተተኽለላ፡ እንተ ብጉርሒ ተነቐለላ
እንተ ብምሕረቱ ኵልና ንአቱ፡ እንተ ብኽለፉ ኵልና ነይን
ነልፋ። እንተ ፀ እግር'ሎክን፡ ጽባሕ ንጉሆ ንርኤክን
እንተ ተብልዕ ንደቂ ማኅበርካ፡ እንተ ትስልም ንሰበይትካ
እንተ ትበት'ኽ አርጉዲ፡ እንተ ትፍክር አብ እግር ጉንዲ
እንተ ሰዓምዋ አብያ፡ እንተሰሐብዋ ፈትያ
እንተ ኾነ አይትሳዕስዒ፤ ካብ ሳዕሳዕኪ ግን አይተኽፍኢ

እንተ ዘይሸኹሉ፤ ቀስ ብቐስ ይርከብ ኵሉ
እንተ ወደቁ ቈልዓ፡ እንተ'ውደቁ መርዓ
እንተ ዘይወለዳ ኵለን፡ አሩሕ'ዩ ስመን
እንዳ ዕኮት አይትተንኪ፡ ደኃር ከይትበኪ
እኖአ ክትህብ ዘይረአየት፡ ሐማታ ክትህብ ርእያ ሰሐቐት
እንተ ዘይሞትክን፡ ጥዕና አሎክን (በለ ጠንቋሊ)
እንተ ዘይተኽስና ነጻውድ፡ እንተ ዘይሐረስና ነጻምድ
እንተ ኽዱ ሀገር፡ እንተ ደቀሱ ነገር፡ ድቃስ የልቦን ናይ
ዓለም ነገር። እንዲ ምውት፡ ዝሙት
እንተ ገበርካ ክልተ'ርባዓ ይንዕቁኻ ሰበይቲ ምስ ቈልዓ
እንታይ ኢልካዮ ዓቢ ልብሲ፡ ነጸላ ይሕሸካ መጋየሺ
እንዳ'ጭዋ ብቑሊ፤ እንዳ ጻጸ እኽሊ (አይስአንን)
እንግድዓይ ዘሕመመኒ፡ እግረይ ይሐኮመኒ
እንዳ'ንበሳ አይአቱ ጣዕዋ፤ እንዳ ድሙ አይትአቱ'ንጭዋ
እንጀራ ዘለም ክቡድ፡ እንጀራ ዘይብሉ ዕቡድ
እንጀራ ሰይተ'ቦ፡ ወዲቑ'ኳ አይትርከቦ
እንጀራ አዴኻ፡ መሐኮስ ልብ'ኻ
እንጀራ ወሐለ ጸብሒ አይደሊ፡ ዘረባ ለባም ምስክር አየ
ድሊ። እኽሊ ብዘይ ክረምቲ፡ ቆልዓ ብዘይ ሰበይቲ
እንጀራ ዳጕሳ ብትነሶ፤ ፍቕሩ ወዲ ጓና ብሐዲሱ
እንተ ጸናሕኩ ዓመት፡ እንተ በላዕኩ ዓልመት (በለት አረ
ጊት ላም? እንዳ ጋላ'ዶ ቍርበን አላ
እንካብ ንዓመታ ደርሆ፡ ንሎም ዘመን እንቋቑሑ
እንካብ ነበረኒ፡ ይሐይሽ አሎኒ
እናበልዔ ዝሐስእ፡ እናነገርዎ ዝርስዕ፡ ነቲ እኽሊ ክልአዮ፡

ነቲ ምኽሪ ጎብአዮ ። እንጀራ ጀላዕ ፣ አይበላዕ
እኽሊ ኪርከብ መጥሐን ይልሕልሕ ፣ እኽሊ ኪሰአን መጥ
ሐን ይሰልሕ ። እዛ ሕዕይቲ ፣ ልባ ነይጽጽይቲ
እኽሊ ዋሕዳን (ዕዳን) ልቢ ማዕዳን (ናብ ዋናኡ ይምለስ)
እኽሊ ዘለዎ ይጥሕን ፣ ወገን (መድጎን) ዘለዎ ይድጎን
እኽሊ ባሕሪ መለቅሒ ፣ ህዊኽ ዘረባ መናስሒ
እኽሊ ካብ በላኢኡ ፣ ሰብ ካብ ቀታሊኡ
እኽሕስ ዝበለ ተዓጊሡ ፣ እጸድቕ ዝበለ መንኩሱ
እኽሊ በሊዑ ዝጽዕዱ ከም መጥሕን ፣ ጸባ ዝሕርሙ ከም
መጉእ ። እኽሊ ያኢ አይ ካብ ባይታን ካብ ባይቶ
እኽሊ ክትረክብ ቤት ሥራሕ ፣ እኽሊ ክትስእን ጓል አመርዑ
እዚ ዋጣኹም ክንደይ የሐምቕ ፣ እታ ዝብላ ንዓይ ይብላ
እዚ አፈይ ስቕ ኢሉ ፣ እቲ ኢደይ ይኳለሱሉ
እዚ መገዲ ትኽ ኢሉ ፣ እዚ ሰብአይ አበ'ይሉ
እዛ ደንደላ ፣ እንድዕላ ፣ ቶሎ ኢለ እንተ ዝወርደላ
እዛ ብርኩታ ፣ አብ ውሽጣ እምን'ላታ
እዛ ማእምን ጸገበት ፣ ክትጋገየኒ ቐረበት
እዝኒ ተደረ ፣ ከብዲ ጸም ኃደረ ፣ ዘይግቡር ተገብረ
እዝጊ ኪገብር ፣ ወርኂ ፀሐይ ይገብር
እዝጊ ንኹሉ ጐይታ ፣ እኽሊ ንኹሉ ባይታ
እዝጊ ሐቂ'ፈቱ ፣ ምራኽ ዓርጋ'ፈቱ
እዝጊ እንተ ፈተወካ ፣ ካብ ሞት ነየትርፈካ
እዝጊ ይምሐርካ ይብሉ መመጺኡም ፣ እዝጊ ይቕተልካ
ይብሉ ወወጺኡም እዞም ሀገር'ዚኣም !!
እዝጊ ብዝገበረ ፣ ፋቕራ (ደብተራ) አዝመረ

እዝጊ ኪጸልእ ፣ ዝናም ኪመጽእ ፣ ደገ የውጽእ
እግዚአብሔር ዚአክል ጐይታ ፣ ገነት ዚአክል ቦታ
እግሪ ዘለዎ ይመልጠጥ ፣ እግሪ ዘይብሉ ይዘርጠጥ (በለ ሚሉ)

ስዲ ምሳሌ

አለቃሒ ርእሲ ፣ ተለቃሒ ጭራ
አሓስ ምስ ሐራዲኤን ማይ ይሰትያ
አሓ ርእዮም ቃውጭ የሕፅዩ
አሓ ብሕማቕ ጓሳ ይውቅዓ ። አሓ ዘይወዓልኡ ኮባቡ
አሓ ፣ አብ ደምበኤን ከለዋ የሙቓ
አማጽአ ሰይጣን ዘይፈልጥ አይባሕቱ
አሳጕማኡ ርእዮም ጽቡጦኡ ይቕምዕዎ
አሽንኳይ አደይ ሞይታስ ብኽምኡ'ኳ ብኽ ብኽ ይብለኒ
አሽንኳይ ንሞትስ ንእርጋን'ኳ ይጽበይዎ (በለ አንበሳ)
አሻዓል ድኽነት አብ ውሽጢ ገዛ እንተኽወልካያ አብ ደገ
ወጺአ ተእዊ ። አብ እምኒ ደይብካ አይንዋጎን
እሾኽ ዘይብላ ዓዲ ገዳ ፣ እሾኽ ጓቲቶም የምጽኡላ
እሾኽ ብብልሓ ትፍጠር ። እንካ ዝበለ ሰያብ ለእኽ
አቑዲምካ ምስጋና ፣ ንዳጎር ምሕማይ የሸግር
አብ ላዕላዩ ዝተዘርገ ፣ አብ ታሕታዩ አይጸርን
አቡኡን ዝላጻይኡ ፣ እንኡን ዝተጎዚቱ ከይተጐድኤ ይነብር
አቡኡ ዝጸልኤ ፣ አቦ እንዳማቱ ይጸርፍ
አባይ መጎደሪኡ ዘይፈለጠ ጉንዲ ጎዙ ይጐዓዝ
አብ መቕሎ ዘሎ ዘየንጣዕጥዔ ፣ አብ ሰፍኢ ዘሎ
አብ ገዝኡ ደርሆ ዘላቶ ቆቋሕ ትተጎዘሉ

አብ ሰበይትን አብ ማይን ዘይበጽሕ የልቦን
አብ ምንታይ ቋምካ ንዝግሔር ትሐምዮ
አብ ቆፎ ዘሎ ሐንፈጽ ፣ አብ ግዳም ዘሎ ድኻ የውቅዕ
አብ ማእከል ድውያት ሐደ ኢዱ ብርቂ
አብ ከተማ ለጋስ ፣ አብ ሐደ ዓመቱ ዘጋፍ
አበ'ሎኻ ዘይበልዎ አብዝ'ሎኹ በለ (ቀልዋጢ)
አብ ሕሱም ብዕራይ ውዒልካ ፤ አብ ሕስምቲ ሰበይቲ አይ
ትእቶ ። አብ ኩናት ዘይወዓለ ሀጥር
አብ ውሻጠ ተጻዒኑ ፣ አብ ምድር ቤት አየዝብል
አብ ከብድኻ ዝአቶ ፣ ወድ'ኖኻ'ኳ ነይረኽቦ
አቦኻ ገፊሕ ገዛ አይግደፈልካ
አቦኺ ቀሺ ፣ ኃውኪ ዛቐናይ ኩፍ ኢልኪ ቀሪቢ
አነ ቀሚስ እሰፍየላ ንሳ ነገር ትአልመለይ
አነ ክዛረብ አድጊ ይንቁ (ይሃልል በለ ድኻ)
አንበሳ ዝሰበሮን ፣ ንጉሥ ዝሰቐሎን (ሐደ)
አንበሳ እንተ አረገ መጻወት ጸናጹ ይኽውን
አንበሳ እንድኅሪ አሪጉ አሓ'ኳ ነይገልባሉ
አንስቲ ካበ'ዛብእ ፣ አዛብእ ካበ'ንስቲ ይሃድሙ
አንስትስ ሰብአየን'ምበር ሰብአይ ሰብአየን አይፈልጣን
አንበጣ እንተጠፍኤ ጐደበ ይበላለጽ
አእዋም እንተ ጠፍኡ ፤ ቈጣቊጢ ይረአዩ
አወትገኒ ዝበለ አይትሐረድ ። ፀሐይ ዝጽሎ አይጋረድ
አውሪኻ አሹመኒ ዘሪፈ ከብልዓካ
አይትንፍው'ምበር ፣ አይትብዝኑስ አይመርገምን
አይቀሚስካን ቀሚስ መኳንንቲ ፣ አቐምጠሎም አይትጸ

ይቐሎም ። አይትእተወኒ'ምበር ውጽአለይስ የዳዲ
አደ ዐሠርተ ዝብኢ በልዓ ። አድጊ ዘይብሉ በቐሊ'ንዕቐ
አደ ኵሉ ተሐብእ'ሞ ሐበላ ዓይንስ አይትሐብእን
አዲአ ኃዲጋ ጎውትኖ'አ ትናፍቐ
አድግስ ልባ ርእዩ ቀርን ኽልአ
አድጊ ፎይ ርእሳ እንተኾነት ፣ ዝብኢ ዝኽእላ አይመስላን
አድጊ ማእምንስ ያኢ ሐደ ዕዝኑ ሰጀር
አድጊ ተማህሊላ በላሚአ አውረደት
አድጊ ክሳብ ተልግዕ ጸኒሓ ፣ ክሳብ ትወልድ ምጽናሕ
ሰአነት ። አድጊ ንዝገበረካ ፤ ጠይቂ ግበሮ
አድጊ ሞተ ቢልካ ጽዕነትን ጕዕዘን አይተርፍን
አግፈሕካ መጕት ፣ ቅሩብ ክትረክብ
አፍ እንተ ተዛረበ ልቢ ይንዕቐ
አፍካስ ብልዓሉ ድአ'ምበር አይትጻረፈሉ
አፍ መቃበጠሪ ቶማም ። አፍ ንኽብዲ መንቀኛኡ እዩ
አፍንጫ እንተ ተወቐዔ ዓይኒ ይነብዕ
አፍ ዝበልዖ'ምበር ዘይብልዖ አይጐሥዕን
እትበልዖ እኽልስ አብ ዘይትርእዩ ዓዲ ይበቕል
እትጠቡ ምራኽ አይትንቁን ። እንዳ ዓሻስ ደርሆ'ኳ ትፈልጦ
እትአምኖ ልኢኽካ እንታይ ተረፈኒ አይትበል
እናጐየዩ ዝተዓጥቅዎ ፣ እናጐየዩ ይፍታሕ
እንግድዓ ድኻ ብይህቡኒ ይበሊ
እንከ እንጀራ ፣ ንእንከ ትመልከ
እንተ ደላይ ጐያስ ፣ ደርሆ'ኻ ንዛግራ ለውጣ
እንዳ ቦኻን እንዳ'ኖኻን ኪዋግኡ ጸግዕ'ኻ ኃዝ

እንዳ'ንበሳ ዓፅሚ ፣ እንዳ ዝብኢ ቀርኒ አይስአኖን
እንተ ትአርግ ክትጀሀር ፣ እንተ ትመውት ክትነአድ
እኖን ጓልንዶ ዕንቁ ይሳረቓ ?
እኖ'ኻ እንተ ሰአነት እምኒ
እዝግን ዘየርክበ ፣ ማይን ዘየጠልቅዮ የልቦን
እዝጊ እዝጊ አይትበሉ ፣ እዝጊ ዝፈትዎ ግበሩ
እግዚአብሔር ዝጸልአሉ ብዕራይ ፣ ምሰ'ጣል ይጓሰ
እግዚአብሔር ጸድፊ ፈጠረ'ሞ መደያይቦ ድማ ፈጠረ
እግዚአብሔር ይርዳእካ ዳርጋ ትኳቦ ። እዝኒ መሰታ ቀዳሞት
እግርን ከበሮን በበይኑ ምዓሉ
እፈትዎ እየ ድኢ በል'ምበር ፣ ይፈትወኒ እዩ አይትበል

ፀ — ው — ዒ — ዓ — ዕ

ዐለም ንዳጎራይ ፣ ግራት ንበዓል ብዕራይ
ዐለም ተደፈኒ ንብላ ፣ ትደፍነና'ምበር ዘይንደፍና
ዐመት ዘየብልዕ ፣ ዓመት የጸልእ
ዐስቢ ጓሳ ከይፈረድከዮ ፍሩድ ፣ ሥጋ ዓሣ ከይሐረድከዮ
ሕሩድ ። ውና ንደቂ ፣ ሐቂ ዘረባ ንጽድቂ
ዐቢ ነገር አይግበርን ብጽንዓት ፣ እንበለ ብጽዓት
ዐቢ ብሽበት ፣ ንእሽቶ ብቐለቤት
ዐቢ ዘይብሉ ዓዲ ፣ ነፋስ ዘይብሉ ዓውዲ
ውፍ ምስ መናፍርቱ ፣ ድጉሪ ምስ መፋግእቱ
ዓርከይ አለቅሐኒ ፣ ጽልእ'ቦዶ ጽልእ'ደ'ልዩኒ
ዓባይ ሰበይት'ዶ ጻሕሊ ትሰብር ፣ እንተ መለቋኽ ደአ እን
ታይ ትገብር ። ዓቐብ ሠርዔ ፣ ንዓይንኻ ርኤ

ዓበቐ ዘምጽኤ ፈጣሪ ፣ መሕከኺ ነይከልኤ ጽፍሪ
ዓስ በልኩኺ ክር በልኩኺ ፣ እንተ አበኺ እንዳ ነብሪ'ደ'ኺ
ዐሣ ምብላዕ ብጥበብ ፣ ጉርዲ ብመሻበብ
ዓሣ አብ ሩባኡ ይሕረድ ፣ ወድጭዋ ባዕሉ ይፍረድ
ዓሣ ንዓሣ ይበልዖ ፣ ኃው ንኃው ይጸልኦ
ዓሣ ጐርጓሪ ተመን የውጽእ ፣ ዘይናቱ ዚደሊ ሰበብ የምጽእ
ዓርኪ ሰባር ብርኪ ። ዓሸ ምስ ተመርረ ፣ በጊዕ ምስ በረረ
ዓርኪ'ቦኻ ዓርኪ ግበር ፣ ጸላእ አቦኻ ጸላኢ ግበር
ዓሸ ዘመድ መቃለሊ ፣ ሕማቕ ዘመድ መሐከሊ
ዓሸ ዝተኸሉ ፣ ለባም ነይነቕሉ
ዓሸ ናይ ዕለቱ ፣ ለባም ናይ ዓመቱ (ይሐስብ)
ዓሸ በትሪ ለባም ፣ ድኻ ጉልበት ሃብታም
ዓሸ እንተ ፈረድካዮ አይፈልጥ ፣ እንተ ፈረድካሉ አይፈልጥ
ዓሸ ፣ ናይ ለባማት መዋሳወሽ
ዓሸ መርዓዊ አዕሩኹ እንተ ተኸተልዎ ፣ ጊላዎቱ ይመስልዎ
ዓሸ ምስ ዚጸልእ ፣ ከመ'ዓልካ'ኸልእ
ዓሸ ጓና ምስ ዘመድካ አተ'ኻኸለኒ ፣ ዓሸ ዘመድ ምስ ወድ
'ኻ አማዕራረየኒ ። ዓሸ አይምዓድ ፣ ምዉት አይጽዓድ
ዓሸ በጊዕ ምስ ተ'ሱላ ዕርክነት ፣ ለመጸ ቢልክ'ዶ ተመን
ትቕነት ። ዓሸ ከም ነጋሪኡ ፣ መጥሐን ከም ወቓሪኡ
ዓሸ ከመ'የሎ ፣ ዓሸ ደኃን አሎ ፣ ዘመድ ዓሸ ከፊእዎ'ሉ
ዓሸ አምሕለኒ ኪብል ከሎ ፣ ዘይመሐለ ይመስሎ
ዓቕሊ ዋጋ በቕሊ ፣ ቡቕሊ ዳርጋ በቕሊ
ዓወት ብሙያ ፣ ቅድድም ብጉያ
ዓዋን አይሙት ፣ ምእንቲ ኬጻውት

ዓውደ ዓመት ፣ የጥፍእ ቀለብ ዓመት
ዓይንና ዘይርእዮ ፣ ልብና ዘይስሕቶ ፣ ዚገብሩ በዓል'ስቶ
ዓይኑ ንፍልጸት ፣ ኢዱ ንቑርጸት
ዓይነይ ዝበለ ሰብ ይርእዮ ከብደይ ዝበለ እዝኒ'ርእዮ
ዓይኒ ቐናእ ፣ ማይ ይምላእ ። ዓይኒ ከዳዕ ነባዕ
ዓይኒ ከዳዕ ነባኒ ፣ ከብዲ ተግደርዳሪ በላኒ
ዓይኒ ጠለም ፣ ኬምስል ይብል ሰለምለም
ዓደይ ገምገም ፣ ዘርኤይ ስገም (ዕዝር እንተበልኩ ዕዝር)
ዓዲ ኪዝመት ፣ ዓይንኻ ነይዕመት
ዓዲ ላቕማ ፣ ትዋጋእ ከም ዓቕማ
ዓዲ ምስ ሠመረ ፣ ንህቢ ምሰ'ምዓረ ፣ የሀብክ'ምበረ !!
ዓዲ ዝበልኩኻ በረኻ ፣ ዱባ ዝበልኩኻ ሸሎኻ ፣ ዘይበልኩኻ
ፈረኻ ። ዓዲ ብሐፈሻ ፣ ማይ ብጋሳ
ዓዲ ነልምዕ ተዓሻሺና ፣ ዓዲ አይጥፍእ ተዋራዚና
ዓገብ ዘይብል ጐይታኡ ፣ ዓገብ ኪረክብ ምስኡ
ዓፅሚ ዝሰመየ ሥጋ ድራሩ ፣ ደም ዝሰመየ ሑናት ድራሩ
ዓዕመይ ደኺሙ ፣ ሥጋይ ለምሊሙ
ዓዕምኻ አይተቐልል ፣ አብ ትሕቲ ቆልቋል አይተጽልል
ዕለት ዘየብልዕ ፣ ዓመት የጻልእ
ዕላል ክንዲ በዓል ሻራኻ ፣ ምስክር ክንድ ነፍስኻ
ዕመር ፣ ዘይመፀመርዎ ይምርመር
ዕምሩ ዝበጽሔ ማሕስእ ፣ አብ'ንዳ ወኻርያ ይስዕስዕ
ዕምሩ ዝሐጸረ በጊዕ ፣ አብ'ንዳ ተኹላ የውግዕ
ዕሩቕ አይምድር ፣ ቆራይ አይስድር
ዕርቂ ፣ ደም መድረቒ ፣ ባእሲ ደም መተርከሲ

ዕርቂ ይገብሩ ከም ብሐቂ ፣ እንቅዓ ይሰምዩ መዳላሃቒ
ዕቡድ መጋላገሊ ፣ ጉራደ መቐበሊ
ዕብራን ከብቲ ፣ ሀጥራን ነኽልብቲ
ዕነ መደኵሚ ፣ ማይ ብሐቕ መበኹሚ
ዕንቅፍቲ እንታይ አምጽአካ ? ጸላም ፣
ነገር እንታይ አምጽአካ ? ደላም
ዕንጸይቲ እንተወደቐ ናብ ጉንዱ ፣ ሰብ እንተ ሸገሮ ናብ
ዘመዱ ። ዕንዳይ ናብ'ኖኡ ፣ ማይ ናብ ሩበኡ
ዕንጸይቲ ቑራዕ ፣ ንርእሱ አይድጎን ፣ ንሰብ አየድጎን
ዕንጸይቲ እንተ ጸረብካዮ ይቐጥን ፣ ሰብ እንተ በለጽካዮ
የዕጠንጥን ። ዕዮ ፣ ምስ ወዮ
ዕዉር ምስ መራሒኡ ፣ ዓሻ ምስ መዓዲኡ ፣ (ይበአስ)
ዕዉር አድግን ሐፍር ካህንን ፣ አይኽውንን
ዕዉር እንታይ'ደሊ ብርሃን ፣ ነጋዳይ እንታይ ይደሊ ደጎን
ዕዉር ንዕዉር ምስ ዚኽተል ፣ ተተጎኒዘም ገደል
ዕዉር ፍርዲ ዚፈርድ ፣ ዕዉር ይወልድ
ዕዳ ዘይብሉ ቁልዓ'ኽድን ፣ ውራይ ዘይብሉ ጠበኞ የሀድን
ዕዳ ወላዲ ንውሉድ ፣ ርስሐት አፍንጫ ንኢድ
ዕዳኡ ዝኽተተ ፣ ካብ ጐይታኡ ዝተሰናበተ
ዕዳጋኻ ዚሀበካ ፣ አዴኻ ነይትበካ
ዕዳጋ ንዘርፈደ ፣ ቤተ ክርስቲያን ንዝማለደ
ዕዳ ንቤት ፣ ምሥጢር ንጐረቤት
ዕድመ ለንስሓ ፣ መዋዕል ለፍሥሓ

እንዳ'ንበሳ ዓፅሚ ፣ እንዳ ዝብኡ ቀርኒ አይስአኖን
እንተ ትአርግ ክትጀሀር ፣ እንተ ትመውት ክትነአድ
እኖን ጓልንዶ ዕንቁ ይሳረቻ ?
እኖኻ እንተ ሰአነት እምኒ
እዝግን ዘየርክበ ፣ ማይን ዘየጠልቅዮ የልበን
እዝጊ እዝጊ አይትበሉ ፣ እዝጊ ዝፈትዎ ግበሩ
እግዚአብሔር ዝጸልአሉ ብዕራይ ፣ ምሰ'ጣል ይጓሰ
እግዚአብሔር ጸድፊ ፈጠረ'ሞ መደያይቦ ድማ ፈጠረ
እግዚአብሔር ይርዳእካ ዳርጋ ትኳቦ። እዝኒ መሰታ ቀዳሞት
እግርን ከበሮን በበይኑ ምዓሉ
እፈትዎ እየ ድኢ በል'ምበር ፣ ይፈትወኒ እዩ አይትበል

ፀ — ዑ — ዒ — ዓ — ዕ

ዐለም ንዳጎራይ ፣ ግራት ንበዓል ብዕራይ
ዐለም ተደፈኒ ንብላ ፣ ትደፍነና'ምበር ዘይንደፍና
ዐመት ዘየብልዕ ፣ ዓመት የጸልእ
ዐስቢ ጓሳ ከይፈረድካዮ ፍሩድ ፣ ሥጋ ዓሣ ከይሐረድካዮ
ሕሩድ ። ዑና ንደቂ ፣ ሐቂ ዘረባ ንጽድቂ
ዐቢ ነገር አይግበርን ብጽንዓት ፣ እንበለ ብጽዓት
ዐቢ ብሽበት ፣ ንእሽቶ ብቑለቤት
ዐቢ ዘይብሉ ዓዲ ፣ ነፋስ ዘይብሉ ዓውዲ
ዑፍ ምስ መናፍርቱ ፣ ድጉሪ ምስ መፋግእቱ
ዓርከይ አለቅሐኒ ፣ ጽልእ'ቦዶ ጽልእ'ደ'ልዮኒ
ዓባይ ሰበይት'ዶ ጻሕሊ ትሰብር ፣ እንተ መለቋሽ ደአ እን
ታይ ትገብር ። ዓቑብ ሠርዔ ፣ ንዓይን'ካ ርኤ

ዓበቕ ዘምጽኤ ፈጣሪ ፣ መሕከ'ኪ ነይከልኤ ጽፍሪ
ዓስ በልኩ'ኪ ክር በልኩ'ኪ ፣ እንተ አበ'ኪ እንዳ ነብሪ'ደ'ኪ
ዐሣ ምብላዕ ብጥበብ ፣ ጉርዳ ብመሻበብ
ዓሣ አብ ሩባኡ ይሕረድ ፣ ወድጭዋ ባዕሉ ይፍረድ
ዓሣ ንዓሣ ይበልዖ ፣ ኃው ንኃው ይጸልኦ
ዓሣ ጐርጓሪ ተመን የውጽእ ፣ ዘይናቱ ዚደሊ ሰበብ የምጽእ
ዓርኪ ሰባር ብርኪ ። ዓሻ ምስ ተመርረ ፣ በጊዕ ምስ በረረ
ዓርኪ'ቦ'ካ ዓርኪ ግበር ፣ ጸላእ አቦ'ካ ጸላኢ ግበር
ዓሻ ዘመድ መቃለሊ ፣ ሕማቕ ዘመድ መሐከሊ
ዓሻ ዝተ'ኸሉ ፣ ለባም ነይነቕሉ
ዓሻ ናይ ዕለቱ ፣ ለባም ናይ ዓመቱ (ይሐስብ)
ዓሻ በትሪ ለባም ፣ ድ'ካ ጉልበት ሃብታም
ዓሻ እንተ ፈረድካዮ አይፈልጥ ፣ እንተ ፈረድካሉ አይፈልጥ
ዓሻ ፣ ናይ ለባማት መዋሳወሻ
ዓሻ መርዓዊ አዕሩኹ እንተ ተ'ኸተልዎ ፣ ጊላዎቱ ይመስልዎ
ዓሻ ምስ ዚጸልእ ፣ ከመ'ዓልካ'ኸልእ
ዓሻ ጓና ምስ ዘመድካ አተ'ካ'ኸለኒ ፣ ዓሻ ዘመድ ምስ ወድ
'ካ አማዕራረየኒ ። ዓሻ አይምዓድ ፣ ምዉት አይጽዓድ
ዓሻ በጊዕ ምስ ተ'ሱላ ዕርክነት ፣ ለመጸ ቢልከ'ዶ ተመን
ትቕነት ። ዓሻ ከም ነጋሪኡ ፣ መጥሐን ከም ወቓሪኡ
ዓሻ ከመ'የሎ ፣ ዓሻ ደ'ጎን አሎ ፣ ዘመድ ዓሻ ከፊእም'ሎ
ዓሻ አምሕለኒ ኪብል ከሎ ፣ ዘይመሐለ ይመስሎ
ዓቕሊ ዋጋ በቕሊ ፣ በ'ቕሊ ዳርጋ በቕሊ
ዓወት ብሙያ ፣ ቅድድም ብጉያ
ዓዋን አይሙት ፣ ምእንቲ ኬጻውት

ዓውደ ዓመት ፣ የጥፍእ ቀለብ ዓመት
ዓይንና ዘይርእዮ ፣ ልብና ዘይስሕቶ ፣ ዚገብሩ በዓል'ስቶ
ዓይኑ ንፍልጸት ፣ ኢዱ ንቑርጸት
ዓይነይ ዝበለ ሰብ ይርእዮ ከብደይ ዝበለ እዝጊ'ርእዮ
ዓይኒ ቑናእ ፣ ማይ ይምላእ ። ዓይኒ ከዳዕ ነባዕ
ዓይኒ ከዳዕ ነባዒ ፣ ከብዲ ተግደርዳሪ በላዒ
ዓይኒ ጠለም ፣ ኬምስል ይብል ሰለምለም
ዓደይ ገምገም ፣ ዘርኤይ ስገም (ዕዝር እንተበልኩ ዕዝር)
ዓዲ ኪዝመት ፣ ዓይንኻ ነይዕመት
ዓዲ ላቕማ ፣ ትዋጋእ ከም ዓቕማ
ዓዲ ምስ ሠመረ ፣ ንህቢ ምሰ'ምዓረ ፣ የሀብክ'ምበረ !!
ዓዲ ዝበልኩኻ በረኻ ፣ ዱባ ዝበልኩኻ ሸሎኻ ፣ ዘይበልኩኻ
ፈረኻ ። ዓዲ ብሐፈሻ ፣ ማይ ብጋሳ
ዓዲ ነልምዕ ተዓሻሺና ፣ ዓዲ አይጥፍእ ተዋራዚና
ዓገብ ዘይብል ጐይታኡ ፣ ዓገብ ኪረክብ ምስኡ
ዓዕሚ ዝሰመየ ሥጋ ድራጉ ፣ ደም ዝሰመየ ዙናት ድራጉ
ዓዕመይ ደኺሙ ፣ ሥጋይ ለምሊሙ
ዓዕም'ኻ አይተቐልል ፣ አብ ትሕቲ ቆልቋል አይተጽልል
ዕለት ዘየብልዕ ፣ ዓመት የጻልእ
ዕላል ክንዲ በዓል ሻራኻ ፣ ምስክር ክንድ ነፍስኻ
ዕመር ፣ ዘይመርመርዎ ይምርመር
ዕምሩ ዝበጽሑ ማሕስእ ፣ አብ'ንዳ ወ'ካርያ ይስዕስዕ
ዕምሩ ዝሐጸረ በጊዕ ፣ አብ'ንዳ ተ'ኵላ የውግዕ
ዕሩቕ አይምድር ፣ ቆራይ አይስድር
ዕርቂ ፣ ደም መድረቒ ፣ በእሲ ደም መተርከሲ

ዕርቂ ይገብሩ ከም ብሐቂ ፣ እንቅዓ ይሰምዩ መዳላሃቒ
ዕቡድ መጋላገሊ ፣ ጉራደ መቐበሊ
ዕብራን ከብቲ ፣ ህጥራን ነኽልብቲ
ዕነ መደኩሚ ፣ ማይ ብሑቕ መባኹሚ
ዕንቅፍቲ እንታይ አምጽአካ ? ጸላም ፣
ነገር እንታይ አምጽአካ ? ደላም
ዕንጸይቲ እንተወደቑ ናብ ጉንዱ ፣ ሰብ እንተ ሸገሮ ናብ
ዘመዱ ። ዕንዳይ ናብ'ናኡ ፣ ማይ ናብ ሩባኡ
ዕንጸይቲ ቑራዕ ፣ ንርእሱ አይድጎን ፣ ንሰብ አየድጎን
ዕንጸይቲ እንተ ጸረብካዮ ይቑጥን ፣ ሰብ እንተ በለጽካዮ
የዕጠንጥን ። ዕዮ ፣ ምስ ወዮ
ዕዉር ምስ መራሒኡ ፣ ዓሻ ምስ መዓዲኡ ፣ (ይበአስ)
ዕዉር አድግን ሐፍር ከሀንን ፣ አይኸውንን
ዕዉር እንታይ'ደሊ ብርሃን ፣ ነጋዳይ እንታይ ይደሊ ዶጎን
ዕዉር ንዕዉር ምስ ዚኽተል ፣ ተተጎኒዞም ገደል
ዕዉር ፍርዲ ዚፈርድ ፣ ዕዉር ይወልድ
ዕዳ ዘይብሉ ቁልዓ'ኽድን ፣ ውራይ ዘይብሉ ጠበኞ የሀድን
ዕዳ ወላዲ ንውሉድ ፣ ርስሐት አፍንጫ ንኢድ
ዕዳኡ ዝኽተተ ፣ ክብ ጐይታኡ ዝተሰናበተ
ዕዳጋኻ ዚህበካ ፣ አዴኻ ነይትበካ
ዕዳጋ ንዘርፈደ ፣ ቤተ ክርስቲያን ንዝማለደ
ዕዳ ንቤት ፣ ምሥጢር ንጐረቤት
ዕድመ ለንስሓ ፣ መዋዕል ለፍሥሓ

ስዲ ምሳሌ

ዐለም ዘይጸገበ መናኒ አዋልድ ይሰናበት
ዐለም መሳልል ፣ ሐደ ይድይበላ ሐደ ይወርደላ
ዐመፀኛ ዳኛ በዓል ነገርከ ከዊሉ ይምጉተከ
ዐሚ ዝሞተ ምራኽ ፈኑ
ዐሰባ ዝነበረ አየዕስብ ፤ ዝነበሮ ከይርስዕ
ዐሣን ከም ዘይመውት ፣ ማይን ከምዘይነጽፍ
ዑፍ ከም ዐቕማ ብብርዒ ስገም ትሕጐም
ዑፍ ጭጭ ፀሐይ ብልጭ ኪብል ዝነገክም
ዒራ ዘይኢድካ እንዳ ተመነ-ዕንቅርቢት ምለሶ
ዒራ ዘይአፍካ ሑፃ ቆሐመሉ ፣ ዒራ ዘይኵርምትኻ ጸጸር
ቈርጥመሉ ። ዑፍ ከምሀገራ ትንቁ
ዓይኒ ነብሪ ናብ ጤል ፣ ዓይኒ ጤል ናብ ጠጠም
ዓሻ የልቦን ፣ በበይኑ ብልሐቱ
ዓሻ እንተ ዘይኃፈረ ፣ ዘመድ ዓሻ ይሐፍር
ዓሻ ሰበይቲ ወድ ሐሙታ ዘይወዳ ይመስላ
ዓሻ ስቕ እንተ በለ ለባም ይመስል
ዓሻ ንሱ ዚብሎ'ምበር ንሳቶም ዚብልዎ አይፈልጥን
ዓሻ ተመሲልካ ድራሮም ወድአሎም
ዓሻ ጠሐኒት ምስ ፈታሊት ተውግዕ
ዓሻ ሰራቒ አብ እግሪ ቆፎ ይርከብ
ዓሻ ኪዛረብ ለባም የዳምጽ ። ዓቢ ምሰ እንዳ ድኻ ይርከብ
ዓው ኢልካ ዘይትበ'ክየሉ ሞት ሕፀይ
ዓይኒ እንተ ዘይርኤ'ካሉ ግምባር'ዩ

ዓይኒ መንግሥቲ ከብ ዓይኒ ዓራት ይበዝኅ
ዓይንስ ዘይዕማ'ኽ ሐመድ ዜጽግባ የልቦን
ዓይኒ ዘይበዓል ዕዳአን ጸላኢአን ንምርአዩ እትጸልኡ የልቦን
ዓይን'ኻን ዓድ'ኻን አይምኖን
ዓድና ሐደ ይ'ኹን ደቅና ብሐደ አይነሳሕቆም
ዓድን ዋይዳን ብሐንሳእ አይእከብን
ዓጽማ ጸሊኣ መውስቦአ ትአምን
ዕላል ፍርቂ ምሳሕ ፣ ጃህራ ፍርቅ ኃይሊ
ዕምባባ ጽጌረዳ ፣ እሾ'ክ ከይተወጋእካ አይርከብን
ዕረ ዘይጠዓመ መቐረት መዓር አይፈልጥን
ዕርቅን ስንቅን ካብ ዓድ'ካ ከይነቐልካ ይጽላእ
ዕቡድ እንተ ጨመተ ክሳብ ፍርቅ መዓልቲ
ዕቡይን ዘመናይን ናይ ልቡ ይዛረብ
ዕባራ ኺበልዑ ስቡሕ የንቃላውጡ
ዕብራን ሐርማዝን ድ'ክነት ሃብታምን አይፍለጥን
ዕንጸይቲ እንተ ዘይከሊእካዮ ሐዊ አይጠፍእን
ዕዉር ከቕበጥብጥ ፣ ምርኩሱ ደርብዩ አብ ምድላይ የአቱ
ዕድመን መስትያትን አይጽገብን
ዕድመን ቆረንጮን እናተበጣጠሰ ይውዳእ
ዕጫ (ጻ) የዓርቕ'ምበር አይፈርድን
ዕፉንሲ ከም ሰብአይን የጭሕም ፣ ከም ቁልዓን ይሕዘል

ከ — ኩ — ኪ — ካ — ክ — ኮ

ከልአኒ የ'ክልእ ፣ ጸልአኒ የጽልእ
ከመ'ሎ'ኻ'ይትበሎ አብ ገጹ አስተብህሎ

ከይብሉኒ መማሰኒ ፣ ሀቡኒ ይገብር ግኒ
ከይብሉንን ክጥቀምን ፣ አይገጣጠምን
ከይወዓሉ ይወዓዓሉ ፣ ከይተአማመኑ ይማሐሐሉ
ከይደ እንተ በልኩኻ አበይ ከይደ ፣
አብ ጎበኻ'ለኹ ሐዊ'ንዲደ
ከይሐተትዎ ዜውሪ ፣ ክንዲ ዜስሕቕ የ'ኹሪ
ከይመጻእካ ፣ ዘረባ ጸየቕካ
ከይጠዓምኩ ካብ ሙዙ ፣ ረኽብክዎ መዘዙ
ከይተታኅዛ ገና ፣ ዛር ይልምና ። ከይተሐዝላ ፣ ተቐዘላ
ከይተቐብኡ አይነግሡ ፣ ከይመንኰሱ አይጽጽሱ
ከይቀተልካ ጐፈሬ ፣ ከየረጋገጽካ ወሬ
ከይተቐደሰ ዚሐርድ ፣ ከይዳነየ ዚፈርድ
ከይፈትሔ ሰበይቱ ፣ ከይተረትዔ መሬቱ
ከይጸመደ አንጐደ ፣ ከይሐረደ ጐመደ
ከይጸገቡ አይዘሉ ፣ ከይዘለሉ አይስንከሉ
ከይፈልሔ አይግንፍልን ፣ ከይበጽሔ አይበስልን
ከይደረቐ ብርሑሱ ፣ ከይዓበየ ብንኡሱ ፣ ምፍስኳሱ
ከይረኃቐ ብቕሩቡ ፣ ከይደረቐ ብርጡቡ
ከይጸላእኩዮ ዝጸልኤ ፣ ጠምዩካ ኽሎ ዘብልዔ ፣ ይነብር ከይ
ተረስዔ ። ከይጸውዕዎ አማ'ካሪ ፣ ከይሾምዎ ፈታውራሪ
ከይጸውዑ'ካ አቤት በል ፣
ኪጽውዑ'ካ ትም በል ፣ እቲ ምንታይ ነገር ኪዛናበል
ከይበጥሔ ዚሐጕም ከም ትኺን ፣
ከይበደልዎ ዚብድል ተመሲሉ በዓል ደኃን
ከውሒ ዝረገጸ አሰር የብሉ ፣ ማይ ዝሰተየ ጨና'ብሉ

ከጸጽያ ኪብላ የጸንጽያ ፣ ኪነጽያ ኪብላ ይንጸያ
ኩቱ ፣ እንታይ ይደሊ ዘይናቱ
ኩዳን ከበሮን ! ወለባን ወይዘሮን
ኪሀብ ዝደለ ኮሚሩ ፣ ኪከልእ ዝደለ ኰስቲሩ
ኪሀብ ዝደለ ብንያት ፣ ኪኽልእ ዝደለ ብምኽንያት
ኪሐምዩ ይሕመዩ ፣ ኪጐዩ ይግመዩ
ኪሐስሞም ፣ ይሕሾም ምስ ዓፅሞም
ኪሐርሰኒ ሐናጢጡኒ ፣ ኪዘርአኒ አናጢሩኒ ፣ ዓገቡ ንዓይ ሂቡኒ
ኪሕመ ከሎ ፈታዊኻ ፣ ንዓይ'ውን ከምኡ ቢልካ ስማዕ ኢ'ካ
ኪርእያ ዝኽዳ ይርአያ ፣ ኪሥርሓ ዝኽዳ ይንጸያ
ኪሥርሓ ቢለን ዝወጻ ፣ ተነጽየን መጻ
ኪመኽርዎ ልቢ ዘይገብር ፣ ኬብልዕዎ ዚዓብር ፣
ነቲ ምኽሪ ኽላእ ፣ ነቲ እንጀራ ኽላእ
ካብ ሰብ ስሕተት ፣ ከብ ፈጣሪ ምሕረት (አይስአንን)
ካብ ሰብ መሪጽካ ንሽመት ፣ ካብ ዕንጸይቲ መሪጽካ ንታቦት
ካብ ሰብ ዚደሊ ፣ ከም ሣእኒ ይበሊ
ካብ ብዙኀ ትምህርቲ ፣ ትሐይሽ ሐቂ ሐንቲ
ካብ ሽሕ ምስክር ፣ ዋና ብኽናፍር
ካብ ሺሕ ወህቢ ፣ ብርእሱ ቐራቢ ፣
ካብ ሺሕ መደረ ፣ ሐንቲ ወረ ።
ካብ ሺሕ በዓል በቕሊ ሐደ ፈረሰኛ ፣
ካብ ሺሕ ነፍጠኛ ፣ ሐደ መልከኛ
ካብ ሺሕ መስከረ ፣ ናይ ታቦት እግሪ
ካብ ቀዳዳ ፣ ይሐይሽ ጨምዳዳ
ካብ ቅትርቲ ዚንእስ ፣ ብዘይ ቅትርቲ ዚሐርስ (የልቦን)

ካብ ብጸታ ዝነውሄት ማሸላ ፣
ሐደው ንዑፍ ፣ ሐደው ንወንጭፍ
ካብ ቀሺ ዝናዘዘ ፣ ዕድመ ዝናዘዘ
ካብ በዓል ሰንኪ ዝአትወካ ፣ በዓል ዕምሪ ይእተውካ
ካብ በሃሊኡ ደጋሚኡ ፣ ካብ ተርጓሚኡ ደርጋሚኡ
ካብ ብፍትሒ ዝኸደት በቕለይ ፣ ብዘይፍትሒ ዝኸዳኒ ቆሎይ
ካብ ሰብ ሕሱም ደብተራ ፣ ካብ አራዊት ሕሱም ደሞተራ
ካብ ተማጓቲ ዓራቒ ፣ ካብ ሐጻቢ አድራቒ
ካብ ነበረኒ አሎኒ ፣ ካብ አሎኒ እኒሆኒ (ይቕርብ)
ካብ ነገር መን ይቕደም ? ናይ ደም
ካብ ነገር ዝሐጸረ ፣ ካብ ባርያ ዝጠቆ (ቀ) ረ
ካብ ነገሩ ፣ ጸም ይጎደሩ ። ካብ በለስ ፣ ተመለስ
ካብ ንዓመታ ደርሆ ፣ ንሎም ዘመን እንቋቕሑ
ካብ ናየንበሳ ምንጋጋ ፣ መን የውጽእ ሥጋ
ካብ ንበይንኻ ገዓት ፣ ምስ ሰብካ መዓት
ካብ አፍ ቅዱሳን ምስጋና ፣ ካብ ሰማይ ደመና (አየቋርጽን)
ካብ እኽሊ እንጓያ ፣ ካብ ነገር ያያ ፣ ካብ ሣዕሪ ሙግያ
ካብ አፍ ዝወጸ ፣ አብ ልቢ ዝተሐንጸ
ካብ አጓጉል ጠንቂላ ፣ ይሐይሽ ናይ ለባም ሚላ
ካበ'ንጋግራ ይፍረድ ፣ ካበ'ተጎጎዛ ይቕደድ
ካብ ነፍሰም ፣ ይጠፍእ ፈውሰም
ካብ ኢድ ዚነድድ ፣ ልቢ ኪነድድ (ይሓይሽ)
ካብ አጅቦ በሊዕካ ብስና ፣ ሐምሊ በሊዕካ ጥዕና
ካብ ዝተማህረ ፣ ዝተማራመረ ። ካብ ከተማ ፣ ናብ ወሸማ
ካብ እንተ ላም ፣ ይሐይሽ ትሕቲ ላም

ኪሞቱ ገመድ ፤ ኪሽየሙ ዘመድ (አይሰአንን)
ኪርእይዎ ዘየምዕር ፣ ኪበልዕዎ የቕሕር
ኪሰምዕ ዘጽቀጠ ፤ ዓቢ እምኒ ዝተጸቕጠ
ኪሰርቀኒ ዝረአኽዎ ፣ ኪሀበኒ ነይአመንክዎ
ኪቕመጡ ለጠቕ ፣ ኪኽዱ ነጠቕ (የድሊ)
ኪበልዐ ብሰዓት ፣ ኪናገሩ ብሥርዓት
ኪቕልውጡ ዓይኒ አፍጢጦም ፣ ኪዂዕቱ እግሪ'ንጋሕጠ
ጦም ። ኪፍክር ኪፍክር ፣ በለ ግዲ ፍንክል
ኪነጽፍ ዝበለ ማይ ይጮኑ ፣ ኪበርስ ዝደለ ዓዲ ይያኑ
ኪከአሎ ኽሎ ዘይገበረ ፤ ኪጠዓስ ነበረ
ኪኽሱ ይኽሰሱ ፣ ኪኽዱ ይምለሱ
ኪድቅሱ ነገር የኽምስዐ ፣ ኪትንሥኡ ነገር ይርስዐ
ካህን እንታይ ይደሊ መግደፍ ፣ ነገር እንታይ ይደሊ ሽንደፍ
ካህን አብ መቕደሱ ፣ ንጉሥ አበ,ዳራሹ
ካሕሳይ ፣ ላዕላዩ ሕያዋይ ውኽጡ ሀሳይ
ካሕሳ አይኽላእ ፣ ካሕሳ አይብላዕ
ካሕሳ በሊዐ ዝኽበረ ፤ ማይ ጸባ ሰትዩ ዝሰኽረ (የልቦን)
ካበ'ቡኡ ዚሐልፍ ይቀሠፍ ፣ ካበ'ቡኡ ዚተርፍ ይከሰፍ
ካባ'ኻ ንዚሀድም ጸላኢ'ኻ ፣ ወርቂ ድልድል ሥርሐሉ ኢ'ኻ
ካብ ሀገሩ ዝወጸ ክሳብ ዚምለስ ፣
እንተጸዓንዎ አድጊ እንተ ለጐምዎ ፈረስ
ካብ ከብዲ ንላዕሊ ታቦት ፣ ካብ ከብዲ ንታሕቲ ጣዖት
ካብ መናፍቕ ትርጓሜ ፣ ካብ ትምባኽ ልምላሜ (አይስአንን)
ካብ ምህሮ አእምሮ ፣ ካብ እንቅዓ ምህሮ
ካብ እኽሊ ንፍቂ ፣ ካብ ሳርማ ጠንቂ

ካብ መምህሩ ደቀመዝሙሩ ፣ ካብ ቀለም ፣ ከለም
ካብ ማሸላ ጉምጥጥ ፣ ካብ ዓተር ሽምጥጥ
ካብ ምላድ ምልማድ ፣ ካብ ምልማድ ምዝማድ
ካብ መንግሥቲ ልቢ ይእዝዝ ፣ ካብ ቀሺ መስተ የናዝዝ
ካብ ምስ እትጸልኦ መአዲ ፣ ምስ እትፈትዎ መግዲ
ካብ ማንካ ናብ ኢድካ ፣ ካብ ኢድካ ናብ አፍካ
ካብ ምስ ዓሻ ዘረባ ፣ ምስ ለባም ዓጸባ
ካብ ምስተቕወው ምንጽርጻር ፣ ከሎ ገና ሐፁር ምሕጻር
ካብ ሰብ ዝበዝኄ ፣ ካብ አም ዝነውኄ
ካብ ምድብዳብ ፣ ይሐይሽ ምእዳብ
ካብ ሰብ አውራ ፣ ካብ ዐፍ ጉራ
ካብ ብልዒ ገዓት ፣ ካብ ሰበይቲ መርዓት
ካብ ምግዳል ምዕዳል ፣ ካብ ምግዳም ምግዳል
ካብ ሺሕ ሠራራይ ፣ ሐደ ዘይብሉም መ'ካራይ ፣
ንዅሉም አ'ካ'ኺብካ ናብ ቀላይ
ካብ አብ ርጉቕ ዘሎ ኃውካ ፣ አብ ቀረባ ዘሎ ጐረቤትካ
ካብ በዓል ጣፍ ፣ በዓል አፍ ። ካብ ሕሚት ፣ ጥሚት
ካብ ሺሕ ነፍጠኛ ፣ ሐደ ወረኛ ። ካብ ሺሕ ወርዋሪ ፣ ሐደ
መ'ካሪ ። ካብ ሺሕ ሀተፍ ፣ ሓደ ከተፍ
ካብ ንፉዕ ጠበቓ ሕማቕ ዋና ፣ ካብ ዓሻ ዘመድ ለባም ጓና
ካብ ሐቂ ዝሐሸ ሐሶት ፣ ካብ ምጋእ ዝሐሸ ምስሐት
ካብ ሃብታም ምልማን ፣ እዝጊ ምእማን
ካብ ዓይኒ ዝፈጥን ፣ ካብ ማይ ዝቑጥን (የልበን)
ካብ ዕላል የሉ ፣ ካብ ሐምሊ ጊደበሉ (የጥፍእ)
ካብ ከፈር ሥጋ ዓዕሚ ሐይሽ ፣ ናብ ዝገሸካዮ ምሳ'ካ ዝገይሽ

ካብ ዓይኒ ዝገለለ ፣ ካብ ልቢ ገለለ
ካብ ክፉእ ዚገብሩ'ካ ፣ ክፉእ ዜልምዱ'ካ
ካብ ክልተ ደቅኖ አይተዳሉ ፣ ሀጕጓ ማሸላ አይትሐሉ
ካብ ክልተ ዝወለደ አይሕጐስ ፣ ከይወለደ ዝሞተ አይድበስ
ካብ ክፉእ በዓል ዕዳ'ካ ፣ ሰዓዔ ክርዳድ ነይከፍአ'ካ
ካብ ክልተ ጥነሲ ፣ መታን ከይትሕጐሲ
ካብ ክሒዱ ዚርታዕ ፣ አሚኑ ዚካታዕ
ካብ ክሒዱ ፣ ይሐይሽ ውሒዱ
ካብ ወሃቢ መዋሃቢ ፣ ካብ ቀራቢ መቃረቢ
ካብ ወዲ ደረቕ ፣ ካብ ጸብሒ መረቕ
ካብ ወደይ ከብደይ ፤ ካብ ሀገር ካልእ ዓደይ
ካብ ዋና ዝበለ መስካሪ ፣ ካብ ሜስ ዝበለ መስከሪ
ካብ ክረምቲ ዘገልገለ ፣ ቀውዒ ሰፍኢ ዘቐበለ
ካብ ዘገልገለ ዘውደልደለ ፣ ካብ ዘማኸረ ዘጋለለ
ካብ ዘረባ ዚባላኾ ዘርኢ ይባላኾ ፣ ተመሊስክ ትሐርሶ
ካብ ዚስበር ይሰንጠር ፣ ካብ ዚነውጎ ይሕፀር
ካብ ዝራብዕ ወጢጡ ፣ ተስታይ አንጋሕጢጡ
ካብ ዝወርወረ ዝመኸረ ፣ ካብ ዝአመተ ዝሰደረ
ካብ ዝደፈረ ዝተጣራጠረ ፣ ካብ ዝተጣራጠረ ዝተማራመረ
ካብ ዘርኢ ዚህብ'ሎ ፣ ካብ ዓውዲ ዚነፍግ'ሎ
ካብ ዝጸድፉ ፣ ቄንጠጠፈ የሐቑፉ
ካብ ዘረባይ ዝኽልፈኒ ፣ ብዕራየይ ኪሞተኒ ይሕሸኒ
ካብ አፍ ገደል ንፋስ ፣ ካብ አፍ ሰብ እስትንፋስ (አየቋርጽ'ን)
ካብ ጣፍ ዚደቕቕ ፣ ካብ መርፍእ ዚሐቕቕ
ካብ ገጽ አንስቲ ፣ ይሐይሽ ገጽ አናብስቲ ፣

ካብ ፈታዊ ዝቐደመ ፣ ካብ ሜስ ዝኸረመ
ካብ እኽሊ ዚስእኑ ፣ ወድ.ኖ ይስእኑ
ካዕቢ ይሀቡ መዕበይ ደቂ ፣ ካዕቦ ይኽልኡ መፍረስ ዕርቂ
ክልተ ሳዕ በላዕካ ተፋእካ ፣ ክልተ ሳዕ ተዛረብካ ከፋእካ
ክልተ ሳዕ እትዛረብ ልሳን ፣ ሐደው ንደዌ ሐደው ንዕምሳን
ክልተ ሥጋ ትበልዒ ፣ ብምድርስ ትኃልፍዮ ብሰማይ'ሞ
እንድዒ ። ክልተ ሳዕ ዚፈርዱ ፣ ግናይ ይወልዱ
ክልተ ባላ ትኽል ፣ ሐደ እንተ ወደቐ አብ ሐደ ተሰቐል
ክልተ በሃራት ኪበአሱ እንተ ርኤኻ ፣
አብ ምዅዓት መቓብር ጉየ አልዒልካ ጭኺሮኻ
ክልተሳዕ ዚበልው ይተፍኡ ፣ ክልተሳዕ ዚዛረቡ ይኽፍኡ
ክምካሕ ክምካሕ ፣ አብዛ ርእሰይ ካሕ
ክረምቲ ዚገይሽ ፣ ካብ ክልቢ ነይሐይሽ
ክርኢ ብራረ ፣ ክሰምዕ ብወረ ። ክርኢ ዝመጸ ተራእዩ ወጸ
ክርክር ፣ ካብ ሥራሕካ የብኩር
ክሠርሕ ዝወዓለ ጸም ኃደረ ፣ እስክሉ ዝበለ ተደረ
ክሳዕ ሰማይ ፣ ንብላዕ ሥርናይ
ክሳዳ ደጊፎም እንተላሃይዋ ፣ ይዋእ ! ዘላ መሲልዋ
ክሳብ ዝወጸለይ ዘመነይ ፣ ጽግዕ ኢለ'ጸንሕ አብ ከረነይ
ክቡር የኽብረካ ፣ መጠን ነፍሱ ፣ ጎሡር የጎሥረካ መጠን
ርእሱ ። ክብራ ንኽብራ ፣ ተኻባቢራ ንዓለም ትነብራ
ክትጥሕን ዝነበረት ፣ ክትነፌ ኽበረት
ክናብ አብ ማሕረሱ ፣ አባይ አብ መልሐሱ
ክንዲ ብጹሕ ውላድካ አይትምሐል ፣ አብዘይ ትወጸ ቀላይ
አይትጥሐል ። ክንውለድ ማንታ ፣ ክንፍለ ጋንታ

ክንድ ዘኽለስኩ ፣ ኢደይ ተነኽስኩ
ክንድ ትገድፍ ትነድፍ ፣ ክንድ ትለምጽ ትቑነድፍ
ክውን አይምለስ ፣ ጓሀሪ አይዅለስ
ክዳን ዘለም ልዑል ፣ ክዳን ዘይብሉ ድዑል
ክፉእ ከፊኡ የኽፍእካ ፣ ሐተላ የትፍእካ
ክፉእ አይትበሎ ክፉኤይ በሎ ፣ ሐሲኻ ዝብል አሎ
ክፉእ ትደርፍ ፣ አብኡ ትተርፍ
ክፉእ ዘተ ፣ ይኽፍእ ካብ ዘመተ
ክሶ ንአፍ ይመርሮ ፣ ንጸላኢ (ሐቢ) የሕርሮ
ክሶ ኪሰትዩ ገልጠምጠም ፣ ጸባ ኪሰትዩ ጠምጠም
ክነ አይበልካ ነጋዳይካ ፣ ተምልሰሉ ንዘይብልካ
ክፍ እንተ በሉ ጽሕፈት ፣ ደው እንተ በሉ ድሕፈት
ኰርኳሚ መስሐቒ ፣ ተማቲ መስሐቲ
ኰራዪ ተኽርማዪ ፣ ጐያዪ ተገማዪ
ኳኹ አይጽዕዱ ፣ ዕውር አየማዕዱ
ኳደረ የማኃድር ፣ ዓጃራይ የጎድር
ኵለንታው በአርያም ፣ ኵለንታው በከርሠ ማርያም
ኵሉ የኃልፍ ፣ ግን ክሳብ ዚኃልፍ የጎልፍ
ኵሉ'ሞ ዕዳ አይከም ከብድን ፣ ንግሆ በሊዓ ምሽት አይ
ሰድድን ። ኵሉ ዚድረሮ ፣ ቀኑራዕ በይና ተሐሮ
ኵሉ አካል'ሞ አይ ከም ዓይንን ፣ ኵሉ ጥዑም'ሞ አይ
ከም እኽልን ። ኵሕሊ ንዓይኒ ፣ መወጽ ንስኒ
ኵሉ ከደ ጎጎዲጉና ፣ አነን እህህን ተረፍና ፣ በለ ኃዘንተይና
ኵርዓት ሐጺርን ፣ ናይ ሰበይቲ ስዃርን አይርኤን'ዩ
ኵናት ከም ወርዋሪኡ ፣ ጉራደ ከም ወስ በሃሊኡ
ኵናት ንዝወርወረ ፣ መሬት ንዝገበረ

ስዲ ምሳሌ

ከልቢ ጐይታኡ,ምበር ጐይታ ጐይታኡ አይፈልጥን
ከልብን መዓልትን ከይጸዋዕካዮ'መጽእ
ከልቢ አብ ትሕቲኡ ዘሎ ብሑቕ'ምበር ፡
አብ ልዕሊኡ ዘሎ ሐኽሊ አይርእን
ከልቢ ብእግሪ ምውቃዕ ፡ እንካ ሥጋ ብላዕ
ከልቢ ብዝቐደዶ ፡ ዝብኢ'አቱ
ከመ'ቦኻ ይግበርካ ፡ አይመርገም አይምርቓ
ከም ወዲ ጸማቕኑትሲ ንዓይ የስትየኒ
ከም ጠበንጀስ ሰፍኢ ይግበሮ (በለ ሽፍታ)
ከም ምስማዕ ከም ዕዝኒ ፡ ከም ምርአይ ከም ዓይኒ
ከርሥኻን ውላድካን አይጸባእካ
ከሳሲ ፡ ከብዲ ተኽሳሲ እንተዚፈልጥ ፡ ካብ ቤቱ አይምወጸን
ኩምራ ዓሻ መጻወት ሀበይ
ኪርኤ ዝመጸ ክርኢ መጺኤ ይብል
ኪርኢ ዝሞተ ኪሰምዕ ፡ ኪሰምዕ ዝሞተ ኪርኢ ቕበሮ
ኪርእይዎ ዝጸልእዎስ ፡ ምስ ሞትኩ ደገሰላም ቕበሩኒ በለ
ኪበልዕም ዝደለዩ አባጉምባሕ ዛግራ ይብልዎ
ኪወግኡኻ ከለዉ ምድሪ ውጋእ ፤ (ንምድሪ ንገራ)
ኪድ አይትበሉ ፡ ከም ዝኽይድ ግበሮ
ኪገልባ ዝደለያ አጣል ፡ ጥሪፍ ጥሪፍ የብዝኃ
ካበ'ቦ ዝሰእነ ጠባይ ዝሰእነ የደንግጽ
ካብ ሀገር ዚገዝእ ሰብነቱ ዚገዝእ ይበልጽ
ካብ ለባም ሰበይቲ ዓሻ ሰብአይ
ካብ ሕሱም በዓል ዕዳ ፡ እንጣጢዕ'ውን ነይክፉእ

ካብ ሐምሐም ዝረቅቕ ይሰበር ፡
ካብ ሐፁር እሾኽ ሐፁር ሰብ ይጸንዕ
ካብ ሐዊ ዝበርበሮ ፡ ሰበይቲ ዝበርበረቶ
ካብ ሎሚ ዝገርገረ ዝብኢ አየጎደረናን
ካብ ሀበይ ቆንጆ እንታይ ይምረጸ
ካብ መአድኻ ሀሩፍ ካብ መጋርያኻ ዕሩቕ አይሰአን
ካብ ምስዓም ጸላኢ መፍጋእቲ ፈታዊ ይሐይሽ
ካብ መርዓ በዓለገ ፍትሕ ጭዋ ይበልጽ
ካብ ምምራት ፡ ምእራግ ይሐይሽ
ካብ ሸኽሚ ዓሻ ዕርፍን ነዊትን ይቑረጸ
ካብ ሳዕ በሎ ፡ ሳዕ ምባል ይቑርብ
ካብ ቀረባ ዝወደቐ ካብ ቀኵስሊ ደኃነ
ካባኻ ንዘይኃልፍ ጋሻ ጠጠዊቕካ ሰዓሞ
ካብ ርኑቕ ዘመድ ፡ ቀረበ ጐረቤት
ካብ በርቂ ካብ ደርቂ ቀዳዊኻ'ሉ
ካብ ንሀገር ወረኛ ፡ ዓሻ ጠቓም ርእሱ ይበልጽ
ካብ ንሀቢ ሀገረ ሰብ ፡ ዝምቢ ከተማ ይስልጥን
ካብ እትፈትዎ እትፈርሆ ። ካብ እግሪ መልሐስ ይዕንቀፍ
ካብ ሕሱም በቕሊ ፡ ብሩኽ አድጊ ይሐይሽ
ካብ ከታር ዘረባ ፡ ከታር ሎቕታ
ካብ ካዕቦ ዚዛረብ ፡ ካዕቢ ይመልቆ
ካብ ወድ ጓል ተዕቢ ፡ ወዲ ኽልቢ አዕቢ
ካብ ዋና ዚፈልጥ ቡዳ እዩ
ካብ ዘይትፈልጦ መልእኽ እትፈልጦ (ዘይመልእኽ)
ካብ ዘይተማህረ ጐበዝ ፡ ዝተማህረ ሽማግለ

ካብ ዘይምዝራብ ድግዝምነት ይተረፍ
ካብ ዝሞተ አንበሳ ፣ ዘሎ ኽልቢ ይሐይሽ
ካብ ዝራብዕ ዝወዓሎ ተስታይ ዘራፈዶ
ካብ የጥዕመለይ ቢልካ ምዝራብ ፣
የኽፍአለይ ቢልካ ምጎዳግ
ካብ ጉይይ መዓል ክሳድ ምኃዝ
ካብ ፈታውየይ ባዕልኻ ሐልወኒ ፣
ካብ ጸላእየይ ባዕለይ እሕሎ
ክልተ እግሪ አሎኒ ቢልካ አብ ክልተ አም አይድይብዎን
ክልተ ደራሁ አብዘይ ሰውሔን ይበአሳ
ክልተ ዚርኢ ሐደ'ኳ ነይረክብ
ክልተ ጐራሐት ሐሙ'ሹሽቲ ስንቆም
ክምብል በለ'ምበር አይተ'ሹየን
ክሳብ ትአምን ኪድ ፣ ካብ ዘይትአምን ተመለስ
ክሳድካ ከሊኡ ጥዕና'ሀብካ
ክስራን ክምጽአልካ ካብዘይኽእል ነገር አይትፍራሕ
ክበልዕ ዝደለ ገደል አፉ ። ክንዳና ዘይኮና በእና ይወዓላ
ክንብርኩት ክይንብርኩት አብ ማይ ንብጻሕ
ክኽይድ ክኽይድ በሃሊ ወዳእ ስንቂ
ክዳን'ምበር ሕማቕ ዘረባ አይበልን'ዩ
ክጸድቕ ቢለ እንተ ሐዘልክዋስ ተንጠልጢላ ተረፈት
ኮፍ እንተበልኩ ጢና ደው እንተበልኩ ዘንጊ
ኮፍ በለለይ ክብለጸልካ ። ኵራ መርዓት አብ ዕዝን በቕሊ
ኵርምትን ብዕራይን ዘይብሉ ከካብ ጥውሙ ይተርፍ

ኵናት አቡነ ዘበሰማያት ኪወግእ'ምበር ፣
ኪውርውር አይርኤን ፣

ወ — ዋ — ው

ወሀቢ ኣኽባሪ ፣ ከላኢ ተገዳሪ
ወለዶ ዘይብሉ ዓዲ ፣ ነፋስ ዘይብሉ ዓውዲ
ወለዶኡ ዘይፈልጥ ባርያ ፣ ጥንሲ ዘይብላ ሰበይቲ ጻርያ
ወሊደ አይለአኽኩ ፣ መንኩሰ አይጸደቕኩ ፣
ወሊዱ ዘይስዕም ፣ ዘሪኡ ዘይጥዕም (የልቦን)
ወሊዱ ዘይሰዓመሉ ፣ ተዛሪቡ ዘይስምዓሉ ፣ እዝጊ ጸሊኡሉ
ወላዲ ዘለዎ ይኹርዕ ፣ ገንዘብ ዘለዎ ይበልዕ
ወላዲ አይኽሰስ ፣ ሰማይ አይሕረስ (ንሂጉ አይ'ሹልሰስ)
ወላዲ ብነውሩ ይኽሰስ ፣ ሰማይ ብመብረቕ ይሕረስ
ወላዲ አይቕጸዕ ፣ ሰማይ አይውጻእ
ወላዲኻ ከሎ ጉየ ፣ ፀሐይ ከሎ ዕየ
ወላዲ ዘባዝኖ ፣ ንውላድ ይጸንሖ
ወላዲ ዝኃዘ ውሉድ ይወርሶ ፣ ኢድ ዝጎዘ አፍ ይገርሶ
ወልዲ ጋብር እዝ'ዶ ዓዲ'ጋብር
ወሐለ ሐዊ ቄራይ ፣ ወረጃ ዓዲ ነዳይ
ወሐለ ሰበይቲ ወይዘሮ ፣ ሃላይ ሰበይቲ በሰሮ (ትበሃል)
ወሐጥዮ እንተበልክዋስ ትጐስመሉ ፣
ግደፈዮ እንተበልክዋስ ትውስኽሉ ፣
ወረ ተሐስዩ አይቑ'ርጠም ፣ ተመን ሸ'ሽ ከይኑ አይጥመጠም
ወረ ንጠያቂ ፣ ገበጣ ንተሰሐቒ ፣ ምስማር ንጠራቂ
ወረንጠ ንእሾኽ ፣ ሐሜን ንወሰኽ

ወረ ጐንደር ከከም ጊላኻ፣ ዕላል ሎም ዘመን ከከም ሻራኻ
ወራሲ ዘይብሉ በዓል ጸጋ፣ ፍርናሽ ዘይብሉ አልጋ
ወራዙት ዝጠፍኡሉ፣ አጕባዝ ይዋራዘዩሉ
ወራዙት ከምቆርበት ይቕደዱ፣ ወዲ ማእምን ግን ዘይግዳዱ
ወርቂ ንንጉሥ፣ እንጀራ ንዕሙስ
ወርቂ እንተ ጠፍኤ፣ ሚዛን ወርቂ ነይጠፍኤ
ወርቂ ይጸብጸብ፣ ዓለባ ይተሐጸብ
ወርቂ ብጨርቂ፣ ጨርቂ ብወርቂ ይመጽእ
ወርቂ አብዛጎኩ፣ አፍ አብላሕኩ
ወርጎ ብዘይ ዘማቲ፣ ሃብቲ ብዘይ ተማቲ
ወርጎ ምስ ገስጋሱ፣ ነገር ምስ ሞገሱ
ወርጃት ይደፍእ ማሸላ፣ ጸላእቲ የጥፍእ ድቓላ
ወተሃደር ዝአተዋ ዓዲ፣ ሀበይ ዝወዓለቶ ዓውዲ
ወቐው ዘይፈልጥ ቅርቅርቲ፣ ደቂሱ ዘይፈልጥ ፪ተ ለይቲ
ወዓግ ተታጒዛ ትስዕስዕ፣ አድጊ ተጻዒና ተኽምስዕ
ወኻርያ ጻድቕ ክትመስል፣ ዝዋውዕ ትአሥር
ወይዘሮ ማርታ፣ ትሞታ'ዶ ተማርታ
ወይለኻ ጣላ ብዕራይ፣ ምስ ተረፍካ ዳጎራይ
ወይ'ዝ ዓሻ ከዓሽወኒ፣ ጣፍ ነቒዙ ይብለኒ
ወዮ አሞራ በረረ፣ ወዮ ሐምሐም ተሰብረ፣ ዘይግቡር ተገብረ
ወዮ ትጸርፋና ወዮ ትንዕቃና፣ ካብ ሎሚ ምሸት፣ ይርኃብ
ክን ምድር ቤተ። ወይኖ ሐረሰ፣ ናብ ከብዱ መለሰ
ወዮ ብቐደሙ ዘይጽቡቕ ስኒ፣ እንጣጢዕ ቕኒሑሙ ድማ
ይስሕቀኒ። ወዮ ዝበልክናና፣ ብዕሲ እንዳመን ትባና
ወዮ ናታ ንሐማታ። ወዮ ንኡሰም ኮነ ንጉሦም

ወዮ ቄንጪ ሐሚሙ፣ ወዮ ቁማል ተሐጒሙ
ወዮ ተቓሊስናስ ተዋዲቕና፣ ወዮ ተማጒትናስ ተራቲዕና
ወደን ከየምርራ ሰበይቲ ወደን፣ ሚራ ዘይናይከብደን፣
ወዲ ሃብታም ሰሰነ፣ ወድ ድኻ ሰንሰነ
ወዲ መኰንን፣ ኃዘን እንተነገርካዮ ሃድን
ወዲ ማእምን ምንጋህ ይፈልጥ፣ ምብታኽ ዘረባ ዘይፈልጥ
ወዲ ወዘንፎ፣ አይገድፈኒ አይገድፎ
ወዲ ላምካ ምንም እንተ ጸልአካ፣ አጎሊፉ ነይበካ
ወዲ ፎተ አይዛባዕ፣ ወዲ በጊዕ አይጸባእ
ወዲ ጭዋ ብኽብዱ አይጣራዕ፣
ወዲ አድጊ አይበል ፈንጠራዕ፣
ወዲ ሠራሕ ማዕያ ዝብኢ በልዖ፣ ወዲ ላጻያይ ቁማል ወድኦ
ወዲ ጭዋ አይንቀፍ፣ ወዲ ነብሪ አይሕቈፍ።
ወዲ ተወሊዱ እንተዘይከነ ከም'አቡኡ፣
መፍተል ሀብዎ ይፍተል ከም'ኖኡ፣
ወዲ በዓለገ እናኃደረ ይኽፍእ። ወዲ ራዛ፣ ናየቡኡ ጎዛ
ወዲ ጭዋ እናኃደረ ይነፍዕ።
ወዲ ጭዋ እናኃደረ ይውርዚ፣
ወዲ በዓለገ እናኃደረ ይግዕዚ፣
ወዲ ሰብ ብምንታይ ይጎፈር ብወንበር፣
አይ ብወንበርን በኽንፈር፣
ወዲ ዓዲ ምስ ደቀሰ፣ ጉሒላ ምስ ገስገሰ፣ ሀገር ተባሳበሰ
ወዲ'ኖ ዘይብሉ አይብላሕ፣
ዕዝኒ ዘይብሉ መንጠቢት አይፍላሕ፣
ወዲ ደመኛ አይኽውን ዓርኪ፣ ሰበረ አይኽውን ብርኪ

ወዲ ድሙ ፣ ኢየኃድግ ግብረ እሙ
ወዲ ደብተር አይከተር ፣ ወዲ ሀገር አይተሀገር
ወዲ በዓለገ አብ ብልዒ ይደፍር ፣ አብ ነገር የሐፍር
ወዲ ንፈረስ ፣ ጓል ንባርኖስ
ወዲ ዕቡይ ወዳቂ ፣ ወዲ ማእምን ሰሐቂ
ወዲ አርበኛ ይወግእ ፣ ወዲ አረጊት የውግዕ
ወዲ ንግርግርታ ፣ ዋልታ ንመኽታ
ወዲ ሽረ አይትበድል ፣ መገዲ ሽረ ዘይጐድል
ወዲ ሐንሳእ ከመ'ቡኡ ፣ ሐንሳእ ከመ'ዲኡ
ወዲ አድጊ አውዲቑ'ረግጽ ፣ ወዲ ፈረስ አውዲቑ'ድንግጽ
ወዲ ሐዊ ሐመ'ክሽቲ ፣ ወድጭዋን ብርለን ተሰበርቲ
ወዲ ርጉም ካብ እምባ ነይጸድፍ ፣
በዓል አመል አመሉ ነይገድፍ ፣
ወድ ሰብ አብ ዘይሀገሩ ፣ ጉራዶ አብዘይ ሰፈሩ ፣
ወድ ፎቶ ፣ ገዛ'ካ እቶ ። ወድ ባዕዲ ፣ ገዛ'ካ'ናዲ
ወጦጠ ንወጦጠ እንተ ፈረዱ ፣ ይፈርዱ ከይሕረዱ
ወጮ'ዶ መገጸ'ውድእ ፣ አልይዎ ድአ ዘምጽእ
ወጮ ፣ እንተ ገልበጥካዮ ወጮ
ዋልታ'ካ ዝበሉ'ካ ዋልታይ በላ ፣ እሞ ተ'ኽልኩላ
ዋልታ አይትርኤ ፣ ትሕቲ ዋልታ ርኤ
ዋሕስ አፍ የብሉ ፣ ጻጸ ደም የብሉ
ዋሕሱ ዘየውድእ ፣ ጭሕሚ ነየውድእ
ዋሕስ ክበልዕዎ ፍትፍት ፣ ኪንጸፍዎ ብዝት
ዋሕስ ዘይብሉ ነገር ጥፉእ ፣ ማሕለ'ካ ዘይብሉ ጸባ ድፉእ ፣
ዋሕስ አይም (መ) ድር ፣ ቆራይ አይስ (ሰ) ድር

ዋሕስ አይምጕት ፣ ድውይ አይፍትፍት
ዋና ተወከስ ፣ ባላ ተመርኰስ ። ዋርሳ የዋርስ ፣ እንጀራ የቋርስ
ዋና ዘይብሉ አቕሐ ፣ ቀርኒ ዘይብሉ አርሐ
ዋና ይርኃቐልካ ፣ ዋሕስ ይቕረበልካ
ዋናኡ ዘቃለሎ ብዕራይ ፣ ዓዳጊ ነይተቐበላይ
ዋይ'ዛ ማእምን ጸገበት ፣ ክትጋገየኒ ቕረበት
ዋዛ በይኑ ፣ ቅውም ነገር ብሕቱ ፣ ንኹሉ አለዎ ነናቱ
ውሉድ ምስ ወረሰ ፣ ገዛ ምስ ፈረሰ ፣
ደኃን ወዓል አቦይ ሙሰ ፣
ውሒጡ ውሒጡ ከለሶ ፣ አይመርሮ አይትኰሶ
ውሒጅ ኪዛሬ ተሳገር ፣ ዳኛ ኪርከብ ተናገር
ውሒጅ ኪወስድ እናአስሐቐ ፣
ተንኰለኛ ኬጥፍእ እናተራቀቐ
ውሒጅ ናብ ሩባ ፣ ዛግራ ናብ ገረባ
ውሕልነት ካብ ጕረቤት ፣ መልክዕ ካብ ፍጥረት
ውረድ ዘይበቕል'ካ ፣ ልቐቕ ዘይምድር'ካ
ውራይ ከም ባዕሉ ፣ ስዋ ከም ብቑሉ ፣
ውርደቱ ዚርስዕ ፣ ዝሀብዎ ዘኽምስዕ (ዳርጋ አድጊ)
ውርርድ ፣ ቁምነገር ይጋርድ
ውርርድ አብ ጫፉ ፣ አሞራ አብ ክንፉ
ውዑል የውዕል ፣ ዶሮና የስዕል ፣ (ትምባኾ የስዕል)
ውዑል አየናግር ፣ ምልአት ተከዘ አየሳግር ፣
ውዑል ዘውዓለ ፣ ሰንበት ዘብዓለ ፣ ካብ ኵሉ ለዓለ
ውግእ አብዘይብሉ ፈኽራ ፣ ምስክር አብዘይብሉ ጃህራ ፣
ውጻ መበልዕቲ ፣ እተዋ መናብርቲ
ውጻእ ካብ ቤተይ ፣ ግለል ካብ ፊተይ

ስዲ ምሳሌ።

ወረ እንተ በሉ'ኻ ሚላ ጨምር (ግበር)
ወዲ ቀሽስ ያኢ ጥንቅልዒት ይቆርብ፣ (አይቆርብን፣ ይቆ
ልብ)። ወዲ ተወልደ፣ ዝመጸ ዚ'ኽእል ይግበሮ
ወዲ ዓሻ ክልተ ሰዕ ይውቃዕ (ይውጻዕ)
ወዲ ፈላጥ ሥርዓት ከይተሠርዔ ይነብር
ወድ አንበሳ ኪመውት ቀበር፣
አንበሳ ኪመውት ዓዲ ወዓል
ወድ'ኖ እንተ ጸልኤ ሐቂ የምስል (ኬምስል)
ወድ በረ'ኻ ልቡ ከይወቓዕኮ ልቢ ነይገብር
ወድ ቅንፍዝ ልሙጽ አይውለድን
ወድ አማኒ'ኻ ሐንግሮ፣ ንወድ'ኻ አታትዮ
ወደ'ቦ ዘለዎ ደቂሱ አይጎድርን
ዋሕለልኩ ዝበለት ሰይቲ ቀሺ፣ ዳዊት ትሐፅብ
ዋሕለልኩ ዝበለት ሰበይቲ ጻሕሊ ትዓጥን
ዋይ'ዛ ብአፋ ትፈልጦ'ሞ ብኢዳ ዘይትኽእሎ
ውራይ ግበር ክትሕመ፣ እረግ ክትጀሃር፣ ሙት ክትነአድ
ውፈር ናብ ዘርኢ፣ ተመለስ ናብ ገርፌ

ዘ | ዚ — ዛ — ዜ — ዝ

ዘለዎ ከምዚብልዓሉ፣ ዘይብሉ ከምዚካናወነሉ
ዘለዎ የሀብካ፣ ዝሰምዔ ይንገርካ፣ ባህ ኪብለካ
ዘለዎ ይምዘዝ፣ ዘይብሉ ይፍዘዝ
ዘሎ ግበር፣ ዝሞተ ቐበር፣ አይትበል ሸገርገር
ዘሎካ ተወከፍ፣ አይትበል ሀልከፍከፍ

ዘሕምቐካ፣ ከም ጨው የሕቅቐካ፣ ከም ጣፍ የድቅቐካ
ዘመድ ንዘመድ እንተ ዚረዳዳእ፣ መንከ ኪጐዳእ
ዘመን ከም ንጉሡ፣ ዓውዲ ከም ንፋሱ
ዘመድ ናብ ዘመዱ፣ አድጊ ናብ ሐመዱ
ዘመን ገበል፣ ዝሀቡ'ኻ ተቐበል
ዘመዱ ዚሐሚ፣ ንበዕሉ ይገሚ (ይጮኑ)
ዘማይ ህበይ፣ ሥጋ ኒዝኩም ናበይ (በለት ወ'ኻርያ)
ዘማት ኣሐ'ኻ፣ አይትርአዮ ንዓይን'ኻ
ዘማቲ አብ ዓዲ፣ ከታሪ አብ መአዲ፣
ዘረባ ሀላይ መበላይ፣ ዘረባ ለባም ቀላይ
ዘረባ በዓለገ፣ አብ አፍ ደገ። ዘረባ አዳም፣ ሐመደ ግዳም
ዘረባ ኩሉ ለመዶ በዝኔ፣ ነዊት ኩሉ ነደሎ ገፍሔ
ዘረባ ንዕልትን፣ ሕማም ኵርምትን፣ ዘይፈተነ'ፈትን
ዘረባ ሐደ ትሕቲ ምድሪ፣ ዘረባ ፪ተ ልዕሊ ምድሪ ዘረባ
፫ተ ዘርእ ምድሪ። ዘረባ ሎቱ፣ አየውፍር አየእቱ
ዘረባ እንተ በዝኔ፣ ባርያ እንተቂሔ፣ እቲ የጋጊ እቲ የዳዲ
ዘረባ ብደመና፣ ጸሎት ብጽሙና
ዘረባ፣ ዘረባ የምጽእ፣ ድጉሪ ሐመድ የውጽእ
ዘረባ ዓሻን ዕርፌ ማሕረሻን ጎልፍ ክትብል ይጐድእ
ዘረባ አማላሊስካ፣ ዓውዲ ደጋጊምካ፣ ዚእቶ አይተአቶ
ዘረባን ማሸላን ከካብ ክሳዱ፣ ምጕማዱ
ዘረባ ዓዲ ጋርማ፣ ክም ቀደማ
ዘርኢ ክትልቃሕ ዝወጸት፣ እኽሊ ኪስውት መጸት
ዘርኡ ናተይ፣ መሬቱ መሬተይ
ዘንጊ ተተኽለ፣ ልቢ ተኽፍለ
ዘንጊ ሐቂ ትቐጥን፣ እምበር አይትስበርን

ዘይበልዔ አይዕደ ፣ ዘይወቕዔ አይፍደ
ዘይበልዔ አይመንዔ ፣ ዘይተአምነ አይቀንዔ
ዘይረስሕ የልቦን ዘይሐዕብ'ምበር ፣
ዘይኃጥእ የልቦን ዘይንሳሕ እምበር ፣
ዘይትበልዖ ሥጋ ቃሬት ፣ ዘይትሰትዮ ስዋ ሐሬት
ዘይትመልኮ ልኡኽካ ፣ አንጽፈለይ እንተ በልካዮ አብርሃ
ለይ ይብለካ ። ዘይትገድፎ ፣ ከይወደቑ ደግፎ
ዘይትሰምዖ ጸርፌ ፣ ዳርጋ ደርፌ
ዘይትአማመኑ ጐሐሉ ፣ አብ ከክሳድ ይማሐሉ
ዘይትኽይድ መበለት ፣ እናዘረት ትሳናበት
ዘይትጠቅብ አፋ ፣ መን አላፋለፋ
ዘይትዓርፍ ኢድ ተመን ተውጽእ ፣
ዘይትዓርፍ መልሐስ ነገር ተምጽእ ፣
ዘይአምናሉ ብዕዕዉ ፣ ይኃድጋአ ብርኀዉ
ዘይአማ አይትተኽላ ፣ ዘይጣዕራ አይትብቁላ
ዘይናቱ ዚደሊ ፣ ከመ ሳእኒ ይበሊ
ዘይወለደ ፣ አጋዲሙ ሐረደ
ዘይኽውን ነገር ፣ ንወደ'በ አይትንገር
ዘይዝለቕ ጸሎት ንቕሥፈት ፣ ዘይዝለቕ ድፍረት ንጎፍረት
ዘይዝቲ አይፍረድ ፣ ዘየትርፍ አይንገድ
ዘይድጎን ባሕታዊ ጸባ ሀቡ ፣ ዘይድጎን ፉቕራ ስዋ ቕርቡ
ዘይጻሂ ሐራሲ ፣ ዘይሐጽብ ለባሲ
ዘይጽሕፍ ደብተራ ፣ ክንፍ ዘይብሉ አሞራ
ዘይፈልጥ እንታይ ይፈልጥ ። ዘይብሉ ፣ ልቢ ነይብሉ
ዘይጸብሕኻ አይተስተማቕር ፣ ዘይሚስካ አይተንቈራቑር

ዘእዊ ኪረድእዎ ፣ ዘሰምዕ ኪሰምዕዎ
ዘእተወክስ ፈትሐኪ ፣ ወይልኡ ዝወለደኪ
ዘዕበኽዎ ከልቢ ነኽሰኒ ፣ ዘንደድክዎ ሐዊ አንደደኒ
ዘኽበርዎ ድሙ ፣ ሃብተማርያም ስሙ
ዘኽታም ምስ ጎለፈሉ ፣ ይማሳሰል ምስ ኵሉ
ዘቕበጥበጠ ከልቢ ፣ መዓር ይልምን ሥጋ'አቢ
ዘየሓኻ ፣ ነየቂሐኻ ። ዘየለቅሕ ቀታሊ ፣ ዘይመልስ ከታሪ
ዘየታኃድር አየማሲኻ ፣ እንካ'ዚ ዘይብል አይሀሴኻ
ዘየሐስብ አይንገድ ፣ ሐናኽ አይተአንገድ
ዘየልዓለካ ምልዓል ፣ ንሐዋሩ ዓቢ ሰዓል
ዘየ'ቡኡ ዚጸርፍ ፣ አቡኡ የጽርፍ
ዘየኽምስዕ አድጊ ፣ ዘይምስል አብዲ
ዘየለቅሕ ቀታል ነፍሲ ፣ ዘይመልስ መጣዓሲ
ዘይሐጽብ ለባሲ ፣ ዘይረትዕ ከሳሲ ፣
ዘይሀብዎ ተቐባሊ ፣ ዘይጸውዕዎ አቤት በሃሊ
ዘይሎሚ ዘይጸመቜት ፣ ዘረባ ጸየቐት
ዘይሠርሕ አይብላዕ ፣ ዘይሕግዝ አይጽላእ
ዘይቀተለ ዘማቲ ፣ ዘይወለደ ጸናቲ
ዘይበአሱ መላእኽቲ ፣ ዘይተዓረቐ አጋንንቲ
ዘይተማህረ አየድጎን ፣ ዘይተወቕረ አየጥሕን
ዘይቐንእ አይወለድ ፣ ዘይብላዕ ሥጋ አይትሐረድ
ዘይማይ ዓድኻን ፣ ሰብአይ አዴኻን (አይውቃዕካ)
ዘይመገዱ ገኽደ ፣ ዘይዕዳኡ ዓደ
ዘይሕግዙኻ ብኽፈር ፣ ይሕግዙኻ ብኽንፈር
ዘይቅድሜኻ አይቀሩስ ፣ ዘይገንዘብካ አይውረስ

ዘፈን ብዘይ በገና ፣ ነገር ብዘይ ዋና
ዚመጽእ ክትፈልጥ ፣ ዝኃለፈ ፍለጥ
ዚብላዕ አይትኽልእኒ ከይሞተኪ ፣ ዘይብላዕ አይተብልዕኒ
ከይሞተኪ ። ዚመጽእ ከይመጸ ፣ ጽቡጥኻ ንጸ
ዚንእደካ ጸላኢኻ ፣ ዚግሥፀካ ፈታዊኻ
ዚኽርምን ዘይከርምን ፣ ዝናም ይልምን
ዚኽውን መሲሉኒ ጸመድኩ ፣ ዘይኽውን ርእየ ፈቲሑ ሰደ
ድኩ ። ዚገብር ፣ ነዲኡ ነይነግር
ዚዓቢ ቁልዓ አይጽላእካ ፣ ዚመውት ሽማግለ አይርገምካ
ዚዓቢ ቁልዓ አይትበድል ፣ ዘልመድካዮ አይተጓድል
ዛፍ ይተክል ንጉሥ ፣ ዛፍ ይነቅል ንጉሥ
ዛግራ ኃዝ'ሞ ሥጋ እንተደለኻ ሕረዳ ፣ ጉያ እንተደሌኻ ስደዳ
ዘብያ ፣ ካብ አምዑት ድለያ ።
ዜልቅሰሉ ዘይብሉ ፣ አልቂሱ ሞተ ባዕሉ
ዜርካ ዜርካ ናብ ቤት ፣ ኔርካ ኔርካ ናብ መሬት
ዜጽግብ ቅጫ አብ መቕሉኡ ፣ ዚዓቢ ምራኽ ካብ'ኖኡ
ዝሀቡኻ አኽምስዕ ፣ ዝገበሩኻ አይትረስዕ
ዝሀበ አይኽላእ ፣ ዝፈቶ አይጽላእ
ዝሀበ ይፍቶ ፣ ዝፈረየ ይእቶ ፣ አየድልዮን ሕቶ
ዝኃዘ ይረትዕ ፣ ዝበርበረ ይበትዕ
ዝለመደ ፣ መድመደ ፣ ዝተአምነ ከሐደ
ዝልእኽ አይከም አፉን ፣ ዚሐክኽ አይከም ኢዱን
ዝምዕዶ ንወደይ ፣ ዝጎዘ ወድኻደይ
ዝምቢ ርጉቕ አይነፍር ፣ ወዲ ጐልጐል ዱር አይደፍር
ዝሞተ አይትረስዕ ፣ ዝወደቐ አተንሥእ

ዝሞተ እንተ ሞተ ፣ ዘሎና ንዛተ
ዝሞተ ሰብ አይኽሰስ ፣ ዝፈሰሰ ማይ አይሕፈስ
ዝሠልጠነ ሰይጠነ ፣ ዝመነነ ፋነነ
ዝሰሐተ ይምከርካ ፣ ዝወዓለ ይንገርካ
ዝሰሐተ ኩቱ ፣ ጓል ጽግድም የእቱ
ዝሰብሔ ይሕረድ ፣ ዝተመስከረ ይፍረድ ፣
ዝሰምዔት እዝኒ ፣ ዝረአየት ዓይኒ ፣ ከይረኽበቶ አይትጸግ
ብኒ ። ዝሰምዓአ ኪደግማ ፣ ሐሙኤን የርግማ
ዝረገጽካዮ ለምለም ፣ ዝተዛረብካዮ ቀለም (ይግበረልካ)
ዝረአያኦ ኪገብራ ፣ አዒንተን አንቆራ
ዝረግኤ ጸባ ጠስሚ የውጽእ ፣ ዝረግኤ ሰብ ልዕሊ ሰብ
ይወጽእ ። ዝርዙርዶ አሎክን ፣ እኩብ ክንበክን
ዝረአይዎ እንተ ሰአኑ ፣ ዘይረአይዎ የጻናጽኑ
ዝራብዕ ካብ ዘጸበቕ ፣ ተስታይ ዝጸየቕ
ዝቐተለ ሰብአይኪ ፣ ዝሞተ ኃውኪ ፣ ቅጥዒ ነይብሉ ጎዘንኪ
ዝበላዕክዎ ሰርነቕኒ ፣ ጐይታይ አፋንዉኒ
ዝበደለ ይኽሕስ (ይኽሐስ) ዝወለደ ይልሕስ (ይልሐስ)
ዝበደለ እንተ ኽሐሰ ፣ ዝወለደ እንተ ለሐሰ ፣
አቦይ'ዝጊ ምተሐጕሰ ። ዝበልዖ ፣ አብላዕልዖ
ዝበልዔት ኩርምቲ ፣ ዝተሰከመት ቅርቅርቲ ፣ ልምጽቲ
ዝበርትዔ ካብ ነፍሱ ፣ ዝሐመቐ ካብ ዋሕሱ
ዝበልዔ ከብዲ ይፈልጦ ፣ ዝወግኤ ኢድ ይፈልጦ
ዝበልዔ ዳኛ ፣ ዝወግኤ መንገኛ
ዝባነይን የሳሕየኒ ፣ ምሕካኩን ዘይጥዕመኒ
ዝባን ንጉሥ ከሎኩም አብ ቀረብ ፣

ካብ ንግሆ ክሳብ ምሸት አብ ዘረባ፡
ዝብኢ ኪወግኡ፡ አብ አድጊ ይጽግው
ዝብኢ እንታይ ይመስል፡ እግሩ ይሕንክስ፡ አፉ ይነክስ
ዝብኢ ክሳብ ዝደሉ ይሕንክስ፡ አድጊ ክሳብ ዝብላዕ ሣዕሪ
ይነክስ ። ዝብኢ ክሳብ ዝነክስ፡ ይሕንክስ
ዝብኢ እኽሊ አይልመድ፡ አዳም ከይምድመድ
ዝተላሕጸ አም ፪ይ ጊዜ አይለሐጽን፡
ብልጻ ሰብ ዘይሐደ ጊዜ አይብለጽን
ዝተረትዔ ይዓርፍ፡ ዝደቀሰ ይዅርንፍ (ይሕርንኽ)
ዝተናዕቀት ሀገር፡ ብአድጊ ትውረር
ዝተዓዕወ ተሐለወ፡ ዘይተዓዕወ ተባላሸወ
ዝተዓዕወ ወርቂ፡ ዘይተዓዕወ ጨርቂ
ዝተኽፍተ ተዘምተ፡ ዘይተኽፍተ ተኽትተ
ዝተኽኸ ደርቢና፡ እንታይ ምሳሕንና
ዝተበደለ አብ ነጋሢ፡ ዝጸምኤ አብ ፈሳሲ
ዝተጠንሰ ብኽብዲ፡ ዝተሐዝለ ብለምዲ
ዝተጠርጠሩሉ፡ እምኒ ይጭርሑሉ
ዝተፈትለ አብ ክልተ፡ ዝተተትዔ አብ ሠለስተ
ዝተጻሕፈ ይውሳእ፡ አብ ቃል ዘሎ ይርሳዕ
ዝተፋሕሰ ገመደይ፡ ዝተኺዕተ ጉድጓደይ
ዝተኽፍለ ዕዳን፡ ዝገደፍኩዎ ዕብዳን (አይመለስክ)
ዝአመነ ብሴፍ፡ ዘይአመነ ብሴፍ
ዝአረገ ክልቢ ናብ ከተማ ይሰደድ፡
ዝአረገ ፈረስ ናብ ገጠር ይንሰደድ፡
ዝአመንክዎ ፈረስ፡ አውደቑኒ አብ ደንደስ

ዝአረገ ሹም ገባር ይኽሶ፡ ዝአረገ ዝብኢ አድጊ ይልሕሶ
ዝአረገ ገረወይና መጕሐፊ፡ ዝአረገ ሰፍኢ መግፈፊ
ዝናም ንዘርኢ፡ ዛዕዝዓ ንቑውዒ
ዝናም ካብ ደመና፡ ነገር ካብ ዋና
ዝናም ከይመጸ ኩሉ ገዛውቲ፡ ጋሻ ከይመጸ ኩለን አንስቲ
ዝንጆሮ ሰብ ያኢ ነይሩ ድሮ፡ ሰብ እንታይ ዘይናገሮ
ዝንጅብል፡ መን እንተ በሉኻ መን ትብል
ዝዓቹርዎ ጉርንጉሪት የገልግል፡ ዝሰተይዎ ከሶ የጋላግል
ዝኸረረ ይብጠስ፡ ገበደለ ይውቀስ
ዝኸሰዔ፡ ሰቡ ረስዔ፡ ዝኸፍኤ፡ ተደፍኤ
ዝኸነ ኸይኑ፡ ነዓይ ተኻናኸኑ
ዝወደቐ ይትንሥእ ብኢዱ፡ ዝወለደ ይኽብር ብውላዱ
ዝወፈረ ንህቢ አብ ጐድኡ፡ ዝጠፍኤ ጊልያ ናብ ጐይትኡ
ዝወለድካዮ እንተ ሰዓሙልካ፡
ዘቕረብካዮ እንተ በልዑልካ፡ ባህ ይብለካ፡
ዝወጸ ስምን፡ ዝተሰብረ እግርን፡ ከም ቀደሙ አይድግንን
ዝደለይዎ እንተ ሰአኑ፡ ዝአበይዎ ይልምኑ
ዝደፍእዎ ሬሳ፡ ዝጠበስዎ ዓሳ
ዝደለየ ይሐስብ፡ ዝረኽበ ይስብስብ
ዝገበርኩሉ እንተ ዘይፈለጠለይ፡ ዳርጋ ዝወርወረለይ
ዝጠርጠረ ቤቱ ሐጸረ፡ ዘይጠርጠረ ቤቱ ተወርረ
ዝጠመየ ዝሐመመ፡ ዝሐመመ ዝጠመየ ይመስል
ዝጠዓሞ ይደጋግሞ፡ ዝተርጐሞ ይድርግሞ
ዝጠፍኤ ብርእሱ፡ ተረኽበ ፈውሱ
ዝጸልእዎ ይወርስ፡ ዝፈርህዎ ይደርስ

ዝፈርሀዎ ይበጽሕ ፣ ዝነዓቕዎ የጻሕጽሕ
ዝፈረደ ንነፍሱ ፣ ዝበልዔ ንኽርሡ
ዝፈትሕዋ ሰበይትን ፣ ዝወጽሉ ቤትን ፣ ሐደ

ስ ዳ ም ሳ ሌ ።

ዘላ ርእሲ እተአስሮ ጋማ ነይትስእን
ዘላሊት ብርኪ ዓይኒ ባይታ አላታ
ዘረባን ፣ ሩባ-ሩባን አይውዳእን
ዘረባ መላኺ ጉርዲ የብሉን
ዘረባ ብጫይካን ፣ አተሐልባ ገመልን ብደወደው
ዘመድን ኃውን ብር-ኑቕ የምውቕ
ዘራጊት ዘላተን አሓ ጽሩይ ማይ ነይሰትያ
ዘመድን መድኃኒትን ምስ ጨነቕካ ይድለ
ዘመድን ዋንጫን እናነብዔ እንተመጸ እዩ
ዘመኑ ዝሀበ ሐምሐም ፣ ንእምኒ ኃደጋ ይወድቆ
ዘመነ ግርምቢጥ ማይ ንዓቕብ
ዘመድ ዚወግኡሉ ዙናት መጉረቡ አይልቀቕን
ዘመድ ንዘመዱ ፣ አይጭከንን ከብዱ
ዘዋሪት እግሪ እንዳተመነ ዕንቅርቢት ትአቱ
ዘዛቜነ ሰይጣን ከየቕሰሰ አይተርፍን
ዘየደቅስ ነጊሮሙ'ካ ፣ ድቅስ የኃድሩ
ዘይሐዊ ሕሙምሲ አጉለ ሐጋይ ይርአዮ ፣
ዘይምለሳ ከብቲ ፈለስቲ ይዋግኡለን
ዘይሐሰብካዮ ርኽብ ፣ አይመርገም አይምርቕ
ዘይሐንኽ ጋሻስ ፣ ንበዓል ቤት ይጋብዛ

ዘይሞተን ዘይደቀሰን ብዙኅ ይርኢ ፣ ብዙኅ ይሰምዕ
ዘይርኤ'ካዮ ሀገር ፣ አይናፈቕን
ዘይተራእየ'ምበር ዘይተሰምዔ ፣ ዘይተገብረ'ምበር ዘይተባ
ህለ የልቦን ። ዘይበልዕ የልቦን ዘይጸግብ በአሰ ፣
ዘይበልዕ ዳኛ ብዕግት ይምረር ። ዘይብሉ ልብ'ውን ነይብሉ
ዘይትገብሮ ምፍላጥን ፣ ዘይትዘርአ ምሕንጣጥን ፣ ሐደ
ዘይርኤ'ካዮ ፣ አይጽቡቕ አይሕማቕ
ዘይነግድ እንተ ነገደ ፣ ዘይኽትር ከተረ
ዘይወለድከዮ ውላድ ፤ እንተ ሐዘልካዮ የንዘልሕጥ
ዘይወግሕ መሲልዋ ፣ አብ'ቡራ ትወጽእ
ዘይውቃዕ ቆልዓ ፣ እንተ 'ኽረ'ካሉ ይበኪ
ዘይትኽእሎ ጸላኢ ከም ፈታዊ ቍጸሮ
ዘይናቱ ዘይደሊ ከም አንበጣ ፣ ሕያዋይ ከም ተመን
ዘፍርሀ እንተ ነገረካ ፣ ዘጥርጥ ንገሮ
ዚበልዕዎ'ምበር ዚዛረብዎ አይሰእንን
ዚንእደካ የጋግየካ ፣ ዚግሥፀካ ይእርመካ
ዚውዳእ እኽሊ ፣ ምስ ዘይውዳእ ዘመድ የጻልእ
ዝሀቡ'ካ ተቐበል ፣ ዝገበሩ'ካ አይትረስዕ
ዝሑል ጸባ ዝለመደ ዝምቢ ፣ አብ ውዑይ አትዩ ሞተ ፣
ዝባን ዓሻ ኪውቃዕ ፣ ልቢ ለባም ይስምብር
ዝሰኽረ ሰብ ፣ አዋድ'ኡ አይጽቡቕን
ዛግራን ናብ'ዚ መሸንጐን ናብ'ቲ
ዝሸተተ ሰብ ፣ ሰብ ይሃድሞ'ምበር ንሱ አይሃድምን ፣
ዝመኽሩሉ ሞተ ፣ ዝወርወሩሉ ደኃነ
ዝምድና አድገ በቕሊ ፣ አብ ሰውሒ

የ — ይ

የማን እንተ ሠረርካ'ብኩረሻ ፣ ጸጋም እንተ ሠረርካ'ብኩረሻ
የበእሳ እንግድዓታት ፣ አየበእሳን እንቅዓታት
የዋህ ኅብ ፣ ከይመርመረ ይዋሰብ
የእውዩ ኪርድኡ ፣ የሰምዑ ኪስምዑ
የካቲት ከብቲ አኳቲት ፣ መጋቢት ተስፋ ወሀቢት
የጸብቆ ዝበልዎ መኽፍኢ ፣ ይጠቅም ዝበልዎ ጐዳኢ
ይልምጸኒ እንተበልኪ ነትዕኺ ፣ ይገፍሐኒ እንተበልኪ ማእ
ስኺ ። ይቕረ ዘመድ ፣ አይለመድ
ይሐይሽ ቢሎም ይመርጽዎ ፣ ይፈልዋ ቢሎም ይሾምዎ
ይስበረኒ ዚብሉ ነይክስበሩ ፣ ልቢ ሰብ ደአ ኪሰብሩ
ይሕመዩኻ አየግህዱልካ ፣ ይምክሩኻ አይንአዱኻ
ይርዳእካ ዳርጋ ትኳቦ ፣ ይዋእ !! ዳርጋ ህያቦ
ይበድሉኻ አይትበድሎም ፣ ይቕተሉኻ አይትቕተሎም
ይብልዎ ኢላ ፣ ድሙ ተኽሒላ
ይእኽለኒ ማለት ጽቡቕ ረብኃ ፣ መላእ ዝፈልዋ ጽቡቅ አርሓ
ይእኽለኒ እንተ ዘይበልካ ፣ ዝእኽለካ የልቦን ዝኃገዝካ እን
ተኃገዝካ ። ይኽድዎ ብሥርዓት ፣ ይበልዕዎ ብሰዓት
ይኽእል ቢሎም ይሾምዎ ፣ የጸብቕ ቢሎም ይልእክዎ
ይወቕዑኻ ከምዚጸልኡኻ ፣ ይስዕሙኻ ፣ ከምዝፈትዉኻ
ይዋእ ዝወለደኪ ፣ ዘእተወስ ይፈትሐኪ ፣ እዚ ዝጠባይኪ
ይገርም ይገርም ፣ አድጊዶ ምስ ዝብኢ ይኽርም

ደ — ዱ — ዳ — ድ

ደላይ አድጊ ብምሸቱ ፣ ደላይ እኽሊ ብጽብሑቱ
ደመና ዝጨበጠን ፣ ሰማይ ዝሐንጠጠን የልቦን

ዝረአየ ከውሪ እንተ በለ ፣ ዝሰምዔ ከውሪ በለ ፣
ዝረአየ እንተ ኸደ ፣ ዝሰምዔ ድማ ይመጽእ
ዝብኢ አብዘይፈልጥዎ ፣ ከይዱ አጕዛ አንጽፉለይ ይብል
ዝብሉኺ እንተ ትፈልጢ ፣ ካብ ገዛኺ አይምወጻእክን
ዝተነቓነቐ ኩርምቲ ፣ ከይወጸ ነይተርፍ
ዝተናገርዎ ካብ'ዚጠፍእ ፣ ዝወለድዎ ይጥፋእ
ዝተወቕዔን ደኃነ ፣ ደም ዝነጠሮን ሞተ
ዝኃለፈሉ ትንፋስ ሰብ አኃለፈ
ዝነአድካያ ቀርሔት ፣ ቆሎ ሥርናይ ተፍስስ
ዝነዓቕክዮ የጥንስ ፣ ይብላ አንስቲ
ዝናምን ውላድን ፣ እናጸላእክዮ የኽብር
ዝአረገት ነፍሲ ጸባን ሰባን ትደሊ
ዝአረገ አንበሳ ፣ አሓኺ ነይገልባሉ
ዝወደቐ ሥጋ ሐመድ ከይኃዘ አይለግልን
ዝወደቐ ጉንዲ ፣ ምሳር ይበዝኖ
ዝወግኤ እንተረስዔ ፣ ዝተወግኤ ነይርስዕ
ዝወርወርዎ እምኒ ፣ ተመሊሱ ናብ ወርዋሪኡ
ዝጠፍአካ ወረ ፣ ካብ አንስቲ ድለዮ
ዝጨነቐ ሐርሜ አብ ነፋስ ይጽጋዕ
ዝጸገበ ጥሙይ ፣ ዝነበሮ ጥሜት ይርስዕ
ዝጸበቦ ዓረበታይ ፣ መቓብር አቡኡ ፋሕተረ
ዝጸበቦ ዓገዜን ፣ አብ ምውጋእ በጽሔ
ዝጸገበ ጋሻ ፣ ከይመደረ ነይወጽእ

ደመና ብጊሐትን ፈኸራ አረጊትን ፣ አይአምንዎን
ደም ዝሰመየ ጭማራ ፣ ዓፅሚ ዝሰመየ እንጀራ
ደም ንዓይኒ ፣ አውያት ንዕዝኒ
ደርሆ ጻሕቲራ ጸሕቲራ ፣ መሕረዲአ አውጽኤት ካራ
ደርሆ እንተዘይ ጻሕተረ ፣ ድ'ካ እንተዘይዘረ ፣ እንታይ ም
ተደረ ። ደርብዩ ዜድምዕ ፣ ተዛሪቡ ዜስምዕ
ደቅሲ እንተበልኩኺ ፣ አይትንቅሒ'ዶ በልኩኺ
ደኃን ተመሲልካ ምዝማት ፣ ብርሃን ተመሲልካ ጸልማት
ደወል ፣ ከም ብጉሐታ ትድወል
ደድጎሪ ህበይ አይትቐውዕ ፣ ጸማም አይትጸውዕ
ደድጎሪ አድጊ ዝኸደ ፣ ጥራጥ አድጊ ለመደ
ዱር ቀስቂሶም ፣ ዓውል ጥሒሶም ዝአተ
ውዎ ዓደይ ይብልዎ ።
ዱባን ሐመሐምን ይበቀ'ል ሐደ ኮይኑ ፣ አባላልዓኡ በበይኑ
ዱባ ብገርሁ ፣ ናይ መስለስ ኮነ አብ ወርኑ
ዱባ ዝበልኩ'ካ ሸሎ'ካ ፣ ዓዲ ዝበልኩ'ካ በረ'ካ
ዲያቆን እንተ ዘፊኑ ፣ ጤል እንተ ቀዚኑ ፣ ከይዱ በኂኑ
ዳጎረይቲ ሰበይቲ ትመጽእ'ማ ፣ አይትኸውንን ከምታ
ሕማቕ ሔማ ። ዳኛ አየዳሉ ፣ ካብ ተረትዒ ድራሉ
ዳኛ ምስ ዚኸፍእ ፣ ነገር የጣፍእ ፣ ስዋ ምስ ዚኸፍእ የትፍእ
ዳኛ መርማሪ ፣ ጣዝማ ሰርሳሪ
ዳኛ ዘይብሉ ነገር ጥፉእ ፣ ማሕለ'ካ ዘይብሉ ጸባ ድፉእ
ዳኛ ዝዘረዮን ፣ ሐዊ ዘቑረዮን ሐደ
ዳኛ ዝፈረዶን ፣ ስሕለት ዝቐደዶን ሐደ
ዳኛ ዘፍሰሱሉ ፣ ፈረስ ዝኸስከሱሉ

ዳኛ ፈጻሚ ፣ መን'እ ሃምሃሚ
ዳኛ ከዝብል ብዳኛ ፣ አድጊ ከዝብል ብመጽዓኛ
ዳኛ ኪዘርየካ አይትመጉት ፣ ኃይሊ ዘይብልካ አይትገትግት
ዳኛ እንድጎሪ መርሚሩ ፣ ይረክብ'ዩ ቁምነገሩ
ዳዕሮ ዕንክሊል ፣ ገዝኡ ገዲፉ ዘይገዝኡ ዘጽልል
ዳጉሳን በጥራዕን ፣ ሕማቕን ወቓዕን ፣ አይሰማዕን
ድሎ ከይትዕሎ ፣ ጽናዕ ከይትምናዕ
ድሙ ድ'ካ ፣ ሐምሊ ብላዕ ከም ገዛ'ካ
ድሙያ መንኩሳ ፣ ናብ አመላ ተመሊሳ
ድሙ ከምታ ብጊሐቱ ፣ ገልዒ መስተይቱ
ድጎሪ ሞት ምልቃስ ፣ እምኒ ምንኳስ
ድጎሪ'ቦ'ካ ፣ ሞት ግደ'ካ ። ድጎሪ ግሂ ፣ እንታይ ኪጎዝኒ
ድጎር ማይ አብ በዓቲ ፣ ድጎሪ ቀዳም ሥዑር ሰቲ
ድጎሪ ለበም አይትመድር ፣ ድጎሪ ኳደረ አይትኽድር
ድጎሪ ደኃን አይትጠይቕ ፣ ነገር ከይትጽይቕ
ድጎሪ ይቕሬታ ዚወግእ ፣ ደም ነየውጽእ
ድጎሪ ስሕተት ምኽር'ርክብ ፣ ድጎሪ ሰትረፍ እግሪ'እክብ
ድጎሪ ጽጋብ ስክብ ፣ ድጎሪ ስክብ ሕሳብ
ድጎሪ ደብረ ታቦር የለን ክረምቲ ፣ ድጎሪ ደርሆ ነቆ የለን
ለይቲ ። ድጎሪ ዋጣ ዚዋጢ ፣ አያክዋጥን ኬውጠጠ.
ድራርን መብራህትን ፣ ሐማትን መርዓትን አይተሰማዕትን
ድራር ዘይብሉ ቀሺ ፣ ከምልቡ ነይቀዳሲ
ድራር ዘይብላ ፣ ምሳሕ ቃሕ ይብላ
ድራር እንተ ነዓቑ ፣ ሐደ ኢዶም ይልቕልቑ
ድርዕቶ ምስ ቁማሉ ፣ ሕማቕ ምስ አመሉ ፣ ንዮ በሉ ፣

ድ'ካ ምእንቲ ጨንቁ ፣ ሃብታም ምእንቲ ወርቁ ፣ ኩሎም
ይጭነቑ ። ድ'ካ ንአመሉ ፣ ይዕረቕ ባዕሉ
ድ'ካ አይትቕረብ ፣ አም ጽምብያ አይትጽረብ
ድ'ካ አይበቀል ፣ ተመሊሱ ንዝቕልቀል
ድ'ካ ኪኃልፈሉ ይሐስብ ፣ አቦይ'ዝጊ መዓልቱ ይጽብጽብ
ድ'ካ ተበዲሉ ፣ ይቕረ በሉለይ ይብል ቶሎ'ይሉ
ድ'ካ ኪ'ሹሪ ከንፈሩን የሕብጥ ፣ መገዱን የሥልጥ
ድጊ ግዙእ ኩርምቲ ፣ ድጊ መንጸፍ ሰቲ
ድጊ ጸላም ክረምቲ ፣ ድጊ ጸላኢ ሰበይቲ
ጀማሪ ይጠፍእ ፣ ስኹር ይተፍእ
(ጀማሪ ይጥፋእ ፣ ስኹር ይትፋእ)
ጀጋኑ ዘልገሱሉ ፣ በዓል ኰተቴ ይጸወቱሉ
ጅግና አይትኹን ፣ ኃው ጅግና ኹን
ኻልባን ነፋስን ዚዋቅዓ ፣ ነጋድ ከጣፍኣ

ስ ዳ ም ሳ ሌ ።

ደልምን ጸላምን ፣ ተጠንቂቕካ እዩ
ደመናን ሰበይትን ከይረኽብካሉም አይትእመኖም
ደም ስኒ ካብ ቱፍ ትብሎ እትውሕጦ ይበዝኅ
ደም ተጸይቕካ ፣ ጽንጽያ አይትፍራህ
ደረቑኛ ሰበይቲ መድኅን ሰብአይ ትተክል
ደረቑኛ አንጭዋ አፍንጫ ድሙ ተሸትት
ደረቑኛ ወጠጦ ፣ ጭሕም ነብሪ ይቕምል
ደረቑኛ ውሽማ ፣ ደርሆ ነቆ ይምህለል
ደርሆስ ፣ በምዑት ደቃ ትጸወት

ደርሆ እንተሐመመቶም ፣ በጊዕ ይማበጽዑላ
ደጋም ዘረባን ፣ ደጋም ዓውድን ፣ ቅሩብ እቶቱ
ደፋርን ትክን መውጽኢ አይስእንን
ድምዕን ቆንጭን ባዶ ቤት ይፈትዉ
ድኅሪ ሳዕሳዕካ ተቐጻጸ ፣ ድኅሪ ዓበቕካ ተቐናደፍ
ድኅሪ ምሳሕ ደቅስ ፣ ድዕሪ ድራር ተዛወር ፣ (ዓረብ)
ድ'ካ ብሕልሙ ጠስሚ እንተዘይበልዕ ፣ ዓበቕ ምወድኦ
ድ'ካ ገበልያ'ምበር ፣ ዝኽፍሎ አይስእንን
ድ'ካ ኢይሙት ፣ ሐደው የኃልፈሉ ፣ ሐደው ኅልፊት ጸላ
ኢኡ ይርኢ ። ድ'ካ መሕጸብ ሬሳኡ ፣ ማይ ይወርድ

ገ — ጉ — ጊ — ጋ — ጌ — ጎ

ገለን ብማይ ፤ ገለን ሰአን ማይ ፤ ነቦይዝጊ ምሕማይ
ገለን አብ ጓንጓ ፣ ገለን አብ ምንጋጋ
ገሊዶ ንሥጋ ይጐምዶ ፣ ንቆርበት ይቐዶ
ገላጋሊ ስኢነ ፣ ገልገለይ ፣ በላዕክዎ ባዕለይ
ገልገል አይትስረር ፣ ከም ጅማት አይትኽረር
ገመል ! እንታይ ተጻዒንካ ? ሽመል እንታይ ድአ ነነይ
የብለካ ? አመል ። ገ ፣ እናሉኻ'ዶ ትጋገ ! !
ገረብ ዓድ'ካ ፍርሃት ይኽልክለልካ'ምበር ክብ ሞት ናይ
ክውለካ ? ገበጣ ንዚፈልጥ ፣ መስተ ንዚጭልጥ
ገበሩኒ ክገብር ፤ ዓዲ ነየጋብር
ገበላኻ ሂብካ ፍንጣጣ ፣ አብ'ዚ'ሉኻ ጣጣ
ገባር ጽቡቕ እንተ'ለቀሔ ፣ ገባር ክፉእ ተመክሔ
ገባር ፣ ናይ አድጊ ግምባር ።

ገበር አኽበሬኡ ፣ ዓሸ መዓዲኡ' ይጸልእ
ገንዘብ ሰብ በሊዕካ ፣ አይጎደርን ደቂስካ
ገንዘበይ አይትጽኢ ካበ ቤተይ ፣ ከይተጻልእኒ ምስ ጐረ
ቤተይ ። ገንዘበይ ውጹ ፣ ነገር ጎዝኪ ክትመጹ
ገንዘብ ሰይጣን ዚልቃሕ ከይበልዔን ይንጋሕ
ገንዘብ ናብ ዋንኡ ፣ አንጭዋ ናብ ኳንኡ
ገንዘብ ዘለዎ መመሪጹ' ዋሰብ ፣ ገንዘብ ዘይብሉ መመሪጹ
ይዕሰብ ። ገንዘብ ካበ,ሉ ፣ ብሰግይ መገድ' ሉ
ገንዘብ ጸላኢኻ ፣ ትረኽበ ብኢድ ፈታዊኻ
ገንኢ ከብድኻ አይበአስካ ፣ ወድ' ኖኻ አይጻባእካ
ገንኢ ከም ዝሰምዕ ዕዝኒ' ለዎ ፣ ዓራት ከም'ዝኽይድ እግር' ለዎ
ገዚኡ ዘየምስሕ ፣ ሐጺቡ ዘየርስሕ (ሐደ)
ገዛ ዕዳ' መልእ ፣ ምራኽ ግዕሪ' በልዕ
ጉበን ሰራቕን ፣ በሪ አይፈቱን
ጊልያ ዘገልገሉ ፣ ጐይታ ዝተበደሉ (ይሐስብ)
ጊልያ ሹመትን ፣ ልሕጺ ክረምትን (አይሰእንን)
ጊዜ ዘለዎ ጊዜ አይጸበ ፣ እንካ ዝበልዎ ይቀበል አይእበ
ጊዜ ኪጠልም መን ዘይጠልም ፣ ጊዜ ኪፈቱ መን ዘይፈቱ
ጊዜ ዘይብሉ የልቦን ፣ ካብ ዕድሉ ዚኾልፍ የልቦን
ጋሳን ድንግልን ፣ ዘይሐደ ጊዜ አይበቑልን
ጋሻ እንተሀብዎ ይበልዕ ፣ እንተኽልእዎ ይብል ጥልዕ
ጋሻ ከይመጸ ሑለን አንስቲ ፣ ክረምቲ ከይአቶ ሑሉ ገዛውቲ
ጋሻ ቅድም ወርቂ ፣ ድኃር ብሩር ደኃር ጨርቂ
ጋሻ ኬንካ ምጻእ ከይተመኖኻ ውጻእ
ጋዕሲ አይኽውን ብዘይ ርእሲ ፣ ከብዲ አይድልድል ብዘይ

ፈርሲ ። ጋዕ ገልጠም ፣ ንሐድሕዱ ይጋጠም
ጋሻን ሞትን ፣ ዝመጹሉ እዋን አይፍለጥን
ጌርካ ንዘይትኽእሉ ፣ ጸላእየይ አይትበሉ
ጌጋ ዘርኢ ንሐደ ዓመት ፣ ጌጋ መውስቦ ንዘንት ዕለት
ጌጋ በትሪ ንሐንቲ መዓልቲ ፣ ጌጋ ጸርፊ ንጥንቲ
ግረፍ ፣ እሞ ካብ እግር' ይትጎለፍ
ግራት ፈረቓ ፣ እዝጊ ነይመረቓ
ግራት ፈረቓን ፣ ሹመት ዓቓን የጥፍእ
ግራት ግንበት አይድፋእ ፣ ሥጋ አምላኽ አይትፋእ
ግራት መን ኢልካ ሕረስ ፣ ሰበይቲ መን ኢልካ ውረስ
ግራት ብመለፋልፋ ፣ ዓይበት ብመጣልፋ
ግራት ብደረቱ ፣ መንደቕ ብመሠረቱ ፣ ይፍለጥ
ግዝአት ፈላስን ፣ ምልከት ሰበይትን ፣ ዘይፈተን' ፈትን
ግደ ዓዳላይ ደልዳላይ ፣ ግደ ሐቂ ጽድቂ
ግፍዒ አብ ባሕሪ' መልእ ፣ ዓሣ ዓሣ ይበልዕ
ግፍዒ ኪበዝኅ አብ ሀገር ፣ ንሐድሕዱ ይፋገር

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ገመል ሰሪቕም ጉምብሔ-ጉምብሕ ይኸዱ
ገበር ጽቡቕ ተፈዳይ ሕሱም
ገንዘብ ንጉሥ ንጐዱፍ ፣ ገንዘብ ድኻ ንንጉሥ
ገንዘብ ዝጠፍአ ብዙኅ ኃጢአት አለዎ
ገዛ ዝሠርሔስ ያኢ ፣ ደም አይወጸን ይበሃል
ገያጽ እንተ ሞተ ፣ ዝስሕቕ ይመስል
ጉዳይ ግበር ክትሐመ ፣ እረግ ክትጀሃር ፣ ሙት ክትነአድ

ጉድ ናቱይ ንዝበሉ ሸልማት እዩ
ጉንጓ እንተ ጠፍኤ ድሙ ይሰራሰር
ኒዜ ወርቂ እዩ ፣ ግን ኃላፋይ እዩ
ግለት ምስ በዓል መን ነበርካ ? ምስ ቀዳሞት ምስ ዳጎሮት
ግራትካ ኪጮሰን ፣ ሰበይትኻ ክትሐርስን ገሽካ ውዓል
ግዝአኒ እንተበልክዎስ ፣ ክሸጠኒ ሐሰበ
ጎባጥ ምድቃሱ ባዕሉ ይፈልጣ

ጐ — ጓ — ጉ

ጐረቤት ይኸውን'ዩ ጸላኢ ፣ አቲ ሰበይቲ አይትዘንግዒ
ጐሮሮ ዚውሕጦ ፣ ኢድ ይፈልጦ (ይምጥኖ)
ጐራሕ እንተደለየ ኪልእከካ ፣ ርእስኻ ይደራርዘካ
ጐበዝ ካብ ዘለዎ ከብቲ አይስረቕ ፣ ሽማግለ ካብ ዘለዎ ነገር
አይጽየቕ ። ጐብየ ምስ ንዋትካ ንየ ።
ጐበዝ ኪዕጠቕ አበ'ምዑቱ ፣ ኪጮዩ አብ ጉልበቱ
ጐረቤትካ ጤል ኪዕድግ ሀደመሉ ፣ አድጊ ኪዕድግ ግርበብ
ወስኽሉ ። ጐናይ ተመን ፣ ምንም አይትእመን
ጐንደር ከድካ ፣ እንታይ አምጻእካ
ጐንደር ወጸ ፣ እንታይ ኒዙ መጸ
ጐደና ፣ አይተወድኤን ጋና
ጐይታን ጊልያን ተጻሊኦም ፣ እምንን ሐምሐምን ተላጊያም
ጐይታ ይእዝዝ ፣ ማይ ይሕንዝዝ
ጐይታ የጨንቕ ፣ ማይ ይስርንቕ
ጓልካ ዚደሊ ፍቕርኻ ፣ ጓል ላምካ ዚደሊ ጽልእኻ
ጓል ዓድኻ እንተ'እተኻያ ሰበይትኻ ፣ እንተ ፈታሕካያ

ኃውትኻ ። ጓል ዝወለደን ጨው ዝነገደን ሐደ (ቀደም)
ጓል ሰብን ደሊኻ ፣ ጻልጣን አኻፊኻ
ጓል በረኻ ዘላቶ ዓዲ ፣ ዓተር ዝአተዋ ከብዲ ፣ ቆድያ ነይትቑዲ
ጓና ፈተወኒ ቢልካ ሰብካ'ይተቕልል ፣ አም ረኽብኩ ኢልካ
አብ ሀምብሃምበ አይተጽልል
ጉልበብካ አውርዶ ፣ ነቦይዝጊ ከይኽብዶ
ጉሒላ ዓድ እገሌ ከምዘንበረ ፣ ምስክር ዓዲ እገሌ ከምዝነበረ
ጉራደ እንዳ ሴፍ አይአቱ ፣ ሴፍ እንዳ ጉራደ አይአቱ
ጉንዲ ፣ ንሸሕ ነይከባዲ ። ጉንዲ ብመንተት ፣ ነገር ብሸተት
ጉይትነት የምጽአልካ ባርነት ፣ ብልሀነት የምጽአልካ ነፃነት
ጉይይ ውዒልካ ክሳድ ኃዝ ፣ ምጉት ውዒልካ ጭብጢ ኃዝ
ጉድጓድ ንጽሒራ ፣ ጸላም ንጉሒላ
ጉድጓድ'ሞ ትኹዕታ ፣ ባዕል'ካ ትኽተታ
ጉድለትካ ዚነግረካ ፣ ረአዮ ክንድ ኃውካ
ጉድን ብርቅን ፣ ዘይሐደ ጊዜ አይደንቕን

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ጐራሕ ቑልዓ ሐምሊ ነየቕሲ
ጐሮሮኻ ኪውሕጦ ዘይኽእል አይትኹልስ
ጐበዝ ኪበልዕ ይተሐነቕ ፣ ኪጮዩ ይትዓንቀፍ
ጐበዝ ቀውዕስ ፣ ማዕጸድ ጐበጠ'ይሉ ይስሕቕ
ጐበዝ ቅድም ሰማይ ሰማይ ፣ ደኃር ምድረ ምድሪ ይጥምት
ጐይታኣ ዝአመነት ከልቢ ፣ ስብሕቲ ከትሕረድ ማይ ትወ
ርድ ። ጐይታ ፈረሀም ጊላ ይወግኡ
ጓል ዓሻስ ብሩር መጻወቲኣ

ጓሳ'ጣልስ ያኢ ቀባእ ጤል አንበረ
ጉሒላ ወድ ዓዲ ኽሎ ደምበ አይትዕጸ
ጉያ ፣ እንታይ አምጽአካ ? ፣ ዘብዘብ
ጉድጓድ ብናይ ርእሱ ሐመድ አይመልእን

ጠ — ጡ — ጣ — ጤ — ጥ

ጠላሚ ተጠላሚ ፣ ማሕላዊ ተዓላዊ
ጠላማይ አይኹን አማኒኻ ፣ አላማይ አይኹን ረዳኢኻ
ጠላም ብጫዩ ፣ ረቢ ሻባዩ ።
ጠበንጃ ብዘይ ጥይት ዱላ ፣ ሰብአይ ብዘይ ሰበይቲ ዕዋላ
ጠንቋሊ ፣ እንተ ዘይፈለጠ መምሰሊ
ጠይቕ ክትፈልጥ ፣ ሀደም ከተምልጥ
ጡበይ ቀጕልቀጕሎ ፣ ልበይ ዝምብሎ ፣ ከመ'ይለ ክኽእሎ
ጣልማይ ናይ ዝጠለምኩ ፣ እንታይ ገበርኩ (በለ ዝተጠልመ)
ጣሳን ብርለን አይመሳብርትን ፣ በዓለገን ጭዋን አይመባህ
ልትን ። ጣዕዋን ሣዕር'በልዕ ፣ ገዛን ዕዳ'መልእ
ጣዕጣዕ በለ ገና ከይበሰለ ፣ ሐፍሐፍ በለ ገና ከይአፈለ
ጣዕሚ ዘረባ አብ ዕዝኒ ፣ ጣዕሚ እኽሊ አብ ስኒ
ጣዝማ ይስርስር ፣ ዳኛ ይምርምር
ጣፍ አይቑሎ ፣ ዘረባ ዓሻ አይሕሎ
ጣፍ ኵሉ ዘርኢ ጠፍኤ ፣ ዘረባ ኵሉ ለመዶ ከፍኤ
ጣፍ እንተ ሰኺዕካ ፣ ሰማይ እንተ ሐኽክካ ፣ (አይርከብን)
ጤል የብለይ ፣ ምስወድ ነብሪ ጽልኢ'ብለይ (በለ ድኻ)
ጥሜት አይቑትልን ዘይሸብዳዕደዕ ፣ ሥራሕ አየድክን ዘይ
ኰዳዕዳዕ ። ጥሜት መዓሸዊ ፣ ሕማም መበላሸዊ

ጥሬፍ ጥሬፍ ተብዝኃ'ሎኽን ፣ ክትሃድማ ደሊኽን ኢኽን
ጥራይካ ተወሊድካ ፣ ብላይ ነጸላ'ዶ ከፈኡካ
ጥርቀ በርቢርካ መዓር ፣ አይምዓር
ጥበበኛ አርእሱ ፣ ዱኺ ሕረሱ ፣ እንተደለ'ኹም ክትነግሡ
ጥብ ኢላ ፣ ድርብ አንኩላ ። ጥበብ የ'ኽብር ሃብቲ የጨድር
ጥቅምቲ ፣ ንቑሽ ዛቑናይ ጥዕምቲ ፣ ንዓፃዳይ ሕስምቲ
ጥንስቲ እንተ'ተንፈሰት ፣ ይመስላ ዝሐረሰት
ጥንቅልሚት ዝተፍኤ ፣ ንርእሱ ኽፍኤ
ጥንቲ ብጥቅምቲ ፣ አቦይን አቦ'ኻን መናብርቲ ፣ ይብል ሕያ
'ዋይ መጓቲ ። ጥዑም ዝቓሉ ፣ ጥቓ'ዝኒ ምዓሉ
ጥዑም ዘረባ ንሰማዒ ፣ ሐንካስ አድጊ ንዘራዒ
ጥዑም ይደርፉ ፣ ድጎሪት ይተርፉ
ጥዑም ጸብሒ ፣ ካልአይ መምስሒ
ጥዑም ዘረባ ፣ ድግም እንካ ሀባ
ጥዕና ምስ ሃብቲ ፣ መጥሐን ምስ ከብቲ (አይሕሰብን)
ጥዕና ድንቂ ድንቂ ፣ ዋጋ ዘይብሉ አረቂ (ጨፈራ ዓበይቲ)
ጥዋፍ የብርሂ ፣ ሽም ይመርሕ ፣ (ከሳሲ ይመርሕ ልጓም
ይገርሕ) ። ጥዋፍ ንሰብ ተድርር ፣ ንርእሳ ትሐርር
ጥጥኞኽን ጠዓመና ፣ ማይ ጅርንቋኞኽን ድገማና
ጥፋእ ዝበሎ ገንዘብ ፣ አብ ቅድሚ ዳኛ ይዛባዘብ

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ጠስሚ አብ ከብዲ ከልቢ አይጎድርን
ጠስሚ ይፍሰስ ካብ ገዓት አይጎለፍ
ጠንቋሊ እንተዘየእመነ የጣራጥር

ጡጥን ሹመኛን እናኃደረ የንዘልሕጥ
ጤል ዘይትበልዖን ሰብ ዘይዛረበን የልቦን
ጥሜትካ ለቓልቆ ፣ ጽጋብካ አርግአዮ
ጥራሑ ዝኸይድ ከታሪ ነይፈርሕ
ጥራጥ ዘለዋ መዓኰር ፣ ክትዘልል አይትኽእልን
ጥርጡር አድጊ መጥፍእ ናውቲ
ጥቓ ዓጋም ዝበቘለት ቈልቋል ፣ ኵሉሳዕ ትበኪ
ጥንስን ሕርስን ተረሳሚ ። ጥይት ፈራሂአ ትወግእ
ጥንቅልሚት ዝሸነን ፣ ውላዱ ዝረገመን ናብ ርእሱ ይምለሶ
ጥዑመ ዘረባ ዓዕሚ አጋንንቲ ይሰብር
ጥዕና ፣ ሃብቲ ፣ ማይ ፣ ነፋስ ቀለብ አይመስሉን

ጨ — ጭ — ጮ

ጨምጫም አይዓውር ፣ አመል አይሐውር
ጨው ዘይብሉ እንጀራ ፤ ማሸላ ዘይብሉ እራራ
ጨው ዘይብሉ ምግብን ፣ ወገን ዘይብሉ ሰብን (ሐደ)
ጨው እንተ በዝኔ ይመርር ፣ ነገር እንተ ተመላለሰ ይኽርር
ጨው ንርእሱ ከይመኽኽ ፤ ንተመጋቢኡ አይጠቕሞን
ጨጓር ከልብን ጭዋ ሰብን ፣ አሎ እናልዎ ይመውት
ጭሕምኻን ይጽልእኒ ፣ ምስዓምካን ይፍተወኒ
ጭሕሚ ብጫይካ ክላጸ ፣ ጭሕምኻ ማይ ልኽ
ጭማራ ንዚገይሽ ፣ ከርፈስ ንዚሐርስ
ጭራኣ ፣ ተብጽሐኒ ናብ እኖኣ
ጭራ ነብሪ አይጎዝዎን ፣ ድጎሬ ጎዙ አይለቅዎን
ጭራ ድኻ ማርያም አላታ ፣ ጭራ ዳኛ ደናብ አላታ

ጭርናዕ ፣ ንስኻ'ሞ በል ጭጭ ፣ አነ'ሞ እኳ ቅጭጭ
ጭብጢ ንፈራዲኡ ፣ ዓለባ ንቐዳዲኡ
ጭቃ ሎም ዘመን ንሻሂ ፣ ውላድ ሎም ዘመን ንጓሂ

ጸ — ጻ — ጽ — ፀ — ፁ — ፃ

ጸላእ ንጉሥን ፣ ፈታው በእስን እናኃደረ ይማስን
ጸሊም ሰሐቕ አይስሐቕ ። ጸላእና'ሞ ፍትሒ ነይክላእና
ጸላእ ሀገር ኸፍታ ፤ ጸላእ ገንዘብ መሸታ
ጸላእ ቤተ ክርስቲያን ብዓራት ፣ ጸላእ ንጉሥ ብእስራት
ጸላኢ ጸለሎ ቀባኢ ፣ ጸላእና'ሞ ትምበኽ ነይክላእና
ጸላኢኡም ኪጕርጕሩ ፣ ብፈታዊኡም ይጅምሩ
ጸሎት ምስ ፍቕሪ ፣ ሃይማኖት ምስ ግብሪ ፣ ይፈቱ ፈጣሪ
ጸሎት ብዘይ ፍቕሪ ፣ ሃይማኖት ብዘይግብሪ ፣ ዘይቕበሎ ፈጣሪ
ጸማም ሐደ ደርፉ ፣ ጠበንጃ ሐደ አፉ
ጸቢብ ከም እንዳ ውፍ ፣ ብግዲ የታሐጃቕ
ጸባ ተለቂሕካ ንጋሻ ፣ ፈረስ ተዋሒስካ ንጣሻ
ጸባ'ሓን ይጽናሕ ፣ ጸባ'ጣልን ይፍላሕ
ጸባ ጕንድል ፣ ክንዲ ዚረግእ ይመድል
ጸባ ምስ ተደፍኤ ማሕለኻ ክሕነቕሉ'ዶ ፣ ወይዛ ሀላይ ዘይ
በዓልቲ እንዶ ። ጸዋሚ መኽበሪ ፣ አባዪ መሕሰሪ
ጸብሒ ዝሰአነ ዱባ ፣ ክዳን ዝሰአነ ዳባ
ጸብሕኻ ጎሉፍ'ዩ በለት ፣ ጎጎ ክትውሕጥ ዝተሐንቀት
ጸያን ማይ መዋቲ ፣ ጸያን ሰበይቲ ጸናቲ
ጸድፊ ሰይጣን መኃልፎ ፣ ንብዕራይ ተጎልፎ ፣ ንወጠጡ
ተጽድሮ ። ጸገም ብጫይካ ፣ ሥልስቶ ናትካ

ጸድፊ ሰይጣን ግርምቢጠ፣ ብዕራይ አጎሊፋ ተጽድፍ ወጠጦ
ጻሕያይ ኪጅምር ከሎ፣ ቶሎ ኢልካ ንቐሎ
ጻንታ ውረስ፣ ቦዱ ሕረስ። ጻርያ ትኽይድ ከም ድላያ
ጻድቕ ክትመስል፣ ዝዋውዕ ትእስር
ጽሉል ንጽሉል፣ ተተጎኒዙ የዕልል
ጽልኢ ዘይጸገበ፣ ገንዘቡ ንለቕሐ ሀበ
ጽልኢ ተጀመረ፣ አንበሳ ላም ሰበረ
ጽልእኻ ዝደለ ጓል ላምካ፣ ፍቕርኻ ዝደለ ጓልካ
ጽልኢ ኪጅምር ሕሜት፣ ህውከት ኪጅምር ጥሜት
ጽልኢ ተጀመረ፣ ወድኺ በለ ወደይ ክብል ዝነበረ
ጽምብላሊዕ መቐመጭኡ ዘይከደነት፣ ምድሪ ኽደነት
ጽሩይ ከም ማይ ንግሆ፣ ጻዕዳ ከም'ንቋቑሑ
ጽሩይ ሃብቲ፣ ንዘለዓለም ርስቲ። ጽሩይ ድኽነት፣ ዳርጋ ነፃነት
ጽቡቕ ግብሪ፣ ንዘለዓለም ክብሪ
ጽቡቕ ዳንጋ፣ ይኽውን ንጉያ፣ እንተዘይኮነ ይኽውን ነርአያ
ጽቡቕ ዘረባ ቅድም ተዛረበ፣ ማይ ንግሆ ክትረኽቦ ተሐጸበ
ጽቡቕ ንርእሱ፣ ክፉእ ንርእሱ፣ ዝበለ ነይሕሱ
ጽቡቕ ዘሎ ክፉእ ዘሎ፣ ክፉእ ዘሎ ጽቡቕ ዘሎ ይመስሎ
ጽናሕ ጽናሕ ዚብሉኻ፣ ክሳብ ዜሃምሉኻ
ጽናዕ ከይትምናዕ፣ ድሎ ከይትዕሉ
ጽድቂ ንመንኳሲ፣ የማን ንኽሳሲ
ጽድቂ ከም ላሊበላ፣ ዕድመ ከም ማቱሳላ (የሃብካ)
ጽጋቡ ዘይኽእል አድጊ፣ ምሕረት ዘይፈልጥ ሕጊ
ጽጋብ ናባና በል፣ ጽጋብ ንዮ በል
ጽጋበኛ ደርሆ፣ ጓል ጽግድም ይምርሆ'ንሆ

ጽግድም፣ ጎደገኒ ካብ መንፈርካ ክሃድም
ጽግእን ጽልእን፣ ኃጢአትን ጽድቅን (ተዋህላሊ)
ፀሐይ ምስ ዓረበ፣ ወርጎን ከየርከበ፣ እዩ ምድሪ ዝጸበበ
ፀሐይ ዓረበ፣ ሰግዲ ቐረበ፣ ማይ ሰረበ
ፀሐይካ አብሪቕካ፣ ንጉሥካ መሪቕካ (ተበገስ)
ፀሐይ ወልወል፣ ምድሪ ጐልጐል (ይግበረልካ)
ፀሐይ ዝረአዮ፣ ሰብ ከይረአዮ፣ ነይተርፍ
ፀር ዝበሎ ተጠሚሩ'ጸንሐ፣ ብላዕ ዝበሎ ተፈትፊቱ'ጸንሐ

ስዲ ምሳሌ።

ጸሊም ሙጹ፣ ግብሩ ፈሊጡ በረኻ ይሰፍር
ጸላኢ ዘይብሉ፣ ፈታዊ ነይደሊ
ጸናጹ እንተ በዝኑ፣ ተፈይቶ ነይኽፍቱ
ጸድፊ አይስበርን፣ ካብ ጸድፊ ዝጸደፈ ግን ይስበር
ጻማ መርዓዊ ንዓርኪ፣ ጻማ ብዕራይ ንአድጊ
ጻድቕ ወኻርያ አብ ማእከል አባጊዕ ከይኑ ይጽለ
ጻድቕ ተዅላ፣ ኩልኩል በጊዕ ይልሕስ
ጽምኢ ክረምትን ጥሜት ቀውዕን ረረኻቢኤን ይፈልጠን
ጽቡቕ ዝገበረ ጽቡቕ እንተ ዚፍደ፣ ብዕራይ ድቂ ምሰተየ
ጽኑዕ ጽልኢ ጽኑዕ ፍቕሪ፣ ጽኑዕ ፍቕሪ ጽኑዕ ጽልኡ ይወ
ልድ። ጽንጽያ ካብ ብዕረ፣ ብመዓር ምኃዙ ይቐልል
ጽግኢ ረገጽካ፣ እንታይ ዕዳኻ
ፃዕዳ ሙጹ ግብሩ ፈሊጡ አብ ቤት ይሰፍር

ፈ — ፋ — ፍ

ፈሊጡ ዜጥፍእ ፡ ስሙ ይኸፍእ
ፈልፈለ ከም ሰዊት ፡ መልሚለ ከም ነዊት
ፈልየ ከም ሸኹና ! ተኺለ ከም መሞና
ፈሲ ክፉእ ፡ ዓይኒ የጥፍእ ። ፈረስ ብጉያ ፡ ሰብ ብቕያ
ፈረስ ንሜዳ ፡ ላም ንዋይዳ
ፈረስ ምስ ቃጽሉ ፡ ዳኛ ምስ ጽላሉ
ፈረሶም ሐረውረው ፡ ገዝኡም ገረውረው ፡ ንሶም ሀለውለው ፡ ሰበይቶም ደለውለው
ፈሪሆም እምኒ እንተ ወርወሩ ፡ ዝብኢ ወጸ ካብ ዱሩ
ፈራህ ነዲኡ ፡ ተባዕ ንሐዲኡ
ፈራህ አይጸድቕ ፡ ዕዉር አይነድቕ
ፈራህን ንፉግን ፡ እናጎደረ የዕገንግን
ፈቲኽ ካብ ተደፋእኪ ፡ እንተ ተረገጽኪ አይኽፋእኪ
ፈቲኻ ጸሊእካ ፡ አነ እየ'ቦኻ ፡ (በለ ወዱ ዝነዓቕ ወላዲ)
ፈታዊኻ ምስ ጸላኢኻ ፡ ከም ሐደ ይስዕሙኻ
ፈታው ሥራሕ ፡ ተጻልእኒ ኢልካ አይትፍራሕ
ፈታው ነፍሱ አየሰኒኻ ፡ ፈታው ከርሡ አይፍቶኻ
ፈታዊኻ ዝነበረ ምስዚኸውን ጸላኢኻ ፡ ጸላኢኻ ዝነበረ ግበር ፈታዊኻ ። ፈውስኻ ፡ ይጠፍእ ካብ ነፍስኻ
ፈትዩ ዝሀበ ፡ ብማይ ዝዓበ ፡ አብ ጽቡቕ ተረኽበ
ፈትየዮ ካብ በሉ ይመኽርዎ ፡ ወሊደዮ ካብ በሉ ይመስልዎ
ፈጽሚ የውዕል ፡ ትምባኾ የስዕል
ፈጽሚ ዝተጋደሞ ፡ አምበላይ ዘዓመሞ

ፈጽሚ የቃውም ፡ ዕርቂ የሳዕም
ፍልጠት የዅርዕ ፡ ሃብቲ የብልዕ ፡ ትህኪት የጠልዕ
ፍርዲ አብ ሰቐላ ፡ ዋዕላ አብ ማይ በላ
ፍርቁ ተላጽያቶ ፡ ፍርቁ ተለኽያቶ ፡ ዘይፈተወቶ ፡ ዘይጸልአቶ
ፍርዲ ንቕልዓ ፤ ምርቓ ንመርዓ
ፍቕሪ ጓና ምስ ዳጎና ። ፍቕሪ ጓናን መንደቕ ኳናን (ሐደ)
ፍቕርን ጥቕምን ፡ ፀሐይ ዝወቕዖ ጠስምን ፡ ሐደ
ፍቕሪ ይሠርሕ ፡ ፍልጠት ይመርሕ
ፍትሒ ንዓራት ፡ ዘርኢ ንግራት
ፍትሒ ይኃብር ፡ ሹመት የዳብር (የንብር)
ፍትሒ ጐደለ ፡ ድኻ ተበደለ ፡ (ዝብል ንጉሥ አይስአን)
ፍትሒ ፈውሲ ሞት ፡ እኽሊ ፈውሲ ጥሜት
ፍትሒ አይጥፋእ ፡ ዝሰተየ አይትፋእ
ፍትው ፍትው አይተብለኒ ፡ ቀልጢፍካ ከይትጸልአኒ
ፍትፍት ዝረአየ ስሱዕ ፡ ስቡር ሒላብ እንተረአየ ይስዕስዕ
ፍጎ ይመርሕ ፡ ጥዋፍ የብርህ
ፍጹም ፡ አይኹን ዕጹም ። ፍጹም አይናገር ፡ ሐንካስ አይሳገር

ስ ዲ ም ሳ ሌ ።

ፈሊጡ ዝተሐብኤ ደሊኻ ነይርከብ
ፈሊጡ ንዝደቀሰ ሐርማዝ ነይንቕንቕ
ፈላሲ አይ ኪሓልባን ኬግልባ
ፈላጥ ሥርዓት ከይተሠርዔ ይነብር
ፈረሰኛ ኪሃድም ፡ እግረኛ እንታይ ደው የብሎ
ፈረስ የብጽሕ'ምበር አይዋጋእን

ፈራሀ ነዲኡ የአትዋ ። ፈራሀ ዐሠርተ በትሩ
ፈራሀ ወድ ዓላ ፣ ብዘይ ሣእኒ ይረድእ
ፈራሀ ንአመሉ ፣ አብ ውሽጢ ማይ ከሎ ይርሀጽ
ፈራሀ ብገዛእ ባእሱ ገላጋሊ ይኸውን
ፈታዊኻን ጸላኢኻን ከምሐደ ይጥይቑልካ
ፈትል'ሐቅስ ትቑጥን'ምበር አይትብጠስን
ፈኸራ ሽሮ ፣ ጣይታ ካብ መጎነ ክሳብ ዝወጽእ
ፈጽሚ አየናግር ፣ ምልአት ተከዘ አየሳግር
ፋስጋ ዝተሸጠ ባርያስ ኩሉ ሳዕ ፋስጋ ይመስሉ
ፍለጡኒ ፍለጡኒ ዝበለት ነፍሲ ጎብኡኒ ምባል የሸገራ
ፍረአ ዝጠፍመትካ አምስ እንከሎ ሠራ ኩሚትካ ብልዓያ
ፍርዲ ንተቑማጢ ፣ ጸብሒ ንቑላዋጢ
ፍቕሪ ኸልቢ ፈሲ ትርፉ ፣
ፍቕሪ ውላድን ፣ ከንፈር ሰበይትን ዘየሸንፎ የልቦን
ፍትሒ አይጠፍእን ፣ መጥፍእ ፍትሕ'ምበር

ወግዒ ቀዳሞት

ሐባልን ኵሕልን ፣ ቀሽን መሐልን ፣ ሹመኛን አታልን ፣ ጕሒላን ሰዓልን ፣ ነኺዕን መስተርን ፣ ሰበይትን ኃያልን ፣ ወይዘሮን ቀላልን ፣ ወረጃን ሀላልን ፣ ጓሳን ሐካልን ፣ ሳዕሳዕን ተማህላልን ኪሰማማዕ አይከአልን ።

◆◆◆

ሐቢርካ ዝመኽርካዮ ፣ አድቂቕካ ዝመተርካዮ ፣ መጺጽካ ዝሰተኻዮ ፣ እቲ አይሐምቕ ፣ እቲ አይሐንቕ ፣ እቲ አይስርንቕ

◆◆◆

ሐዊ እንተ ተደጕለ ዝጠፍኤ'መስል ፣ ሞት እንተ ደንጕየ ዝተረፈ'መስል ፣ አንበሳ ሰም እንተበለ ዝሞተ ይመስል
ሐዊ ወይ አንዲድካ ምስሐን አሎ ፣ ወይ አጥፊእካ ምርጎቕ አሎ ፣ ክንደይ ሳዕ ጭልምልም አሎ ?

◆◆◆

ሐንካስ ዘለዎ ደብሪ ፣ ሐርገጽ ዘለዎ ባሕሪ ፣ ከይተሀወኸ ነይቕሪ

◆◆◆

ሐደ ልቢ የንድድ ፣ ካልአይ ልቢ የብርድ ፣ ፫ይ ነገር ይቕሳቕስ ፣ ፬ይ ብዱላ የማናቕስ ፣ ፭ይ ፈጺሙ የደቅስ ፣

◆◆◆

ሕማቕ ቀሽ ሐንቲ ዳዊቱ ፣ ሕማቕ ሐረስታይ ሐንቲ ነዊቱ
ሕማቕ አዝማሪ ሐንቲ ድርሰቱ ፣ ሕማቕ ክስታናይ ክልተ አንስቱ ፣ ሕማቕ አስላማይ ሐንቲ ሰበይቱ ።

◆◆◆

ኃውቱ ዝቑላቢቱ ፣ ጉማ ላም ዝወጋኢቱ ክልተ ዘንስቱ
ነዝናዛ ዝሐማቱ ፣ አሎ እናበልዎ ከይተፈልጠ መ·ማቱ

ላም ሐዊ ወለደት ፡ ከይትልሕሶ ነደደት ፡ ከይትገድፎ ወለ
ደት ፡ ብዙሉ ተገደደት ፡ ብኻ'ይምወለደት ።

◆◆◆

መስለስ ዝጥሬትካ አድጊ ግበር ፡ መስለስ ዝማሕረስካ ብዕ
ራይ ግበር ። እኽሊ ክትረክብ ቤት ግበር ፡ እኽሊ ኪውሕ
ደካ መርዓ ጓል ግበር ።

◆◆◆

መርገም ዘይጸገበ ድኻ'ብድል ፡ ጽልኢ ዘይጸገበ ሚስ ይዕ
ድል ። አብ ዘየእትወካ ምእታው ፍሉጥ ግድል ።

◆◆◆

መንካዕ ንዒ ገብሪ ፡ አንጭዋ እየ ርእዩን'ዶ ስነይ ፡ አን
ጭዋ ኢኺ ንዒ ገብሪ ፡ ውፍ'የ ርእዩን'ዶ ክንፈይ ።

◆◆◆

ማሕላ ጠለም ከምስል ዘረብኡ ይቑንዓሉ ፡ ናብ ሰይቲ
ዓርኩ ዝኸይድ ወዲ ትወልደሉ ፡ ቀዳመ ሰንበት ዝሐርስ
ይፈርየሉ ፡ እንተ ሐሰወን እንተ ወቀረን ይሠምረሉ ፡ እቲ
ምንታይ ጸብጺቡ ጸባጺቡ ኪፈርደሉ

◆◆◆

ምስ ጠላማይ ማሕላ ፡ ምስ ሐያም ጓይላ ፡ ምስ ጓል ምህ
ልላ ፤ ምስ ዘራጋይ ዋዕላ ፡ ምስ ከልቢ ክወላ ፡ መሊእ አይ
ትኃድርን እንተ ዘይጐዲላ ።

◆◆◆

ምስ ዘይፈልጥ ዝተዛረብካዮ ፡ አብ ልዕሊ ቀላይ ዝጸሐፍ
ካዮ ፡ እቲ አይእከብ ፡ እቲ አይንበብ ፡ ከምዘይዓየኻዮ

◆◆◆

ሰብአይ እንተ ጠመየ ይድቅስ ፡ ሰበይቲ እንተ ጠመየት

ተልቅስ ። ሰብአይ እንተ አረገ ብምርኩስ ይልዓል ፡ ሰበይቲ
እንተ አረገት ተብዝጎ ሰዓል

◆◆◆

ሰኺሩ ኸሎ ጓል ንዝለመነካ አይትኽልአዮ ፡ ሰኺሩ ኸሎ
ዝጸረፈካ አይትረስዓዮ ፡ ጠምዩ ንዝለመነካ አብልዓዮ

◆◆◆

ስገም ዝእቶቱ ፡ ተማህ ዝጐረቤቱ ፡ አላማይ ዝመዘርብቱ
ቀናአት ዘጎዋቱ ፡ ክልተ ዘንስቱ ውዒሉ ኃዲሩ ናብ ድኽነቱ

◆◆◆

ቀሺ አይስረቕ ፡ ነዊኅ አይዕረቕ ፡ ሰበይቲ አይትድረቕ ፡
ዓንድ ማእከል አይነቕነቕ ፡ ዝረአየ ከይጭነቕ

◆◆◆

ቅንኢ ዘለዎ ፍቕሪ ፡ ምትእምማን ዘይብሉ ምኽሪ ፡ አብ ል
ዕል እርጋን ሕማም እግሪ ፡ ሰዓል ተታ'ኒዝካ ፍግሪ ፡
ዘይሥወር ግብሪ ፤ ዘይክአል ጻዕሪ ።

◆◆◆

ቆርበት ተባላሽያ ፡ አብ ምንታያ ? አብ ምንፍሓ አየምንፋ
ሐን አብ ምጥብሓ ፤ እምበአር ከይዳ ገፈሓ

◆◆◆

ቆርበት ምስ ነቑጸ ፡ ቁልዓ ምስ ወርጸጸ ፡ ስም ምስ ወጸ ፡
እቲ አይቕለስ ፡ እቲ አይምለስ ፡ እቲ አይድምሰስ ።

◆◆◆

በዓል እኖና ልበን ቀሊል ፡ ወዲ እናኺውለድ ይብላ ዕልል
ጓል እናኽትውለድ ይብላ ዝሀልል ፡ ሐደው ዓንጃል ይኽ
ውን ሐደው ዘሊል ።

በዓለገ ሃብቲ እንተ ኃደሮ ፣ ወዲጭዋ አለቅሐኒ ኢሉ እን
ተ ዞሮ ፣ አሎንን የብለይን ከይብሎ ፣ ቅድም ቀዳድም ተነ
ፊሑ ሞተ ከም ከበሮ ፣ ንሃብቲ መን አሎ ዝጸሮ ?

◆◆◆

ባዕላ ሰቒላቶ ረኃቐ ፣ ባዕላ ሰንኪታቶ በሐቔ ፣ ቀደም ከይ
ትጎዘ ብጥንቃቐ ፣ ወይ'ዛ ሀላይ ዕባይ ሕንቃቐ !!

◆◆◆

ተኽተለ ተጸለለ ፣ ተሸመ ጠለመ ፣ ተማህረ ዓንዘረ ፣ መን
ኰሰ ፈለሰ ፣ ሐረሰ ነገሠ ፣ ነገደ ዓበደ ፣ ወለደ ከበደ ።

◆◆◆

ተካል መዓር ሹመኛ ይልቅሑ ፣ ተካል እንጂራ ወዲ ሰበይ
ት'ኻ ይበልዖ ፣ ተካል ዳጉሳ አብ ልዕሊ አድሪ ይክዖ ፣ ተካ
ል ወድ ድ'ኻ ጓል ጉይታ ይምርዖ ።

◆◆◆

ነቦይ'ዝጊ ላም ንህቦ ፣ ዓቢራ እንተበለናኽ ፣ ንስ'ኻ ተዕብር
ንስ'ኻ ተህጥር ንበሎ ፣ ንሕና ንምሐር ንሱ ደስ ይብሎ ።

◆◆◆

ናይ ንግሆ መስተ ንዕዳ ። ናይ ንግሆ ብልዒ ንአገዳ ። ናይ
ቀትሪ ብልዒ ንመንጉዳ ። ናይ ምሸት ምግቢ ንእንግዳ ።
ናይ ንግሆ ምግቢ ኃውኻ ፣ ናይ ቀትሪ ምግቢ ኃይል'ኻ ፣
ናይ ምሸት ምግቢ ወደቦ'ኻ ።
"ቀሩሲ ንርእስ'ኻ ፣ ምሳሕ ንፈታዊ'ኻ ፣ ድራር ንጸላኢ'ኻ
(ኢዛዮክ ሩሲያዊ) ።

◆◆◆

ንመን ትመጸ ፣ መን ይመጻ ትመጸ ።
ንመን ይመጻ ፣ መን ትመጸ ይመጻ ።

ንኃዳርካ ከም' ቢልካ በተንካዮ ? አዕበድቢደ ፣ ከም' ቢልካ'ኽ
አከብካዮ ? አበቢደ ፣ ቀድም ተዋናቢደ ፣ ደኃር ጽቡቕ ከይደ

◆◆◆

አሓኹም ነሓና ፣ ደቅኹም ንደቅና ፣ አንስትኹም ነንስትና ፣
እንቋዕ አይርእይዎም በሉ ሰብ ቆላ ንሰብ ከተማ ።

◆◆◆

አብ አረጊት ዝኃደረ ሰዓል ፣ እንዳ ንጉሥ ዝአተወ መዓር ፣
እቲ አይሐዊ ፣ እቲ አይለዓል ።

◆◆◆

አታዓብያ ድቃላ ፣ አካድና ነጸላ ፣ አሳትያ ሐተላ ፣ ከይተቐ
የምካ ምህልላ ፣ ዘረባ አብ ዋዕላ ፣ ከከአሊአ ይኽእላ ።

◆◆◆

አቦይ አይትሐለባ ዚብሉ ንገዝመይ ፣ እኖይ ይተሐለባ ዚ
ብላ ንጐይበይ ፣ ናይ ክልቲኦም ሐደ እዩ ንጥቐመይ ።

◆◆◆

አንታ ሰብአይ !! ንመን ትአምን ? ፣ ነቦይ ዘሞ ፣ እንተ ሞ
ቱኽ ፣ መቓብሮም ከሞ ።

◆◆◆

አሕማን !! ትፋቐሩ'ዶ ፣ ቃዕን ቅርስምን ፣ ትካድው'ዶኽ
እትማ ቁም ነገርና!! ።

◆◆◆

አሎኒ ኢልካ አይትከበር ፣ የብለይን ኢልካ አይትሸበር ፣
አይፍለጥን እዩ ናይ ፈጣሪ ነገር ።

◆◆◆

አደልዲልካ አይትርገጽ ጸጊቡ ከይብሉኻ ፣ አፍኩስካ አይ
ትርገጽ ተጸይፉ ከይብሉኻ ፣ ትም አይትበል ኰሪው ከይብ

ካብ ሰብአይ ደጋም ነገር ፣ ካብ ሰበይቲ ገዛፍ ማእገር ፣ ካብ ጐረቤት ፈገር መገር ፣ እዚአቶም የጥፍእ ካብ ሀገር

◆◆◆

ካብ ንእሽቶይ ክፍ ምባል ምድቃስ ፣ ካብ ንእሽቶይ ምድቃስ ማሕስእ ’ኒገክ ምብጃስ ፣ ይሐይሽ በለት ወኻርያ ።

◆◆◆

ካብ ዘመድ ክፉእ መንቀኛ ፣ ካብ ጐይታ ክፉእ ወረተኛ ፣ ካብ ጊላ ክፉእ ከዳዕተኛ ፣ ካብ ጓደኛ ክፉእ ሐሜተኛ ፣ ካብ ጸላኢ ክፉእ ደመኛ ፣ ካብ መከራ ሕማቕ ኃደገኛ ።

◆◆◆

ካብ ኵሉ ንነዊት ጨነቕ ፣ ብቕድሚት ምራን ሐነቕ ፣ ብድኅሪት ዕርፊ ጠበቕ ፣ ሐረስታይ’ውን አትሪሩ ጠወቕ ።

◆◆◆

ዘመን ግርምቢጦ ፣ ወኻርያ ትሃድም ካብ ወጠጦ ፣ ሐዊ የሃድም ካብ ቅሚጦ ፣ ላም ነንበሳ ትውጥጦ ፣ አንጭዋ ንድሙ ትሕንፍጦ ፣ ሐምሐም ንአምኒ ይቕጥቀጦ ።

◆◆◆

ዘሎ ዚነብር ይመስል ፣ ዝኃለፈ ዘይነበረ ይመስል ፣ ዘይሞተ ዘይመውት ይመስል ፣ ዝሞተ ዘይነበረ ይመስል ።

◆◆◆

ገንዘብ መአዝ ይርከብ ? ፣ ብንእሽቶኻ ፣ ዘይትጎዘ ድአ በየ ናይ ልብኻ ። ገንዘብ መአዝ ይድለ ? ፣ ምስ ዓቤኻ ፣ ዘይት ትእክቦ ድአ ፣ በየናይ ኃይልኻ ።

◆◆◆

ገንዘብካ አይተርኢ ንቕልዓ ሰብይትኻ ፣ ብዙኅ እንተኾነ ይሰርቁኻ ፣ ሒዶት እንተ ኾነ ይንዕቁኻ ።

ሉኻ ፣ አይትዛረብ ቀሊል ከይብሉኻ ። ተረአዮም ተመሲልካ አይሃብታም አይድኻ ፣ ናይ ልብኻ ግበሮ ንልብኽ ።

◆◆◆

ኢድካ ናብ ቀላይ ምለሶ ፣ እንተረኽብካ ዓሣ ተምጽእ ፣ እንተ ሰአንካ ተሐጺብካ ትወጽእ ፣ ኵሉ ነይኽፍእ ።

◆◆◆

እንተ ፈቶኻዮ ንወድኃውቲ ፣ ጮማ ተብልዕ ሚስ ተስቲ ፣ እምበር አኅሊፍካ አይትሀበን ርስተ-ጕልቲ ፣ ደቅኻን ደቁን አይቲ አይቲ ። አይጥዕም’ዩ ንዳኅራይ መዓልቲ ።

◆◆◆

እግዚአብሔር ብሐደ ነገር አይጥርጠርን ፣ ወዲ ድኻ ኪመውት ወድ ሃብታም አይቐርን ። ሃብታም ካብ ፵-፹ ዓመት አይኃልፍን ፣ ድኻ ካብ ፵-፹ ዓመት አይተርፍን ።

◆◆◆

እፈትወካ እየ እናበለ ዚጸልእ ፣ ክህበካ እየ እናበለ ዝኽልእ ፣ እጸውም’የ እናበለ ዝበልዕ ፣ አቦይዝጊ ካብ ኵሉ ነዚአም ይጸልእ ።

◆◆◆

ዓቢ ምስ መዘናኡ ፣ ንእሽቶ ምስ መሐዙኡ ፣ ኃቢሮም ኬዋግዑ ፣ ነቲ የምሕረሉ ፣ ነቲ የጥዕመሉ ።

◆◆◆

ዓቢ ዘይብሉ ዓዲ ፣ ነፋስ ዘይብሉ ዓውዲ ፣ ዓተር ዝአተዋታ ከብዲ ፣ ሀሩፍ ዘለዋ መአዲ ፣ ቆድያ ነይትቆዲ ።

◆◆◆

ዕዳ አሎኒ ቢልካ አይትሸበር እዝጊ ዘውጽአ ፣ ዕዳ የብለይን ኢልካ አይትከበር እዝጊ ዘምጽአ ።

ጋሻ ቅድም ወድ'ዝኒ ፡ አብ ካልአይ ወድ ሰብ ፡ አብ ሣል ሣይ ወድ ኽልቢ ፡ አብ ራብዓይ ገምቢ

◆◆◆

የካቲት ወይ አብ ምእታዋ ወይ አብ ምውጻኣ ፡ ሰማይ እን ተ ዘይነጐደ ፡ መሬት ምተአየደ ፡ ክብቲ ምተአርበደ ።

◆◆◆

ጸጊብ ንዝበለ ብላዕ አይትበሉ ፡ ፈሪሄ ንዝበለ ትባዕ አይ ትበሉ ፡ እቲ ከይነትዕ ፡ እቲ ከይዕሉ ።

◆◆◆

ጸላእ ንጉሥን ፡ ጸላእ ማሕረስን ጊላ ፈላስን ፡ ፈታው ሀራስን ናይ ጠለም ዋሕስን ፡ እናኃደረ ክንዲ ዝስስን ይማስን ።

◆◆◆

ፈላሲት ዝሐማቱ ፡ ክልተ ዘንስቱ ፡ ፍትሕቲ ዝኃውቱ ፡ ክኢላ ዝሰበይቱ ቶሎ ይጸሃየሉ ግራቱ ።

◆◆◆

ፍትሒ ዘይብሉ ሊበን ፡ እግሪ ዘይብሉ ተመን ፡ ፍረ ዘይ ብሉ ዘመን ፡ ሐቂ ዘይብሉ ምእመን ፡ ወድኡና ሎም ዘመን ።

◆◆◆

ዳጉሳን በጥራዕን ፡ ሕማቕን ወቓዕን ፡ ቀሽን ሰሐቕን ፡ ሃብ ታምን ጠማዕን ፡ ጐበዝን ነባዕን ፡ ሰራቕን ንፉዕን ፡ መስተ ርን ነኺዕን ፡ ሐፍርን ቀዋዕን ፡ አይሰማማዕን ።

◆◆◆

መሬት ወይርስቲ ፡ ምንም'ኳ ብዘይ ፍትሒ ወይ ብሸፍጢ ወይ ብኽለፋ እንተኽደ ፡ ድጎሪ ፵ ዓመት ናብ በዓል ርስቱ ከይተመልሰ አይተርፍን'ዩ ይብል እምነት ቀዳሞት ።

◆◆◆

እናጸላእኻዮም ዚፈተዉ ፡ እናፈቶኻዮም ዚጸልኡ ፫ ነገ

ራት አለዉ ፡ ንሳቶም ክዓ ፡ ንጉሥ ፡ ሐዊ ፡ ማይ እያቶም ፡

◆◆◆

ጣዕሚ ንጉሥን ማይን አደን ኪስአኑ ከለዉ እዩ ዚፍለጥ ።

◆◆◆

እናበላዕካ ምስታይ እታይ ይመስል ? ፡ እናረጋገጽካ ም'ሱ ማር ። እናሐሰብካ ም'ኻድክ ? እናሐለምካ ምድቃስ ፡ ወይ እናደቀስካ ምሕላም ።

◆◆◆

እንተ ዝሞተለይ ቢልካ እትህወኽሉ ወላድን ፡ ተማህለ ልካ እተዝንሞ ዝናምን ፡ እቲ ኪመውት ፡ እቲ ኪዘንም ከሎ ሐደ ነገር አሎ ።

◆◆◆

ሐሚት ፡ ሠለስተ ሰባት ለኪማ ትጠፍእ ፡ ንሳቶም ክዓ ፡ ሐ ማዲ ፡ ተሐማዲ ፡ ሰማዒ ም'ኺኖም እዮም

◆◆◆

ጽቡቕ ዜምሀር ፡ ነገር ግን ንርእሱ ዘይገብሮ መምህር እን ታይ ይመስል ? ንርእሱ ዘይጥቀመሉ ፡ ክልኦት ዚጥቀ ሙሉ መብራህቲ ዝኃዘ ዓይነ ሥዉር ይመስል ።

◆◆◆

አንቱም አቦ !! እሾ'ኽ'ምበር ወጊኡኒ ። እሾ'ኽ'ንታይ ? ፡ እሾ'ኽ ሀምብሃምቦ !! በሊ ንጐኖኾ አይትንገርዮ እዛ ጓለይ ።

◆◆◆

አንቱም አቦይ ዓብደል አወል ፡ ከልብያ ነኪስኩም ? እወ ፡ ሰብ'ዶ ምሳኹም አይነበረን ? ፡ ወይ ዝወደይ ፡ ባዕለይ,ዶ ግዳ አብኡ ደው ኢለ አይነበርኩን ።

◆◆◆

አንቱም ሽኽና ! እንታይ ደአ በትሪ ዘይብልኩም ? ወይ

ዝወደይ!! ከይወቕውኒ'ዶ ክወቕየም ኢለ፣ ምስ ወቕውኒ ክትንሥእ ኢለ፣ ቀስ ኢለ መንገደይ ዘይሳለ ።

◆◆◆

አቦታት ኪምርቑ ከለዉ ካብ በረድ ነጣሪ፣ ካብ አንበጣ ነፋሪ፣ ካብ ተመን ተወርዋሪ፣ ካብ ክፉእ ተናጋሪ፣ ካብ ኃው መዕገርገሪ፣ ካብ ብቕሩብ ሰ'ካሪ፣ የድጎነና ፈጣሪ ።

◆◆◆

አቦይ ወልደ ሥላሴ (ማይ ሐርሽ) ፩ ነገራት አለዋ ግቡእ ስመን ዘይረኽባ በሉ፣ ንሶም ከም ዝበልዎ

◆◆◆

"ሰበይቲ ብርሃን ። "ብዕራይ ሃብቲ
"በቕሊ ዓለም ። "አድጊ ክብረት
"ኃዳር ቀዳድ ኪበሃሉ ይግባእ ።

ከ ም ኡ'ው ን ተ ጠ ይ ቕ ም
ብቕጽበት ዝሃብዎ መልስታት

ጥያቄ፣ ብዓይነ ብርክይ ይኃዘኒ ቢሎም ዚምሕሉስ እንታይ ማለቶም'ዮም ? ።

ምላሽ፣ዓይነ ብርኪ በዓልቲ ቃል ኪዳን እያ፣ ንሳ ይኽልአኒ ማለቶም እዮም ።

ጥያቄ፣ ዓይኒ ሰብ ይጋአኒ፣ ቢላቶም ዚምሕሉኽ ?

ምላሽ፣ መልቀስ የልምዶም፣ (ጂ ጐደቦ አኪቦም ዋዪ)

ጥያቄ፣ ገንዘብና ንብኑን የጥፍአዮ ቢሎም ዚምሕሉኽ ? ።

ምላሽ፣ትምባኾ የልምዶም፣(በአፍ በኒኑ ብአፍ ዚበንን ካልእ እንታያሉ ?) (ሽው ጊዜ ሽ.ጋራ አይነበረን) ።

ሕ ን ቅ ሕ ን ቅ ሊ ተ ይ ።

፩ ሂባ እትኽልእ፣ አብሊዓ እትበልዕ
፪ ሂቡ ሂበ ዘይብል ለጋስ
፫ ለይቲ ተሸሊማ ቀትሪ እትቕንጠጥ
፬ ሐንቲ ንኺድ ንኺድ
ሐንቲ ነሳፍሕ ነሳፍሕ } ትብል
ሐንቲ ነጽልል ነጽልል
፭ ሐንሳእ ተዘሪኡ ፪ይ ዘይዝራእ፣ ተዓጺዱ ምህርቲ ዘይርከቦ ።
፮ ሐንሳእ ምስ ወጻእካላ ዘይትምለሰላ መገዲ
፯ ሐደ ዝሥራ፣ ፲፪ ዝጨናፍራ፣ ፴ ዝፍረኣ
፰ ሐደን ዝእግሩ፣ ፫ተን ዝርእሱ
፱ ሐደ በርባሪ፣ሐምሳ ጨፋሪ
፲ ሐሙተይ ኃው ሰብአየይ፣ ወዲ ጎወይ ወዲ ምዕባየይ
፲፩ ሐደን ዝጨንፈሩ፣ ክልተን ዝሥሩ
፲፪ ሒዶት ቀሽም አብ ገምገም ጸድፊ ደቂሰን
፲፫ ሕዝቢ አጽዲፉ ዝወድኤት ዓባይ ገረብ
፲፬ ሕርስ ውሓላ ጸብሪ ዘይትጽየቕ
፲፭ ሕጽብ ውሒልካያ ዘይትጽዕዱ
፲፮ ጎዉ ዝወዱ፣ ኃውቱ ዝጎሉ
፲፯ መዓልቲ ተሸሊማ ለይቲ እትቕንጠጥ
፲፰ መሶብን እትመስል፣ ክንድ መሶብን ዘይትአክል
፲፱ መደያይቦን ዘለዋ፣ ሰብን ዘይድይባ
፳ መረጼን ጎዙ ብትሕቲ ፀሐይ ዝኸይድ

ሸኽ ማይ ሰትያ ዘይትሸይን
ሸዀ ማይ ጸሎት ዘየሕውዮ ምስ ጎዘ ዘይሰድድ ሕማም
ሸቮ ሜዳ ወዲኡ ፣ ሩባ ዘይሳገር
ሸዐ ምስ ከደት ዘይትምለስ ፣ ምስ ተጠውየት ዘይትቐለስ
ሸዕ ምስላ ምስሊ በጊዕ ፣ አካይድኡ ሽብድዕድዕ
ሸሄ ምንኡሱ ዘውድቆ ዓቢ
ሸሂ ምድረ በዳ ነይሩ ዝኸተመ ፣ ከተማ ነይሩ ዝገጠረ
ሸኟ ሞይቱ ዚተንሥእ ፣ ሐውዩ ዚስዕስዕ
ሸዀ ፫ተ ዝምርኩሳ ፣ ጠቃር ዝነፍሳ ፣ ጥዑም ዘሎ'ብ ከርሣ ።
ሰ ሡራ ንላዕሊ ፣ ጉምቦኣ ንታሕቲ
ሰኽ ሰብን ዝሠራሒኡ ፣ ሰብን ዘይድይቦ
ሰዀ ሰብ ዝፈረሱ ፣ ምራን ዝልግሙ
ሰቮ ሸሕ ዝኸዳና ከም ጓል ባሕሪ
ሰዐ ሸሕ ተኸተርቲ ፣ ክልተ ከተርቲ
ሰዕ ርእሳ ንላዕሊ ፣ ቃራናኣ ንታሕቲ
ሰሄ ቀይሕ ጐበዝ መንጸርጸሬ
ሰሂ ቁመታ ቁመት ምሰ ፣ ዋጋኣ ዋጋ ለጋዕ
ሰኟ ቅድም ጸሊም ፣ ዳኃር ፃዕዳ አቡውር ወፈሩ ፣ ፃዕዳ ቀዲሙ አተወ ።
ሰዀ ቅድሚ ጐይታኣ እትኸደን
ሰቮ ቁጸራ ዘየሳትት ጥንቁቕ ወላዲ
ሰኽ በሊዑ ዚርስዕ ዝሀብም ዘኸምስዕ
ሰዀ በሊዓ በሊዓ እትጽዕዱ
ሰቮ በሊዑ ዘይጸግብ ፣ ዝሀብካዮ ዘይአቢ
ሰዐ ባዕሉ ወቒዑ ፣ ባዕሉ ዜእዊ

ሰሄ ቤታ ዓጽያ እትሳራሰር
ሰሂ ብላዕሊ መሬት ፣ ብታሕቲ መሬት ፣ አብ ማእከላ ዘላታ ጓል ዓሌት ።
ሰኟ ብላዕሊ መሰብ ፣ ብታሕቲ መሰብ ፣ አብ ማእከላ ዘለዋ ኵርምራም
ሰዀ ብላዕሊ ቅጻዕ ፣ ብታሕቲ ቅጻዕ ፣ አብ ውሽጣ ዘለዋ መቐጻዕ ።
ሰቮ ብሕይወቱ ዝዓበደ ፣ ምስ ሞተ ዝቐሰሰ
ሰዐ ብሚልዮን ቅርሺ ደሊ'ካ ዘይትርከብ
ሰዕ ብዕራይ እንዳበይ ማእገረ ፣ እምበሕ ኪብል ኃደረ ፣ ገለ ሚባ ከየንበረ
ሰሄ ብአፉን ዘይበልዕ ፣ ከብዱን ዚመልእ
ሰሂ ብአፋ እናጻሕተረት ፣ ብእግራ እትለቅም
ሰኟ ብዘይ ሐደ ዕለት ፀሐይ ዘይርአየት
ሰዀ ብድቁሱ ክይድ ዚኃድር
ሰቮ ብፀሐይ ዚበቕል ፣ ብማይ ዚዕጸድ
ሰኽ ተጻሚና ዒሕ ዘይተብል አድጊ
ሰዀ ተወርዊራ ሩባ ዘይትሰግር ኩናት
ሰቮ ተዓጢቓ እተኸድድ ቆንጆ
ሰዐ ታሕታያ ዘንጊ ፣ ላዕላያ ወርቂ
ሰዕ ነዋኅ ዘንጊ ከብድ-አድጊ ዘይተርከባ
ነዋኅ ዘንጊ ጽላሎት ዘይብላ
ሰሄ ንሳ ጸላም ደቃ ጸንዱ
ሰሂ ንእሽቶ ጽልቓ አብ ጎቦ ጠቢቓ
ሰኟ ንእሽቶይ ፈላሲት ተላኽማሲት

ጅዴ ንእሽቶ ቁልዓ ዲኖ ተኸዲኑ
ጅዴ ንእሽቶ ቁልዓ ምስ ጭሕሙ ዝተወልደ
ጅጊ ንጉሥ ክትእዝዝ ዘይትሐንክ
ጅጅ ንሱሉ እትኸድን ንእሽቶ ገረብ
ጅፀ ንግሆ በፀተ፡ቀትሪ ብፀተ፡ምሸት ብርተ እግሪ ዚኸይድ
ፎ አሰንዩካ መጺኡ አብ አፍ ደገ ዚኸድዕ ሐሽከር
ፎዴ አቑሑኣ አውዲቓ ምስ ሃደመት ዘይትምለስ
ፎፀ አቦን አደን ዘይብሉ ፍጥረት
ፎር አባ ዝዕንድፍ፡ ብኽፉ ዚነድፍ
ፎፀ አባ ኻዊ፡ ሰሊፉ ወቒው ዜእዊ
ፎፅ አቦይ ዝሃቡኒ መንበር፡ ሞይታ ዘይትቕበር
ወዲቓ ዘይትስበር
ፎጄ አብ ውኽጢ በዓቲ ለይለይ እትብል
ፎጊ አብ ዱር አትዩ ሐሸሸ ዘይብል
ፎፀ አቦ ጸዋር ደቂ፡ ደቂ ጸወርት ስንቂ
ፎፀ አቦይ ብኽፎም፡ ክሳብ ጽፍሪ አፎም
ፐ አርባዕተ መስተንክራት?
ፐዴ አርባዕተ ዝንግሪር፡ ቀጕልቁል አፈን ተደፊኤን
ፐፀ አርባዕተ ዝእግራ፡ ኽሕ ዝዓይና
ፐር አነስ ተላኢኽ፡ ንስኻኽ ናብይ ደኢኻ
ፐፀ አደይ መዓያ አቕፍጨን ዝጕያ
ፐፅ አዲአ እትሐንቕ ጨካን ጓል
ፐጄ አዳሪራ እትስቀል
ፐጊ አጣል ዓበዳ፡ ተደቢረን ሐዊ አንደዳ
ፐፀ አጻውራአ አጻውራ ሬሳ፡ አናቕዋአ አናቕዋ'ንበሳ

ፐፀ አፉ ትም ኢሉ፡ ብኢዱ ዝናገር ጉዳም ሰብአይ
ፃ አፍ ዘይብላ ሳርማ
ፃዴ እንተ ተሰከምካ፡ትፈኹሰካ፡እንተ ራገፍካያ ተፍኩሰካ
ፃፀ እንተ ተጻዕነት ዝፈኹሳ፡ እንተ ተራገፈት ዝኸብዳ
ፃር እንተ ጸዓንካያ ትጐዲ፡ እንተ ራገፍካ ትድቅስ
ፃፀ ዓቢ ገዛ ብሑቕ ዘይርከቦ
ፃፅ እንተ ተኸድነት ዘኸፍአላ፡ እንተ ዘይተኸድነት ዘጥ
ዕመላ
ፃጄ ዓውድን ትመስል፡ ክንድ ዓውድን ዘይትአክል
ፃጊ ዕንዱ ምስ አጽፋሩ ተወሊዱ
ፃፀ ከም እንጀራ ንብርብር፡ ከም ነብሪ ዝንጕርጕር
ፃፀ ከይሰቐልካያ ስቕልቲ፡ ከይሐጸብካያ ሕጽብቲ
ፀ ከይሰሐልካያ ስሕልቲ
ፀዴ ከም ዓቢ ዘጭሐመ፡ ከምቁልዓ ዝተሐዝለ
ፀፀ ከይሀብካዮ ዘይሀብ ለጋስ
ፀር ከይዳ ከይዳ ዘይትውዳእ ጐማ
ፀፀ ኪውርወር ከይተራእየ ዚወግእ ኩናት
ፀፅ ኪወፍራ ዚአቱ፡ ኪአትዋ ዚወፍር
ፀጄ ኪወፍራ ዓዕማማት፡ ኪአትዋ ቀራናት
ፀጊ ኪኸይድ ዚነብር እሞ ዘይደክም
ፀፀ ካብ አፍካ ዚወጽእ፡ ካብ ከብድኻ ዘይመጽእ
ፀፅ ካብ ብሕይወታ፡ ምስ ሞተት ዝዓቢ ደሃያ
ፁ ክልተ አጎት፡ ሐንቲ ዕውርቲ ሐንቲ ጸማም
ፁዴ ክልተን ዝሡራ፡ ሐደን ዝጨንፈራ
ፁፀ ክልተ ጐረባብቲ፡ ንሐድሕደን ዘይርእአያ

ደ፲ር ክልተሳዕ ዚውለድ ሕይወታዊ ፍጥረት
ደ፲፬ ክትከይድ ለተንኪኤል ፡ ክትምለስ ራእሲ ምኪኤል
ደ፲ጅ ክትከይድ ዘይትዕቀፍ
ደ፲ፈ ክይድ ውሒላ ፡ ክይድ ኃዲራ ዘይትደክም
ደ፲ፊ ክይድ ውሒላ ሩባ ክትበጽሕ እትሕረድ
ደ፲ፍ ክይድ ውሒሉ አሠሩ ዘይርከብ
ደ፲ፐ ክሳዱ ዝተሐንቀ ፡ ጭራኡ ዝተጠወቐ ፡ ሕንብርቱ አብ መሬት ዝጠበቐ
ደሸ ክትከይድ ከም ደገዝማቲ ከተዕቕል ከም በዓቲ
ደሸ፩ ሑሉ ኪጠልም ፡ ምንም ዘይጠልም
ደሸ፪ ከይወጸኒ ቢልካ ትሽገረሉ ዝነበርካ ፡ እንተ ዝወ ጸለይ ቢልካ እትህወኽሉ
ደሸር ከይፈቶናዮ ዝፈትወና ፡
ደሸ፬ ድላዩ እናገበርናሉ ዝጸልእና
ደሸጅ ዋልታ እናገተረ ፡ ኩናት እናወርወረ ፡ ጽብጦ እና ውደቐ ዚኽይድ
ደሸፈ ውሽጠ-ውሽጢ ኪኽይድ ዚውዕል
ደሸፊ ዘይራ ዘይራ ማዕያኡ ጭራሮ
ደሸፍ ዘይውዳእ መገዲ
ደሸፐ ዘይንቕነቕ ጉንዲ
ደፀ ዘይሰርብ ነጕዳ
ደፀኸ ዘይልዓል መአዲ
ደፀዂ ዘይፍታሕ ቀይዳ
ደፀር ዘይድፈር ሃይዲ
ደፀ፬ ዘይበርህ መብራህቲ

ደ፬ሬ ዘይወግሕ ለይቲ
ደ፬ፈ ዘየዕቅል በዓቲ
ደ፬ፊ ዘይሕረስ ርስቲ
ደ፬ፍ ዘይሐዊ ቍስሊ
ደ፬፱ ዘይወጽእ ምግሊ
ደማ ዝሀብካያ እትበልዕ ፡ ማይ እንተስተኻያ እትመውት
ደማኸ ዝውር ውሒላ ፡ ጽፍሒት ድራራ
ደማዂ ደኒኑ ይቕረ በሉለይ ዚብል ሃብታም መጋቢ
ደማር ደብዲብካዮ ዘይነብዕ ፡ ከይደብደብካዮ ዝነብዕ
ደማ፬ ዱር ነይሩ ጽግኢ ዝኾነ
ደማሬ ድጎሬት ተወሊዱ ካብ ምዕባዩ ዝዓቢ
ደማኔ ድግ መናድግ ፡ ሰስ መላሰስ ፡ ቀርና ሰማይ ጠቀስ ጭራኣ ምድሪ ሐበስ
ደማፂ ጸላም ላም ጻዕዳ ብተይ እኽቲላ
ደማፍ ጸሊም ጐበዝ ገጽ ንጉሥ ዘየጎፍሮ
ደማፐ ጸሊም መብራህታ ፡ ፃዕዳ አካላታ
ደፃ ጸሊም ብዕራይ ፡ ከይድ ዝውዕል አብ ቀላይ
ደፃኸ ጸበኣ ጸሊም ፡ ጓጕዳ ጻዕዳ
ደፃ፱ ጻዕዳ ብዕራይ መኽዲ ፡ ቀይሕ ብዕራይ በርባሪ
ደፃር ጻዕዳን ጸሊምን አቡዕር ተባእሱ ፡ ጻዕዳ ሰዓረ
ደፃ፬ ፈላሲት አብ ላዕሊ ፡ ወይዘሮ አብ ማእከል ፡ ባርያ አብ ታሕቲ ።

ፅ መሬት
ፄ መሬት
ፍ ሰማይ ብኽኽብ
ፉ ውሒጅ
ፎ ሮማዲ
ፏ ልኻይ
ፐ ጸጉሪ
ፑ ማጎፀን አደ
ፒ ዓመት
ፓ መስኤ.
ፔ መሶቓን ጸብሕን
ፕ ዓቢ ኃዋ ካብ ሐማታ ዝወለዶ
ፖ ወረንጦ
ፗ ቅርኒብ ዓይኒ
ፘ ዕፀ በለስ
ፙ መርፍእ
ፚ መቕሎ
፛ ወጠጦ ካብ አዲኡ ዝወለዶ
፜ ዕዳጋ
፝ ጥፍሒ
፞ ማሽላ
፟ መላጥ
ፚ ደርሆ
ፚ እርጋን
ፚ ጻጸ
ፚ ንእስነት
ፚ ማንቲለ
ፚ ማሕጸ ንአም
ፚ ስኒ (ኩርምቲ)
ፚ ዓራዛገነ
ፚ ቀራዕ
ፚ ጭራ ላም
ፚ ኩናት
ፚ ዕትሮ
ፚ ዕፉን
ፚ እኽልን መጥሐንን መዲድን
ፚ አካል ሰብ
ፚ ሐዊ
ፚ መጽሐፍ
ፚ ንዳጉሳ ስገም ቀደሞ
ፚ ዕፉን
ፚ ማጎፀን
ፚ አፍ

ፚ መጥሐን
ፚ ቀላይ
ፚ ጭጉራፍ
ፚ ጥጥቐ
ፚ መጉዲ መጎጎ ጣይታ
ፚ ሰማይ ምድሪ ሕዝቢ
ፚ ሴፍ (እንዳ ሴፍ)
ፚ ወጠጦ
ፚ ንእስነት ወይ ጥዕና
ፚ ከበሮ
ፚ ጥኑስ
ፚ ወረጦ
ፚ ባሕረ ኤርትራ
ፚ ልቢ (ሐሳብ)
ፚ ጸጉር ርእሲ
ፚ ንእዲ
ፚ ክንቲት
ፚ መፍተል
ፚ ማሽላ
ፚ መገዲ
ፚ ጀበና
ፚ ዕዝሊ
ፚ ሹርባ (በርበረ)
ፚ ጽንጽያ
ፚ ብቑሊ
ፚ ሽንቲ
ፚ ጡጥ
ፚ ሕፃን ጐበዝ አረጊት
ፚ ጽላሎት
ፚ ነፍሲ
ፚ አዳም
ፚ ደንጐላ
ፚ አርሐ ደርሆ
ፚ ሽም
ፚ መልሐስ
ፚ ቁማል
ፚ ናሕሲ
ፚ ዕረ
ፚ ሰማይ ብዘይ ዓንዲ ዚነብር ፡ ቀላይ ወ ቒዕካዮ ዘይስንብር ደርሆ ብዘይ ጡብ ዚዓቢ
ፚ አጥባት ላም
ፚ ዓራት
ፚ ጽላሎት
ፚ ዕንቅርቢት
ፚ መእሰር ሎቐታ
ፚ መሰብ
ፚ መናፍሕ

ጠበንጃ
ጸሐፊ
እንቋቀሎ
እንጀራ
ከብዲ
ከብዲ
ቤተ ክርስቲያን
ሙዕንቲ
ወርኒ
ኳሱቶ
ዳዊት (መጽሐፍ)
ምልያ
እሾኽ
ዕፉን
ግራት
እግሪ
መርገም
ቀርኒ ከብቲ
ጸወርቲ አዕጻው
ዘመን
ቃል ዓለም
ላም (ከበሮ)
ዕዝንን ዓይንን
ወረንጦ
አሚንቲ

ደርሆ
ደርሆ ምስ ጨቓዊታ
ፀሐይ
ውሒጅ
ጽብጦ
መርከብ
ነዊት
ደርሆ
ግምባር
ሬሳ
ፈጣሪ
ዲያብሎስ
ዱባ
ማሕረሻ
ዓይኒ
ደምነት
ሕሱም ጐረቤት
ንብዓት ዘይብሉ ብኽ
ያት
ሐሳብ
ግዝት
ሞት
ሕማቕ ውላድ
ሕስምቲ ሰበይቲ
ሕማቕ ጎው

መቓብር
ጸርፊ
ቂምታ
ሐዊ
መንፈት
ማሸላ (ከዶን)
ሀድሞ
መላጥ ርእሲ
ቀርኒ ካብ ዕዝኒ

ላም
መርፍእ
ሀመማ
ብራና (ወረቐት)
ዓለቕቲ
ጀበና
ሙርምትን ልሳንን
ጸባ ንማይ
መጕዲ፣ጣይታ መጎጎ

ናይ ፲፪ አዋርጎ ሕተላ ።

ሕተላ	መስከረም	ዳርጋ ዋሀረም (ከሎ ሙሩ ለምለም)
ሕተላ	ጥቅምቲ	ሀቦ ንቆልዓ ሰበይቲ
ሕተላ	ጎዳር	ይፍሰስ ናብ ጎዳር
ሕተላ	ታኅሣሥ	ደገ' ውጺእካ ምፍሳስ
ሕተላ	ጥሪ	አጋንእ ሰባሪ
ሕተላ	የካቲት	ንጸማቕኒት ንሰንካቲት
ሕተላ	መጋቢት	አጠንቅቃ ንወሀቢት
ሕተላ	ሚያዝያ	አጽኒዕካ ምኃዝ'ያ
ሕተላ	ግንቦት	ይሳለምዎ ከም ታቦት
ሕተላ	ሰነ	አበይ'ሞ ምስተገነ
ሕተላ	ሐምለ	ይቑድሕዎ ብብርለ
ሕተላ	ነሐሰ	ተኽዕዩ ምተሐፍሰ
ሕተላ	ጳጕሜን	ዘይርከብ ሐርእ-ተመን

ናይ ፲፪ አዋርጎ ኵነታት ።

መስከረም	ተዛራቢ ዝነበረ አፉ'እረም
ጥቅምቲ	ፍርቃ ሕስምቲ ፍርቃ ጥዕምቲ
ጎዳር	አብ ዝደለ'ካዮ ምጎዳር
ታጎሣሥ	አብዝኽነ እኽለ ማይ ምፍሳስ
ጥሪ	ዘይኮሪ ዝነበረ ይኹሪ፣ ሐኽሊ ማሕጸ ይኽ ውን በትሪ
የካቲት	ተጠንቀቒ በላ ንሰንካቲት
መጋቢት	አይትለግሰ በላ ንወሀቢት
ሚያዝያ	ተጠንቂቕካ ምኃዝያ
ግንቦት	እንጆራ መቕደስ፣ ስዋ ታቦት
ሰነ	ንገባር ተብሎ ዋይ አነ ዋይ አነ!!
ሐምለ	ክንደያ'ሎ ካብ እኽሊ ዝፍለ
ነሐሰ	ክንደያ'ሎ ብጥሜት ዝፈለሰ
ጳጕሜን	የውጽአና ካብ ጐመን (ሐምሊ) የብጽሐና ናብ ጽቡቕ ዘመን፣ ኵልና ንበል አሜን ።